

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΔΗΜ. ΒΑΚΑΤΣΑΣ

ΚΩΔΙΚΑΣ ΤΟΥ 19ου ΑΙ. ΑΠΟ ΤΟΝ Ι. ΝΑΟ ΚΟΙΜΗΣΗΣ
ΘΕΟΤΟΚΟΥ - ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ
ΤΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Το Νησί των Ιωαννίνων, η ιστορία του οποίου το τελευταίο διάστημα αποτελεί για μας οικεία ενασχόληση, εκτός από τις γνωστές ιστορικές μονές, κοσμείται από έναν επίσης ιστορικό ενοριακό ναό¹. Πρόκειται για τον Ιερό Ναό της Κοίμησης της Θεοτόκου, που εορτάζει στις 15 Αυγούστου.

Ο ναός, τρίκλιτη βασιλική, που εκτός από το συνήθη νάρθηκα διαθέτει και νότιο νάρθηκα, βρίσκεται στο κέντρο περίπου του σημερινού οικισμού δίπλα στην πλατεία και είναι ακόμη γνωστός από το παλαιότερο ξυλόγλυπτο τέμπλο εξαιρετικής τέχνης που τον λαμπρύνει. Η ίδρυση του ναού, με τη σημερινή περίπου μορφή του, με πιθανότητα ανάγεται στις αρχές του 17ου αιώνα. Αυτό εξάγεται από επιγραφή που βρίσκεται σήμερα² στο δυτικό τοίχο του νάρθηκα, καθώς εισερχόμαστε από τη θύρα του νάρθηκα στα δεξιά μας, η εξής: ἮΤ/ους/ἸΡΚΓ/ω/.³ Είναι χαραγμένα σε μέλανα πέτρα και από το κάτω μέρος, σε άλλη όμοια πέτρα (ή τμήμα της ίδιας), η επιγραφή πλαισιώνεται από φυτικό σχέδιο από τη μια και παράσταση πτηνού σε μέταλλο από την άλλη πλευρά, λαξευμένα στην πέτρα, σήμερα όμως με αρκετές φθορές.

1. Βλ. γι' αυτόν Κ. Μέρτζιος. «Περί των κατοίκων της Νησίδος Ιωαννίνων», *Ηπειρωτική Εστία* (στο εξής Η.Ε.) 10(1961), 112-114 (που θεωρεί την εκκλησία μεταγενέστερη του 16ου αι.). - Γ. Σμύρης. «Ο ναός της Κοίμησης της Θεοτόκου», *Μοναστήρια Νήσου Ιωαννίνων*, Ζωγραφική, Ιωάννινα 1993. 341.

2. Ο εφημέριος κ. Κων/νος Κατσάνος μας είπε ότι η πέτρα που φέρει την επιγραφή άλλοτε ίσως ήταν τοποθετημένη σε παλαιότερο τοίχο της εκκλησίας, πληροφορία που δεν μπορεί να ελεγχθεί. Τον ευχαριστούμε για τη βοήθεια που πάντοτε μας πρόσφερε.

3. Το έτος είναι 7.123, δηλαδή 1614/5 μ.Χ.

Το νησιώτικο μικροτοπωνύμιο «στου μαναστήρ'», που χρησιμοποιείται έως σήμερα και εντοπίζεται στη μικρή πλατεία που σχηματίζεται δίπλα από την εκκλησία αριστερά, υποδηλώνει το γεγονός ότι η εκκλησία μας σε παλαιότερα χρόνια υπήρξε μοναστήρι. Ίσως δε η παραπάνω επιγραφή να αποτελεί σαφή ένδειξη για τον πάλαι ποτέ μοναστικό βίο της ενοριακής εκκλησίας, αφού χρονολογεί από κτίσεως κόσμου, γνώρισμα των βυζαντινών χρονογράφων και στα νεώτερα χρόνια των συνεχιστών του Βυζαντίου, δηλαδή των μοναχών¹. Διαβάζοντας προσεκτικά το κείμενο της Αυτοβιογραφίας των αδελφών μοναχών Νεκταρίου και Θεοφάνους των Αψαράδων, που ίδρυσαν τη μονή του Ιωάννη Προδρόμου στο Νησί (1506/7), ανακαλύπτουμε μαρτυρία που πιστεύουμε ότι αναφέρεται στην ύπαρξη μοναστικού πυρήνα στο χώρο αυτό στις αρχές του 16ου αι., την εξής: «Μετά τούτο (εννοείται η μονή Προδρόμου) καί τὸ πλησίον τοῦ χωρίου κελλίον ἐκτίσθη παρ' ἡμῶν, εἰς ὄπερ αἱ κατὰ σάρκα καὶ κατὰ πνεῦμα ἡμῶν ἀδελφαὶ κατώκουν τὸν μονήρη βίον προελόμεναι· τρεῖς γὰρ ἦσαν αὐταὶ, καὶ σὺν αὐταῖς καὶ ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ ἡμῶν, τῷ ἱερῷ καὶ οὗτοι τῶν μοναχῶν σχήματι τελειωθέντες»². Κατ' ἀρχὴν ἡ πηγὴ μας προσφέρει τὴ σημαντικὴ εἶδηση τῆς ὑπαρξῆς οικισμού (χωρίον) τα χρόνια αὐτά, καὶ ἀκόμη ὅτι κοντὰ σ' αὐτὸν τὸν οικισμό οἱ ἀδελφοὶ Αψαράδες σύγχρονα με τὴ μονὴ Προδρόμου ἐκτίσαν κελλί —πιθανότατα στη θέση προγενέστερου ερειπωμένου— στο ὁποῖο μόναζαν ἴσως ἀπὸ τὸν προηγούμενο αἰῶνα³ οἱ τρεῖς ἀδελφές καὶ οἱ γονεῖς τους. Μας εἶναι ἀδύνατο νὰ δεχτούμε ὅτι τὰ χρόνια ἐκεῖνα (αρχές 16ου αι.) ὁ οικισμὸς τῆς νήσου καταλάμβανε ολόκληρη τὴ σημερινή του ἐκτασὴ· ἀντίθετα πιστεύουμε ὅτι

1. Οποσδήποτε ὅμως ἡ χρονολόγησι ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἀποτελεῖ γενικευμένη συνήθεια τῶν πρώτων αἰῶνων μετὰ τὴν πτώσι τῆς Πόλης.

2. Σπ. Λάμπρος, «Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν μονῶν τῶν Μετεώρων», *Νέος Ἑλληνομνήμων* (στο ἐξῆς Ν.Ε.) 2(1905), 101-2, στίχ. 30 κ.ε.

3. Ἰδίου, «Ἡ Λίμνη τῶν Ἰωαννίνων καὶ αἱ ἐπὶ τῆς Νησίδος αὐτῆς Μοναί», *Ν.Ε.* 11(1914), 9 ὑποσημ. 4 καὶ σ. 10 ὑποσημ. 1.2. ἀναφέρονται τὰ ἔτη θανάτου τοῦ πατέρα (Ἰῶβ 1523/4), τῆς μητέρας (Καταφυγή 1506) καὶ τῶν δύο ἀπὸ τῆς τρεῖς ἀδελφές (Ἀθανασία 1513 καὶ Ευγενία 1494) τῶν Αψαράδων. ΓΙΑ τὸ ἔτος θανάτου τῆς Ευγενίας ὁ Σπ. Λάμπρος ὑποστηρίζει ὅτι ὀρθὸ εἶναι τὸ 1513/4 ἢ τὸ 1523/4, γιὰτὶ πιστεύει ὅτι ἡ ἀναγραφὴ τῶν σημειωμάτων ἐγίνε με ἀπόλυτη χρονολογικὴ σειρὰ, ὁ.π., 10 ὑποσημ. 1. Ὅπως καὶ νὰ ἔχει τὸ πρᾶγμα, τὸ πιθανότερο εἶναι τὰ πρόσωπα αὐτὰ νὰ ἀφιερῶθησαν στο μοναχικὸ βίον ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ 15ου αἰ., ὅπως οἱ δύο ἀδελφοὶ (1495/6), ὁ.π., 11 ὑποσημ. 2. ΓΙΑ τοὺς Αψαράδες καὶ τὴ μονὴ Προδρόμου βλ. Ἀναστασία Τούρτα, «Νεκτᾶριος καὶ Θεοφάνης οἱ Αψαράδες καὶ ἡ Μονὴ τοῦ Προδρόμου στο νησί τῶν Ἰωαννίνων», *Ἠπειρωτικὰ Χρονικὰ* (στο ἐξῆς Η.Χ.) 22(1980), 66 κ.ε.

ήταν σημαντικά μικρότερος και περιοριζόταν στο βόρειο άκρο της νήσου και κατά μήκος της βόρειας όχθης, δηλαδή στο πλησιέστερο στην αντίπερα όχθη της ξηράς μέρος, που πρόσφερε ευκολότερη διαπεραίωση και ήταν πλέον κατάλληλο για εγκατάσταση¹. Έτσι το κελλί που έκτισαν οι Αψαράδες πιστεύουμε ότι βρισκόταν στον εγγύτατο χώρο της εκκλησίας μας, και «πλησίον τοῦ χωρίου» δηλαδή στην άκρη του χωριού, έξω απ' αυτό και όχι «εἰς τὰ ἐνδότερα μέρη τῆς αὐτῆς νήσου, ... πλησίον ... ἡσυχαστηρίου, ὅπερ ἐκαλεῖτο τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος...»², όπου βρισκόταν με τα τότε οικιστικά δεδομένα οι μονές Προδρόμου και Αγ. Παντελεήμονος, δηλαδή μακριά από τον οικισμό. Ακόμη, ως ένδειξη του γυναικείου χαρακτήρα που είχε αυτός ο μοναστικός πυρήνας (κελλιά και ίσως κάποιο εικονοστάσιο), είναι το γεγονός ότι από τα τέλη του 15ου αι. μόναζαν εκεί πρώτα, όπως μας αφήνει να συμπεράνουμε το προαναφερόμενο χωρίο της Αυτοβιογραφίας, οι τρεις αδελφές των Αψαράδων και αργότερα οι γονεῖς τους.

Ο παρών κώδικας όμως, σημαντική πηγή της ιστορίας της Νήσου, προσφέρει σχεδόν ασφαλή απόδειξη ότι η εκκλησία ήταν γυναικεία (τί πιο φυσικό, αφού ο ναός σεμνύνεται στο όνομα της Παρθένου) μονή: στη σελίδα 397 του κώδικά μας καταχωρίζεται καταγραφή των ειδών της καλόγριας, της κατά κόσμον Ελένης Τζήγκου, που βρέθηκαν στο κελλί της εκκλησίας μετά την αποβίωσή της το 1875· κατά πάσα πιθανότητα πρόκειται για την τελευταία μοναχή με την οποία επιβίωνε η μοναστική παράδοση των απαρχών της εκκλησίας. Το δε κελλί της πιθανότατα ήταν το μικρό κτίσμα, που υπήρχε στη θέση όπου σήμερα το νεόδμητο οίκημα του γραφείου της ενορίας, στον πίσω ευρύχωρο αύλειο χώρο της εκκλησίας. Ασφαλώς εκεί θα υπήρχαν κι άλλα κελλιά, ίσως δε και στο χώρο δίπλα από τον αρχικό ναό (του 16ου αιώνα;) —σίγουρα τότε θα είχε μικρότερες διαστάσεις— τα οποία καταστράφηκαν σε κάποια ανακαίνιση-επέκταση του ναού. Ίσως αυτό να έγινε στο 1614/5, έτος που μνημονεύει η επιγραφή.

1. Δ. Σαλαμάγκας, *Περίπατοι στα Γιάννινα*², Ιωάννινα 1965, σ. 30, ο Ιταλός περιηγητής Φρ. Γκουίτσιαρντίνι που επισκέφτηκε το Νησί το καλοκαίρι του 1900, γράφει γι' αυτό: «εἶν' ἕνας λόφος, πού πρὸς τὸ μέρος τῆς πολιτείας εἶναι γυμνὸς καὶ ἄγονος, μ' ἀπ' τὸ ἀντίθετο, σκεπάζεται μὲ πλούσια χλωρίδα».

2. Σπ. Λάμπρος, «Συμβολαί», *ὁ.π.*, 101-2, στίχ. 30 κ.ε.

3. Προς την κατεύθυνση αυτή αναζητώντας ίχνη αρχαιότερου ναού, χρήσιμο είναι να καθαριστούν και να ερευνηθούν οι τοιχογραφίες του Ιερού, απαιτείται ακόμη εξέτασή τους για την πιθανότητα ύπαρξης παλαιότερου τοιχογραφημένου στρώματος.

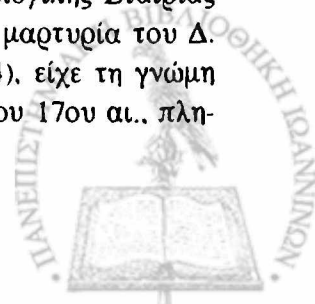

Ποιοί λόγοι όμως υπαγόρευσαν την αναμόρφωση της εκκλησίας στα χρόνια αυτά; Μήπως πιθανή καταστροφή της το 1611, μετά την αποτυχημένη επανάσταση του Διονυσίου;¹ Μήπως η έλευση νέων κατοίκων (εποίκων) στο νησί μας την ίδια αυτή εποχή; Οπωσδήποτε δεν είναι σύμπτωση ότι το 1614 οι Τούρκοι με αρχηγό τον Ασλάν πασά των Ιωαννίνων επιτέθηκαν στη Μάνη², συνέλαβαν αρκετούς αιχμαλώτους και, σύμφωνα με την άποψη του Κ. Μέρτζιου, ο Ασλάν με την επιστροφή του τούς εγκατέστησε στο Νησί την ίδια αυτή εποχή³. Άρα, δεν είναι διόλου παράλογο να ισχυριστούμε ότι οι νέοι αυτοί κάτοικοι, όντας δυναμικώτατο στοιχείο, επεκτείνοντας πιθανώτατα τον προϋπάρχοντα οικισμό σε εγγύτατη σύνδεση με τη μονή αυτή, και ικανοποιώντας τις θρησκευτικές τους ανάγκες, να επιδίωξαν και τελικά να πέτυχαν να καταστήσουν ενοριακό τους ναό τη μονή της Κοίμησης Θεοτόκου. Αυτό πιστεύουμε δεν έγινε αμέσως, αλλά βαθμιαία, ούτε εξαλείφθηκε μονομιάς ο μοναστικός χαρακτήρας της εκκλησίας· πιθανώτερο φαίνεται —όπως δείχνει η περίπτωση της μονα-

1. Αθηναγόρας. «Νέος Κουβαράς ήτοι Χρονικά σημειώματα...», *Η.Χ.* 4(1929), 13-14. Απ' όσο γνωρίζουμε δεν παραδίδεται μαρτυρία για καταστροφή μοναστηριών στο Νησί τα χρόνια αυτά.

2. Κ. Μέρτζιος, «Η Μάνη εις τα Αρχαία της Βενετίας (1611-1674)», *Λακωνικαί Σπουδαί* 1(1972), 104 και υποσημ. 1, 110 - 111, 113.

3. Κ. Μέρτζιος, «Περί των κατοίκων της Νησίδος Ιωαννίνων», *ό.π.*, 114. Η εντόπια προφορική παράδοση για την καταγωγή των Νησιωτών από τη Μάνη, ενισχύεται μεταξύ άλλων κυρίως από το νότιο γλωσσικό ιδίωμα που μέχρι πρότινος ομιλούσαν —αποτελώντας έτσι και από γλωσσολογική άποψη νησίδα μέσα στο βόρειο γλωσσικό ιδίωμα της περιοχής των Ιωαννίνων— βλ. Ε. Μπόγκας, *Τα γλωσσικά ιδιώματα της Ηπείρου*, Ιωάννινα 1964-1966, τ. Α', σ. 1, 2 και Κ. Μηνάς, «Ναυτικά από το Νησί της Λίμνης των Ιωαννίνων», *Η.Χ.* 22(1980), 162, ακόμη Σπ. Λάμπρος, «Η Λίμνη των Ιωαννίνων», *ό.π.*, 3 και Γ. Αναγνωστόπουλος, «Περί του ρήματος εν τη εν Ηπείρω ομιλουμένη» *Αθηνά* 36(1924), 67' τη διαφορετική ενδυμασία (π.χ. βράκα) που φορούσαν παλαιότερα, Κ. Μέρτζιος, *ό.π.*, 113' το πελιόν της όψης των αντιπροσωπευτικών ανθρωπολογικών τύπων των Νησιωτών το γεγονός ότι επί μακρό χρονικό διάστημα οι Νησιώτες δεν είχαν επιγαμία με τους Ιωαννίτες και τους γύρω χωρικούς, δείγμα αυτό κλειστής κοινωνίας και περιχαρακωμένης, δηλαδή κατ' ουσίαν ξεχωριστής από την προέλευσή της. Σπ. Λάμπρος, *ό.π.*, 4' το υπερήφανο και αγέρωχο του χαρακτήρα τους, ζωντανή μαρτυρία της απώτερης καταγωγής. Την άποψη του Κ. Μέρτζιου υποστηρίζει τελειωτικά ο Δικ. Βαγιακάκος, «Ιστορικόν σχεδιάσμα περί των αποικισμών των Μανιατών», *Δελτίον Εραλδικής και Γενεαλογικής Εταιρείας Ελλάδος* 8(1992), 321-322, όπου επίσης αναφέρει ότι ο Χ. Σούλης, κατά μαρτυρία του Δ. Σαλαμάγκα («Περίπατοι στα Γιάννινα», *Ηπειρ. Γράμματα* Α' (1944), 274), είχε τη γνώμη ότι οι Μανιάτες μεταφέρθηκαν στο Νησί από κάποιον πασά, στις αρχές του 17ου αι., πληροφορία που διασταυρώνεται με την είδηση του Κ. Μέρτζιου, *ό.π.*, 114.

χής Ελένης Τζήγκου— ότι οι μοναχές για μεγάλο χρονικό διάστημα συμβίωσαν με τους ενορίτες.

Σε άλλη επιγραφή που βρίσκεται στη στεγασμένη κύρια είσοδο, δηλαδή στο βόρειο τοίχο της εκκλησίας, εντοιχισμένη πάνω αριστερά από τη θύρα και χαραγμένη¹ σε λευκή πέτρα διαβάζουμε: [ΑΝΕΚΑ]ΙΝΙΣΘΗ Ο ΠΑΝΣΙ'ΕΠΤΟΣ ΟΥΤΟΣ ΝΑΟΣ ΕΠΙ'ΤΡΟΠΕΥΟΝΤΟΣ ΖΑΦΕ(Ι)ΨΡΙΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ: Σ[=ΚΑΙ]Ι' [ΕΝ] ΕΤΕΙ ΣΩΤΗΡΙΩ'... Η πέτρα είναι κατεστραμμένη στο επάνω και κάτω αριστερό μέρος της και από κάτω αποκομμένη, έτσι δεν σώζεται η συνέχεια που σίγουρα περιείχε τη χρονολογία. Όμως, επειδή το όνομα του επιτρόπου της επιγραφής Παναγιώτη Ζαφείρη αναφέρεται μέσα στον κώδικα (αρ. 7β, στίχ. 14), στο λογαριασμό των επιτρόπων Ιωάννη Γ. Λάππα και Ιωάννη Ζαφείρη που δόθηκε στα έτη 1856-60, ως «άντιπρόσωπος τουῦ κοινουῦ τῆς χώρας» για μία και μοναδική φορά, μπορούμε να συμπεράνουμε ότι πρόκειται για το ίδιο πρόσωπο, που ως παλαιός επίτροπος (οπωσδήποτε κατά το πρώτο μισό του 19ου αι.) και ασφαλώς δημογέροντας ορίστηκε στην αντιπροσωπεία της κοινότητας. Αν πάλι εννοήσουμε ότι η εκκλησία δεν απέφυγε —πράγμα σχεδόν βέβαιο²— τον «χαλασμό» της Νήσου το 1821, μπορούμε να υποθέσουμε ότι η στην επιγραφή ανακαίνιση-επισκευή του ναού πραγματοποιήθηκε πιθανώτατα στο χρονικό διάστημα 1822-1830 ή ίσως αργότερα, όχι όμως μετά το 1850 —έτος μετά το οποίο γνωρίζουμε τους επιτρόπους— και με την οποία ο ναός έλαβε στα βασικά σημεία τη σημερινή του μορφή. Άρα, η επιγραφή χρονολογείται στα έτη 1822-30, μολονότι η τυπολογία των γραμμάτων (βυζαντινή εκκλησιαστική) «αρχαΐζει» και παραπέμπει στους 16ο και 17ο αιώνες.

Η τρίτη επιγραφή του ναού βρίσκεται στο υπέρθυρο της θύρας του νότιου νάρθηκα (με χρήση γυναικωνίτη) που επικοινωνεί με τον κυρίως ναό. Σε ορθογώνια αβαθή κόγχη είναι επικολλημένος λεπτός χάρτης, λείος, κάποτε λευκός, αλλά σήμερα μέλας από την πολυκαιρία και τη συνεχή έκ-

1. Διακρίνονται οι χαραξίς από την οριζόντια διαγράμμιση σε σειρές και καθ' ύψος των γραμμάτων, βοηθητικές για τον γραφέα που χάραξε την επιγραφή. Η πέτρα φέρει ίχνη από λευκή και κυανή άσβεστο, από την οποία ήταν καλυμμένη αρχικά.

2. Δ. Σαλαμάγκας, «Ο "χαλασμός" του Νησιού του 1821», *Η.Ε.* 7(1958), 752, σε ενθύμηση του ηγούμενου της μονής Αγίου Παντελεήμονος Ανανία διαβάζουμε ότι: «απριλιου 30 1821 εσκλαβοθη το νησι εξετίας του Αλη πασα και εχαλασαν τα μοναστηρια εκ θεμελων και εκοψαν καλογερους και ελεηλατησαν τα ιερα σκεβη τον εκλησηον ολα... και μεναν χρονον παλην γηρησσαν εις τα μοναστηρια και βαλαμαν νεαν καταστασιν απο καθε τη σε νεα κτητορις...».

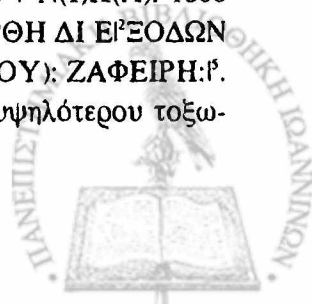
θεση στον καπνό των κεριών, στο κάτω μέρος σχισμένος και σκωληκώβρωτος. Επάνω του διακρίνουμε: «'Ανεκαινίσθη ὁ Νάρθηξ.!' οὔτος δι' ἐξόδων τῆς Ἐκκλησίας ταύτης Ἐπιτροπευόντων τῶν Κυρίων. Ἰωάννου Ζαφείρη [καὶ] Ἰωάννου Γ[εωργίου] Λ[άππα...»]¹. Η επιγραφή είναι γραμμένη με μέλανα(;) μελάνη και πλαισιώνεται γύρω-γύρω από στέφανο, που μιμείται φύλλα δάφνης, καμωμένο με κυανή, πράσινη, κίτρινη και ερυθρά μελάνη.

Σύμφωνα με τις τυπικές ενδείξεις που προσφέρει ο δημοσιευόμενος κώδικας, οι δύο αυτοί χρημάτισαν επίτροποι την περίοδο 1856-1870 και τα έτη 1870-73 επιτρόπευσε μόνος του ο Ιωάννης Ζαφείρης. Όμως ο επίτροπος Ιωάννης Γ. Λάππας πρέπει από το 1868 να έχει αποβιώσει, γιατί δεν εμφανίζεται ξανά στον κώδικα. Αυτό προσηπικυρώνεται από το γεγονός ότι στην κτητορική επιγραφή του καμπαναριού (επάνω ακριβώς από την εξωτερική θύρα), που κατασκευάστηκε το 1868, αναφέρεται ως επίτροπος μόνο ο Ιωάννης Ζαφείρης'. Έτσι το χρονικό όριο για την ανακαίνιση —δε φαίνεται να υπονοεί κατασκευή— του νάρθηκα περιορίζεται στα έτη 1856-1868.

Ο ΚΩΔΙΚΑΣ ΤΟΥ ΝΑΟΥ. Κατόπιν προσωπικής έρευνας του γράφοντος, βρέθηκε στην κατοχή της ειρημένης εκκλησίας χειρόγραφος κώδικας. Συγκροτήθηκε το 1873 και σ' αυτόν αντιγράφηκαν καταχωρίσεις από παλαιότερο βιβλίο (το λεγόμενο «ιδιαιτέρον βιβλίον», βλ. αρ. 7α, στίχ. 10, κ.ε., το οποίο προσπαθήσαμε να ανεύρουμε χωρίς επιτυχία) με σκοπό να διασωθούν τα στοιχεία της διαχείρισης του ναού. Προφανώς τα παλαιότερα στοιχεία που το 1873 είχαν διασωθεί ανάγονταν στο έτος 1856.

Οι διαστάσεις του κώδικα είναι του μεν καλύμματος 33,35X25,40, των δε εσωτερικών φύλλων 32,60X24. Ο κώδικας αποτελείται από σελίδες 400, ήτοι από εικοσιπέντε τετράδια το καθένα με οκτώ φύλλα (δηλαδή 16 σελίδες). Προστίθεται στο τέλος δισέλιδο φύλλο μεμονωμένο. Απ' αυτά λείπουν, σκοπίμως αποκοπέντα με ξυρόν ή αποσχισθέντα, συνολικά 21 φύλλα τα οποία αντιστοιχούν στις εξής σελίδες: 7-8, 13-18, 95-96, 207-208, 229-230, 297-298, 319-320, 359-360, 375-396. Από το σύνολο των σελίδων του κώδικα εντελώς λευκές είναι το verso του πρώτου φύλλου (του πρώ-

1. Η επιγραφή του καμπαναριού έχει ως εξής: Ι(ΗΣΟΥ)Σ Χ(ΡΙΣΤΟ)Σ + Ν(Ι)Κ(Α): 1868 ΙΟΥΝΙΟΥ 15:, και πιο κάτω: ΤΟ ΚΩΔΩΝΟΣΤΑΣΙΟΝ! ΤΟΥΤΟ ΑΝΗΓΕΡΘΗ ΔΙ ΕΞΟΔΩΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ): ΕΠΙΤΡΟΠΕΥΟΝΤΟΣ ΤΟΥΤ' ΚΥΡ(ΙΟΥ): ΙΩΑΝΝ(ΟΥ): ΖΑΦΕΙΡΗ:Ρ. Το καμπαναριό επίσης φέρει ανάγλυφο σταυρό και στην επίστεψη του υψηλότερου τοξωτού ανοίγματος σκαλιστό βυζαντινό δικέφαλο αετό με στέμμα.

του τετραδίου του βιβλίου-κώδικα) που δεν είναι σελιδαριθμημένο και οι εξής: 6, 60-64, 68-91, 94, 97-182, 184-206, 209-228, 231-296, 299, 301, 316, 318, 321-358, 361-373, δηλαδή συνολικά 285 σελίδες. Ακόμη οι σελίδες 12-18, 38, 40-41 και 65-67 είναι διαγραμμισμένες σε σειρές με μέλαν μολύβι, αλλά άγραφες.

Επτά μεμονωμένες σελίδες φέρουν διάφορα πρόχειρα σημειώματα χωρίς χρονολογία και ιδιαίτερη σημασία, γι' αυτό κάνουμε εδώ μια σύντομη περιγραφή τους. Έτσι στο recto του πρώτου φύλλου βλέπει κανείς ευάριθμες αποτυπώσεις των σφραγίδων της «Εφοροεπιτροπής Κοινότητος Νήσου Ιωαννίνων» και της «Αδελφότητος "Ο Άγιος Ελευθέριος" Νήσος Ιωαννίνων 1915» με μέλανα και κυανή μελάνη, καθώς και αριθμητικές πράξεις (προσθέσεις) με μέλαν μολύβι. Η σελίδα 93 φέρει με μέλανα μελάνη μικρή στήλη με αριθμούς σελίδων του κώδικα, όπου καταγράφονται έσοδα-έξοδα του «φούρνου» της Νήσου. Η σελίδα 183 περιέχει μια αφαίρεση δύο χρονολογιών με μέλαν μολύβι. Στη σελίδα 315 αποτυπώνεται με μολύβι μέλαν το αποτέλεσμα μιας πρόχειρης προσπάθειας για καταγραφή των ιερών σκευών της εκκλησίας. Στη σελίδα 374 με κυανή μελάνη σημειώνονται: «Σελ. 92», «300 και έξης» και «12 ταπιά στη Λίτσα». Η σελίδα 398 φέρει σύντομη σημείωση εξόδων σε δραχμές, με μέλαν μολύβι. Τέλος, στην τελευταία σελίδα 400 υπάρχει πρόσθεση ποσών σε οκάδες και δράμια, γραμμένα ανάστροφα με μέλαν μολύβι, σχετικά με «κηρό κόκκινο, λευκό, καμένο και άκαγο». Όλα αυτά τα σημειώματα συνάμα αποτελούν ξεχωριστές χείρες.

Οι γραμμένες σελίδες, οι οποίες άλλωστε αποτελούν την ύλη της παρούσας μελέτης, είναι οι εξής: 1, 2, 3-5, 9-11, 19-37, 39, 42-59, 92, 300, 302-314, 317, 397' και 399. Ακόμη γραμμένη ήταν και η σελίδα 395, που έχει αποσχιστεί, από μικρό δε τμήμα του φύλλου που σώζεται στη θέση του φαίνεται ότι έφερε κείμενο με μέλαν μολύβι.

Ο γραφικός χαρακτήρας αποκαλύπτει 21 χείρες, ήτοι η πρώτη χείρα στη σελίδα 1' η δεύτερη στη σελίδα 2' η τρίτη σελίδες 3-4 και επικεφαλίδα σελίδας 5, σελίδες 9-10 και επικεφαλίδα σελίδας 11, σελίδες 19-25 καθώς και η σελιδαρίθμηση όλου του κώδικα' η τετάρτη σελίδα 5' η πέμπτη σελίδα 10 (οι γραμμές αρ. 64, 65)' η έκτη σελίδα 10 (οι δύο τελευταίες γραμμές), 11 (οι δύο πρώτες γραμμές), σελίδες 26-33 και 397' η εβδόμη σελίδα 11 (η γραμμή αρ. 70) προσθήκη του 1876' η ογδόη χείρα στη σε-

1. Η σελίδα, εκτός από το κείμενο που δημοσιεύεται, περιέχει διάφορες αριθμητικές πράξεις και σημειώματα άλλης χείρας με μέλαν μολύβι, τα οποία, ως αχρονολόγητα, δε συμπεριλάβαμε στη δημοσίευση.

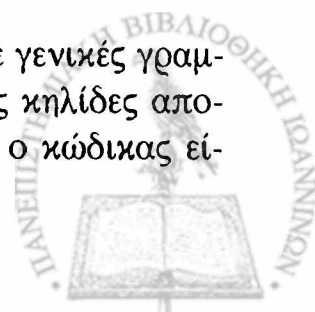
λίδα 11, προσθήκη των ετών 1891-3· η ενάτη χείρα σελίδες 34-37· η δεκάτη σελίδα 37· η ενδεκάτη σελίδα 39· η δωδεκάτη σελίδες 42-55· η δεκάτη τρίτη χείρα Αδαμαντίου Λάππα σελίδες 56-59· η δεκάτη τετάρτη σελίδα 92· η δεκάτη πέμπτη σελίδα 300· η δεκάτη έκτη σελίδες 302, 304 και 311-313· η δεκάτη εβδόμη σελίδα 303· η δεκάτη ογδόη σελίδες 305-310· η δεκάτη ενάτη χείρα στη σελίδα 314· η εικοστή χείρα στη σελίδα 317 και τέλος η εικοστή πρώτη στη σελίδα 399. Ακόμη, πρέπει να αναφερθεί ότι μέσα στον κώδικα και ειδικά στο τέλος πολλών καταχωρίσεων κειμένου διασώζονται πολλές ιδιόχειρες υπογραφές των συμβαλλόμενων προσώπων, ήτοι εφοροεπιτρόπων, ιερωμένων, ενοικιαστών, μουχτάρηδων, δημογερόντων, παρέδρων, κ.ά.

Η γραφή ως επί το πλείστον —χαρακτηριστικό δείγμα εκείνη του άγνωστου γραφέα της τρίτης χείρας— είναι καθαρή, ευανάγνωστη και καλοσχηματισμένη (στρογγύλη, ελαφρά δεξιοκλινής). Αντίθετα η γραφή μερικών γραφέων, λόγου χάρη του γραφέα της έκτης χείρας, είναι δυσανάγνωστη, δηλαδή μη καθαρή, κακογραμμένη και προβληματική. Αντίστοιχα, παρατηρήσαμε ότι σε γενικές γραμμές και χωρίς να αποκλείσουμε τις εξαιρέσεις στον κανόνα (π.χ. χείρα δωδεκάτη, σχετικά ορθογραφημένη, αλλά πολύ καθαρή), η γραφή των γραφέων της πρώτης κατηγορίας είναι πολύ καλά ορθογραφημένη και ελάχιστα αμαρτήματα μπορούν να εντοπιστούν, ενώ της τελευταίας οι γραφείς είναι ανορθόγραφοι σε μεγάλο βαθμό.

Η μελάνη είναι διαφόρων χρωμάτων και αποχρώσεων, ήτοι μέλανα διαυγής και μη στις σελίδες 1, 3-11, 19-33, 37, 56-59, 92, 397· κυανή στη σελίδα 39· μωβ (ανοιχτό και κλειστό) στις σελίδες 2, 11, 42-55, 58-59, 300, 302-314, 317. Στη σελίδα 33 η ίδια χείρα αλλάζει κονδυλοφόρο και χρησιμοποιεί μελάνη μέλανα μεν, αλλά προς μία πρασινωπή απόχρωση. Ακόμη όλη η σελιδαρίθμηση είναι με μέλανα μελάνη. Κατά τόπους είναι εξίτηλη και αυτό, όπως και οι διάφορες αποχρώσεις που εμφανίζει, οφείλεται στη σύστασή της ή άλλη ιδιομορφία, καθώς και λόγω της πολυκαιρίας.

Ο χάρτης είναι υποκίτρινος, όχι πολύ παχύς, αλλά στερεός και σχετικά στιλπνός· δε φέρει υδατόσημα· οι σελίδες έχουν χαρακτηί οριζοντίως και καθέτως με μέλαν μολύβι, κυρίως όπου ο εκάστοτε γραφέας επρόκειτο να εγγράψει κείμενο. Η κάθετη διαγράμμιση ενίοτε γίνεται με μολύβι πορτοκαλί (στις σελίδες 44, 45 και 46).

Η διατήρηση του κώδικά μας μπορεί να χαρακτηριστεί σε γενικές γραμμές ως καλή. Βέβαια δε λείπουν από το χάρτη φαιοκίτρινες κηλίδες αποτέλεσμα της υγρασίας. Όσο αφορά το είδος της στάχωσης, ο κώδικας εί-

ναι πανόδετος μέλας και τα δύο εξώφυλλα (πρόσθιο-οπίσθιο) ενισχύονται με παχύ χαρτόνι. Η ράχη είναι δερμάτινη μέλανα και διακοσμημένη με μαιάνδρους σχήματος Γ και φυτικά σχέδια, επίχρυσα και μη, καμωμένα με την εμπίεστη τεχνική· η ράχη ακόμη φέρει, πλαισιωμένη από μαιάνδρους, με επίχρυσα έντυπα γράμματα την επιγραφή: ΚΩΔΗΞΙ' ΤΗΣΙ² ΝΗΣΟΥ³ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝΙ⁴. Το συρραπτικό νήμα συνδέει τα τετράδια το καθένα χωριστά και μεταξύ τους από τέσσερα σημεία, μόνο στο τελευταίο τετράδιο έχει αποσπαστεί η σύνδεση και οι σελίδες 395-398 είναι επικολημένες, μαζί με τις σελίδες 399-400, στο πίσω εξώφυλλο.

Όσο αφορά το είδος των αναγραφών στον κώδικα, παρατηρούμε ότι αυτό είναι ποικίλλο. Έτσι στην αρχή έχουμε το συστατικό έγγραφο του κώδικα (1873), ακολούθως καταγράφονται τα ακίνητα κτήματα και κινητά πράγματα της εκκλησίας (ιερά σκεύη, άμφια, εικόνες, βιβλία κλπ.). Στη συνέχεια κύρια και συμπαγή ενότητα —μπορούμε να πούμε την «καρδιά» του κώδικα— αποτελούν οι «κατ' έτος λογαριασμοί τών κατά καιρόν Έπιτρόπων», που αφορούν τις παντοίου είδους δοσοληψίες της εκκλησίας (έσοδα-έξοδα, διαχείριση κτημάτων, ελέη κλπ.), συνοπτικοί μεν για τα έτη 1856-1873, αναλυτικοί δε με λεπτομέρειες των ετών 1873-1887. Ιδιαίτερη ενότητα αποτελούν συμφωνητικό και αντίγραφα διαθηκών των ετών 1902 και 1905. Ακολουθούν: δεύτερη καταγραφή των κινητών πραγμάτων του ναού (1906)· κατάλογος απόρων για λήψη φαρμάκων και «βανταλίκια» της εκκλησίας στο παντοπωλείο (1912)· πρωτόκολλο παράδοσης-παραλαβής κοινοτικών ειδών κλιβάνου (1930)· ενοίκια από το ιχθυοτροφείο Κρουνέρι (1954)· καταγραφή των ειδών της καλόγριας Ελένης Τζήγκου (1875)· ακόμη, το αχρονολόγητο σχέδιο ανακοίνωσης-γνωστοποίησης του προέδρου του σχολείου, μπορεί να χρονολογηθεί από τα τέλη του 19ου αι. (τελευταία δεκαετία) έως τις αρχές του αιώνα μας, όταν το αναφερόμενο Παρθεναγωγείο λειτούργησε στη μονή Φιλανθρωπηνών· τέλος, η πρόχειρη αναγραφή ονομάτων και ποσών (εσόδων ή εξόδων) της σελίδας 2 του κώδικα, τόσο από την τυπολογία των γραμμάτων όσο και στο γεγονός ότι τα ποσά φέρουν την εκατοστιαία υποδιαίρεση της δραχμής σε λεπτά, μπορεί να χρονολογηθεί μετά την απελευθέρωση (Φεβρ. 1913). Άρα, ο κώδικας καλύπτει χρονικά περίοδο από το 1856 έως το 1954, δηλαδή έναν αιώνα και σχεδόν μέχρι τις μέρες μας· αυτό αποδεικνύει τη «ζωντανή» και συνεχή χρήση του στις κάθε είδους δραστηριότητες του ναού.

Οι πληροφορίες για την κοινωνία της Νήσου που προσφέρει ο κώδικας είναι πάμπολλες και ποικίλλες, κυρίως για τον 19ο αιώνα· ενδεικτικά αναφέρουμε: τοπωνύμια Νήσου, Ιωαννίνων και παραλίμνιας περιοχής·

συντροφίες (συντεχνίες) νησιωτών ψαράδων· ονοματεπώνυμα παλαιών ιερέων, επιτρόπων, μοναχών, κατοίκων, κοινοτικών αρχόντων και άλλων οικονομικά στοιχεία για τη διαχείριση του ναού, ελέη, προικοδοτήσεις, λειτουργία σχολείου, μισθοδοσία ιερέων, διδασκάλων κλπ· γλωσσολογικό υλικό με λέξεις της ντοπιολαλιάς που δε συναντούμε σήμερα. Με τα στοιχεία που αυτός παρέχει μας προσφέρεται η δυνατότητα να χρονολογήσουμε δύο επιγραφές του ναού που είναι ελλιπείς και να ταυτίσουμε τα αναφερόμενα σ' αυτές πρόσωπα. Ακόμη δίνει πληροφορίες για την όψη εν γένει που παρουσίαζε ο ναός εσωτερικά με την περιγραφή των εικόνων και άλλων κεκτημένων της εκκλησίας. Η σημαντικότερη ωστόσο πληροφορία αφορά στην ύπαρξη μονής στον χώρο του ναού.

Στην παρούσα δημοσίευση εκδίδουμε όλες γενικά τις καταχωρίσεις του κώδικα με βάση τη σειρά της αναγραφής τους σ' αυτόν. Εκεί ακολουθείται χρονολογική σειρά καθώς προχωρούν οι σελίδες, με λίγες εξαιρέσεις πρωθύστερων καταχωρίσεων — δείγμα κι αυτό της διαχρονικής χρήσης του κώδικα. Αυστηρή χρονολογική παράθεση των καταχωρίσεων θα μπορούσε να θεωρηθεί αυθαίρετη για τη συγκεκριμένη φυσιογνωμία του κώδικα. Έτσι, αριθμήσαμε με αραβικούς αριθμούς τις καταχωρίσεις, ειδικότερα δε τους λογαριασμούς των επιτρόπων και με ελληνικούς αριθμούς (α-δ) προς διάκριση των αναγραφών του δούναι και λαβείν. Κατά την έκδοση σεβαστήκαμε απολύτως την ορθογραφία του πρωτοτύπου· μόνο όπου ήταν εφικτό προσθέσαμε ευάριθμες λέξεις, τις οποίες παρέλειψαν οι διάφοροι γραφείς, μέσα σε γωνιώδεις αγκύλες <...>· μέσα σε πλάγιες γραμμές /.../ δηλώνουμε τις υπερκείμενες ή υποκείμενες της σειράς λέξεις· μέσα σε παρενθέσεις (...) αναλύουμε γράμματα συντομογραφημένων λέξεων ή παραλειπόμενα από τον γραφέα γράμματα· τέλος, μέσα σε αγκύλες [...] επεξηγούμε ή συμπληρώνουμε φθαρμένα τμήματα των επιγραφών του ναού.

Στα σχόλια και στους πίνακες που ακολουθούν το κείμενο, θα προσπαθήσουμε να επιλύσουμε τα ζητήματα που θέτουν οι καταχωρίσεις του κώδικα: χρονολογικά, ερμηνευτικά, ταυτισμού προσώπων κλπ. Στους πίνακες οι λέξεις παρατίθενται ορθογραφημένες.

Αμέσως παρακάτω εκδίδεται, όπως έχει, το κείμενο του κώδικα.

1.

βελ. 1

Κώδηξ

τῆς ἐν τῇ Νήσῳ τῆς Λίμνης τῶν Ἰωαννίνων Ἱερᾶς Ἐκκλησίας, τιμωμένης ἐπὶ τῇ ἐνδόξῳ μνήμῃ τῆς Κοιμήσεως τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, συνιστάμενος ἐκ τετρακοσίων Σελίδων ἀριθμὸς) 400. ἐν ᾧ ἀπὸ τοῦδε θέλει καταγράφεσθαι πᾶσα Πράξις τῆς ἐν λόγῳ Ἱερᾶς Ἐκκλησίας, ὡς καὶ οἱ λογαριασμοί, ἀφοῦ ὡς ἔθος θεωρῶνται, τῆς διαχειρίσεως τῆς κατὰ καιρὸν ἐκλεγομένης παρὰ τῆς Κοινότητος Ἐφοροεπιτροπῆς. Προτάσσεται δὲ καταγραφή τῶν τε ἀκινήτων Κτημάτων τῆς ἐν λόγῳ Ἱερᾶς Ἐκκλησίας, καὶ τῶν κινητῶν αὐτῆς πραγμάτων, ἧτις ὑπογραφθήσεται παρὰ τῆς Κοινότητος τῆς Νήσου καὶ τοῦ πρώην Ἐπιτρόπου κυρ(ίου) Ἰωάννου Ζαφείρη, καὶ ἀκολούθως παρὰ τῆς ἤδη ἐκλεχθείσης Ἐφοροεπιτροπῆς, τῆς ἀναδεχθείσης τὴν ἐποπτεῖαν τῶν ἀκινήτων, καὶ παραλαβούσης τὰ κινητὰ κυρίων Γεωργί(ου) Κωσταντίνου Καζανᾶ, Παναγιώτου Ἀναστασί(ου) Πασιαλῆ Ἐφόρων, Ἰωάννου Ἀναστασί(ου) Μασσακούλη καὶ Ἰωάννου Ἀναστασί(ου) Τσημα Ἐπιτρόπων, ἀπὸ τοῦ διορισμοῦ τῶν ὁποίων καὶ ὁ παρὼν ἄρχεται Κώδηξ.

Τῇ 21ῃ ἀπριλί(ου) 1873: ἑβδομήν(τα) τρία.

† Ὁ Ἰωαννίνων Σωφρόνιος

2.

β	2082 50 ^ρ	Ἐπίδωμα	800
		Γροῖππο	425
		Πλάτανο	160
		Δίσκως	277 55
		Γ. Καλασπ	28
		Μουσταφᾶς	136
		Κγαλμέτση	64

α. Οἱ ἀριθμοὶ αὐτοί, που δηλώνουν ποσὸ, δὲν ἔχουν σχέση με τὴ διπλανή στήλη.

	<i>Τ(σ)αρουχᾶς</i>	55
	<i>Πουλιος</i>	20
	<i>Ἰ. Παπᾶς</i>	12
	<i>Κλύδωνας</i>	20
		1997 55
	<i>Ματρι</i>	70
		2067 55
82		1890 50
67 15 ^α		177

3.

β

Τὰ Ἀκίνητα Κτήματα τῆς Ἐκκλησίας.

1. Μία Ἀμπασιά καὶ ὁ τόπος τοῦ Σεργιοῦ, συνορεύουσα, ἀφ' ἑνὸς μέρους, με τοῦ Γιάννη Ζαφίρη, καὶ συντροφία, ἀφ' ἑτέρου, με τοῦ Παντελεήμονος.
2. Ἐτέρα Ἀμπασιά καὶ τόπος αὐτῆς, εἰς τὸν Κλύδωνα, συνορεύουσα, ἀφ' ἑνὸς με τοῦ Κανέτζου καὶ ἀφ' ἑτέρου με τὸν Πέτρον Γκατζᾶ καὶ συντροφία.
3. Ἐτέρα Ἀμπασιά εἰς τὸν Κλύδωνα, τοῦ Πέτρου Γκατζᾶ καὶ συντροφία, τὸ σκαρὴ αὐτῆς εἶνε τῆς Ἐκκλησίας, ὁ δὲ τόπος κτῆμα τῶν ἰδίων, καὶ πέρνει ἢ ἐκκλ(ησία) τὸ ἐν τρίτον.
4. Ἐτέρα Ἀμπασιά εἰς τὴν Καρακοφουλιά τόπος καὶ σκαρὴ εἶνε τῆς ἐκκλησίας καὶ συνορεύουσα, ἀφ' ἑνὸς με τὸν τόπον τῆς Ἐλεούσης καὶ ἀφ' ἑτέρου με τὴν λίμνην.
5. Εἰς τόπος ἀφιέρωμα τῆς Γκοτβίνας, συνορεύων, ἀφ' ἑνὸς με τὴν μεγάλην τοῦμπα τῶν τζιμέων, καὶ ἀφ' ἑτέρου με τοῦ Παντελεήμονος.
6. Ἡ τραβάτοβα τόπος καὶ Ἀμπασιά καὶ ἡ τρίπα αὐτῆς κτῆμα τῆς ἐκκλησίας, συνορεύων, ἀφ' ἑνὸς, με τῶν τζιμέων καὶ ἀφ' ἑτέρου με τῆς Γκοτβίνας.
7. Τῆς Γκοτβίνας τόπος καὶ σκαρὴ ἀφιέρωμα, συνορεύων ἀφ' ἑνὸς με τὴν Τραπάτοβα, κτῆμα τῆς ἐκκλ(ησίας) καὶ ἀφ' ἑτέρου με τὸν Γεώργιον Κατσαρόν καὶ συντροφία.
8. Τόπος καὶ Ἀμπασιά εἰς τὸν Κλύδωνα ἀφιέρωμα τῆς Μαρίνης Βάντου, συνορεύων ἀφ' ἑνὸς, με τοῦ Πέτρου Γκατζᾶ καὶ ἀφ' ἑτέρου, με τοῦ Σακελίων καὶ συντροφία.

α. Οἱ ἀριθμοὶ αὐτοί, που δηλώνουν ποσά, δεν ἔχουν σχέση με τὴ διπλανή στήλη.

9. Εἰς τὸν Πλήτση τόπος καὶ σκαρὴ πρὸς τὴν λίμνην, ἀφιέρωμα τῆς ἰδίας, συνορεύων, ἀφ' ἑνός, μὲ τοῦ Γεωργίου Κατσαροῦ καὶ συντροφία, καὶ ἀφ' ἑτέρου μὲ τοῦ Βασιλείου Φίλιου ἕως τὸ Κιόσκη, καὶ πρὸς τὴν ξηρὰν μὲ τὸν ἴδιον Γεώργιον Κατσαρόν καὶ ἔχει νὰ κάμη τὸ ἐν τέταρτον.

10. Τόπος καὶ Ἀμψασιὰ εἰς τὰ Μετόχια, ἀφιέρωμα τῆς ἰδίας, συνορεύων, ἀφ' ἑνός, μὲ τοῦ Λάπα καὶ συντροφία, καὶ ἀφ' ἑτέρου, μὲ τοῦ Γιαννοπούλου καὶ συντροφία, καὶ ἔχει νὰ κάμη ἢ ἐκκλ(ησία) τὸ ἐν ὄγδοον.

11. Μία Ἀμψασιὰ τοῦ Παππανικόλα, εἰς τὸν Σατηνίκον, τὸ σκαρὴ τῆς ἐκκλ(ησίας), συνορεύουσα, μὲ τὸν Σατηνίκο ἀφ' ἑνός, καὶ ἀφ' ἑτέρου μὲ τοῦ Γεωργίου Χαρατζάρη καὶ λαμβάνει τὸ ἐν τρίτον.

12. Μία Οἰκία, τῆς Γκοτβίνας ἀφιέρωμα, συνορεύουσα, ἀφ' ἑνός, μὲ τὴν οἰκίαν τοῦ Γεωργίου Καζανά, καὶ ἀφ' ἑτέρου, μὲ τὴν οἰκίαν τοῦ Κολιοράτου, καὶ ἐκ τῶν ἄλλων δύο μερῶν, μὲ τὸν δημόσιον δρόμον.

13. Μία οἰκία, τῆς Βάντοβας ἀφιέρωμα, συνορεύουσα, ἀφ' ἑνός, μὲ τὴν οἰκίαν τοῦ Σπύρου Βάντου, ἀφ' ἑτέρου μὲ τὸν δημόσιον δρόμον, ἀφ' ἑτέρου μὲ τῶν τξιμέων καὶ ἀφ' ἑτέρου μὲ τὴν Λίμνην.

14. Τρία κτήματα τῆς ἐκκλ(ησίας). Ὁ φοῦρνος, τὸ μπακάλικον καὶ τὸ κρασοπωλεῖον, συνορεύοντα, ἀφ' ἑνός μὲ τὴν οἰκίαν τοῦ Ἀθανασίου Ῥεπανά, καὶ ἀπὸ τὰ ἄλλα τρία μέρη μὲ τὸν δημόσιον δρόμον.

β 15. Τὸ Βουνὸν τῆς Νήσου.

16. Ἐν Οἰκόπεδον, ἀφιέρωμα τῆς Κολιοῦς Καρακαγιάννη, συνορεύον, ἀφ' ἑνός μὲ τὴν οἰκίαν τοῦ Νικολάου Φῶγκα, ἀφ' ἑτέρου μὲ τὴν οἰκίαν τοῦ Ἀποστόλη Καρκαλομίτη κ(αι) ἀφ' ἑτέρου μὲ τὸν δημόσιον δρόμον.

4.

β αὔξων ἀριθμὸς τοῦ Συμβολαίου τοῦ κτήματος τῆς Ἐκκλησίας Νήσου Ἰωαννίνων εἰς θέσιν Κρουνέρη (Ντραμπάτοβα) 22381/18 Μαΐου 1925.

5.

β Τὰ Κινητὰ πράγματα τῆς Ἐκκλησίας Ἱερὰ Σκευὴ ἄμφια καὶ λοιπά.

1. Ἐν Ἱερὸν Δυσκοπότερον σὺν τῷ ἀστερίσκῳ καὶ τῇ λαβίδα ἀργυρᾷ.

2. Ἐν ἹΑγιον Ἀρτοφόριον καὶ λαβίδαν.

3. Ἐν θυμιατὸν ἀργυροῦν.	1.
4. Ἐν ἕτερον μπρούτζινον.	
5. Δύο Ἱερὰ Εὐαγγέλια, τὸ μὲν ἔχει τὴν ἀνάστασιν μόνον ἀργυρᾶν, τὸ δὲ ἕτερον εἶνε ἀπ' ἀμφοτέρω τὰ μέρη ἀργυροῦν.	2.
6. Ἐν ἕτερον μικρὸν Εὐαγγέλιον ἔχει τὴν ἀνάστασιν μόνον ἀργυρᾶν.	1.
7. Τρεῖς τιμίους Σταυροὺς ἀργυροῦς.	3.
8. Ἐξ κανδίλας ἀργυρᾶς.	6.
9. Ὅκτω στεφάνια καὶ ἓν χερί τῆς Παναγίας καὶ ἓν ζέον ἀργυρᾶ καὶ δύο μικρὰ χέρια.	12.
10. Δέκα ἕξ Ἱερὰς εἰκόνας Δεσποτικᾶς.	16.
11. Ἐξήκοντα Ἱερὰς εἰκόνας τῶν ἑωρτῶν.	60.
12. Τρία περιζώνια ἀργυρᾶ.	3.
13. Δύο φελόνια καλὰ χρυσᾶ.	2.
14. Δύο περιτραχήλια καλὰ χρυσᾶ.	2.
15. Ἐν ζευγὸς ἐπιμάνικα καλὰ χρυσᾶ.	1.
16. Τρία ὅμοια κατώτερα.	3.
17. Δέκα φελόνια κατώτερα.	10.
18. Ἐπτὰ Στιχάρια.	7.
19. πέντε περιτραχήλια κατώτερα.	5.
20. Ἐναν Ἐπιτάφιον.	1.
21. Τέσσαρες ποδγῆς τῆς Ἁγίας Τραπέζης.	4.
22. Τρεῖς ποδγῆς τῆς Ἁγίας Προσκομιδῆς.	3.
23. Ἐξ Σιαμιτάνια μπρούτζινα τοῦ Ἱεροῦ Βήματος.	6.
24. Μία Ἱερὰ μυροθήκη.	1.
25. Δύο κασέλες κάρινες καὶ ἓν Σεπέτιον.	3.
26. Ἐν Γκιχούμιον χαλκοματένιον τοῦ Ἀγιάσματος.	1.
27. Ἐν Σκαμνίον.	1.
28. Ἐν ὅμοιον διὰ τὸν Ἀγιασμόν.	1.
29. Δύο μανουάλια τούντζινα.	2.
30. Ἐν ὅμοιον μικρόν.	1.
31. Ἐν Σιαμιτάνιον τοῦ Βάγκου.	1.
32. Εἷς Πολυέλεος Ἰάλυνος.	1.
33. Ἐννέα ἑξαπτέριγα μοκαβένια.	9.
10 ἀριθ(μός) Τὰ κινητὰ πράγματα τῆς Ἐκκλησίας	
34. Μία μικρὰ εἰκὼν τῆς Παναγίας με στεφάνια καὶ γῦρον Ἁργυρᾶ.	
35. Ἐν ὠρολόγιον κρεμαστόν.	1.
36. Δύο ἀλαγιοῦς.	2.

37. Ἐν Ἀνθολόγιον.	Βιβλία.	1.
38. Τέσσαρα τριώδια.		4.
39. Τρία πεντηκοστάρια.		3.
40. Δώδεκα μηναιῖα Κωνσταντινουπόλεως νέα.		12.
41. Δώδεκα ὁμοια παλαιά.		12.
42. Τρεῖς Παρακλητικά.		3.
43. Τρία Εὐχολόγια μεγάλα.		3.
44. Εἷς Ἀπόστολος.		1.
45. Δύο ὠρολόγια.		2.
46. Ἐν Τυπικόν.		1.
47. Ἐν Ψαλτήριον.		1.
48. Τέσσαραι Ἱεραὶ Λειτουργίαι.		4.
49. Δύο Κυριακοδρόμια τοῦ Εὐαγγελίου τόμος Α!κ(αἰ) Β.		2.
50. τέσσαρα ἑξαπτέρυγα τενεκένια καὶ εἷς Σταυρὸς Ἄργυρους.		5.
51. τέσσαραι Δῦσκοι.		4.
52. Ἐν τζινίον χαλκοματένιον.		1.
53. Μία Λίμπα τοῦ Ἁγιασμοῦ.		1.
54. τέσσαραι φανοί.		4.
55. Ἐν φανάριον.		1.
56. Μία κανδύλα ζαμπλακή.		1.
57. Δύο Ἱεραὶ Κολυμβήθραι τενεκένιες μεγάλη καὶ μικρά.		2.
58. Δύο τόρτζα μηχανικά.		2.
59. Δύο Μανουάλια τενεκένια.		2.
60. Δύο ὁμοια Σιδηρένια.		2.
61. Ἐν καζάνιον χαλκοματένιον.		1.
62. Δύο μπρίκια μικρὰ χαλκοματένια.		2.
63. Ἐν Κακάβιον χαλκοματένιον.		1.
64. ἕν Ζεύγος ἐπιμάνικα κατιφένια μέ χρυσοῦς Σταυρούς.		1.
65. ἕν καπάκιον χάλκωμα: καὶ ἕν Στεφάνι μικρὸ ἀργυρῶν.		2.
66. ἕνας πολυαίλεος προύζινος ἐπὶ ἐπιτροπὶς Μπίτζηκα καὶ Γιανόπουλου.		1.
67. τρία βιβλία τὰ 2: Μουσικά, καὶ 1: μηνιαίον αὐγούστου, ἐπὶ Ἰδίων.		3.

¹¹ αριθ(μός) Ἱερά Σκεύη, ἄμφια καὶ λοιπά.

68. Ἐνα στηχάρη τὸ φόρεμα ἀφιέρομα, τὰ φιαστικά τῆς ἐκλυσίας,
ἐπὶ Ἰδίων.

69. Ἐνα φελώνη κουτνή ἀφιέρομα τοῦ ἐπὶ Ἰδίων.

70. 2: δύο πολυελαίους τούντζηνους, ἐπὶ ἐπιτρόπου Γιάνη Ζ. Καλο-

- γίρου τῶν 1876. 2.
71. δύο νεκροφορία ἓν μέγα καὶ ἓν μικρόν, ὡς καὶ δύο τραπέζια. 4.
Ἐπιτροπεύοντος τοῦ κου Κωνσταντίνου Ζώτου καὶ Κων.
Σάλιου, ἐγένοντο τὰ ἐξῆς ἱερά σκευή, 1891-92.-93. ἔτος,
72. μία Κολυμβήθρα ἐκ χαλκοῦ.
73. μία θήκη διὰ τὸ ἅγ(ιον) ἄρτοφόριον καπλαμᾶ.
74. δύο Ἱεραὶ εἰκόνες μία τοῦ ἅγ(ίου) Χαραλάμπους καὶ ἑτέρα τοῦ
ἁγίου Ἐλευθερίου.

6.

19 Οἱ Κατ' ἔτος Λογαριασμοὶ τῶν κατὰ καιρὸν Ἐπιτρόπων τῆς ἐν τῇ
Νήσῳ τῆς Λίμνης τῶν Ἰωαννίνων Ἱερᾶς Ἐκκλησίας τιμωμένης ἐπὶ τῇ
Ἐνδόξῳ μνήμῃ τῆς Κοιμήσεως τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου. ἀρχόμενοι
ἀπὸ τὸ 1856 ὡς Ὀπισθεν φαίνονται.

7α.

20 Δοῦναι. Ὁ Λογαριασμὸς τῶν Ἐπιτρόπων τῆς Ἐκκλησίας
τῆς Νήσου τῶν Ἰωαννίνων Κων Ἰωάννου Γ. Λάπα
καὶ Ἰωάννου Ζαφείρη. Ἀπὸ τὸ 1856 Μαρτίου 25
μέχρι τὸ 1860 Ἰαννουαρίου 17.

Ὅσα ἔλαβον ἀπὸ τὸν πρώην ἐπίτροπον Κων Διαμάντην Ματζακούλη	Γρ(όσια)	13 20
Ὅσα ἔλαβον ἀπὸ τὰ ἐνοίκια τῶν κτημάτων καὶ ἀπὸ ἄλλα διάφορα ὡς φαίνονται ὀνοματο- δῶς εἰς ἰδιαίτερον βιβλίον	»	51,640 32 51,654 12

7β.

21 Ὅσα ἔδωσαν εἰς διάφορα ὡς φαίνονται ὀνοματοδῶς εἰς ἰδιαίτερον βιβλίον	Λαβεῖν.	
Ὅσα ὀφείλουν νὰ δώσουν διὰ Σᾶλδος πρὸς ἐξήσω- σιν τῶν Ἄντικρυ	Γρ(όσια)	50228 18
	»	1425 34 51,654 12

Ὁ παρῶν Λ/σμός ἐδόθη ἐνώπιον τῶν κάτωθεν παρευρεθέντων Ἀντιπροσώπων τοῦ κοινοῦ τῆς χώρας, οἵτινες ἔδωσαν καὶ ἐξοφληστικὴν ἀπόδειξιν τῶν εἰρημένων ἐπιτρόπων πρὸς ἀσφάλειάν των καὶ ἐσφραγισμένην παρὰ τῶν Μουχομπιρίδων ὡς ἐξῆς φαίνονται.

«Χαράλαμπος Γ. Λάπα, Σπυρίδων Λάλου, Γεώργιος Ν. Κατσαροῦ, Πέτρος Ι. Γκατζά, Τόλος τζόμπος, Ἰωάννης Ματζακούλη, Χριστόδουλος Ν. Κατσαροῦ, Γεώργιος Παππαδόπουλος, Γεώργιος Γκέγκας, Πέτρος τζαβαλάς, Γεώργιος Κ. Τζίμα, Παναγιώτης ζαφείρη, (Σφ.) Τόλος Σπ. Ὶεπανὰς Μπουχομπίρης, Πάνος Ξαϊκούστου Μπουχομπίρης (Σφ.), Γεωργ. Κ. Καζανά».

8α.

β⁰ Ὁ Λ/σμός τῶν ἰδίων Ἐπιτρόπων ἀπὸ τὸ 1860 Ἰαννουαρίου 18 μέχρι τὸ 1862 Φεβρουαρίου 18.

Ὅσα ὀφείλουν νὰ δώσουν ἀπὸ Σάλδος τῶν παρελθόντων ἐτῶν

Γρ(όσια) 1,425 34

Ὅσα ἔλαβον ἀπὸ ἐνοίκια τῶν κτημάτων καὶ ἀπὸ ἄλλα διάφορα ὡς φαίνονται ὀνοματοδῶς εἰς ἰδιαίτερον βιβλίον

» 19,304 13
20,730 7

Ὅσα θέλουν λάβει πρὸς ἐξήσωσιν τῶν Ἀντικρυ

» 134 5
20,864 12

8β.

β¹ Ὅσα ἔδωσαν εἰς διάφορα ὡς φαίνονται ὀνοματοδῶς εἰς ἰδιαίτερον βιβλίον

Γρ(όσια) 20864. 12

Ὁ παρῶν Λ/σμός ἐδόθη ἐνώπιον τῶν κάτωθεν παρευρεθέντων Ἀντιπροσώπων τοῦ κοινοῦ τῆς χώρας, οἵτινες ἔδωσαν καὶ ἐξοφληστικὴν ἀπόδειξιν τῶν εἰρημένων ἐπιτρόπων πρὸς ἀσφάλειάν των καὶ ἐσφραγισμένην παρὰ τῶν Μουχομπιρίδων ὡς ἐξῆς φαίνονται.

«Δημήτριος Κ. Τζίμα, Πάνος Ξαϊκούστου, Τόλος Τζόμπος, Γεώργιος Γκέγκας, Ἀρχημανδρίτης Ἀββακούμ ἠγούμενος Ἐλεούσης, Βενέδικτος ἠγούμενος Ντίλιου, Χρῦσανθος ἠγούμενος Παντελεήμονος, Κων-

στάντιος ἡγούμενος Σπανοῦ, Σπῦρος Λόλου, Χαράλαμπος Γ. Λάπα, Δημήτριος Διαμάντη, Δημήτριος Γιαννοπούλου, Γεώργιος Ν. Κατσαροῦ, Παναγιώτης Παντελῆς, Γεώργιος μπασά, Γεώργιος Κόκινος Μουχομπίρης (Σφ.).

9α.

β² Δοῦναι. Ὁ Λογαριασμός τῶν Ἐπιτρόπων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Νήσου τῶν Ἰωαννίνων Κ^{ων} Ἰωάννου Γ. Λάπα κ(αί) Ἰωάννου Ζαφείρη. Ἀπό τὸ 1862 Φεβρουαρίου 18 μέχρι τὸ 1864 Μαΐου 3.

Ὅσα ἔλαβον ἀπὸ τὰ ἐνοίκια τῶν κτημάτων
καὶ ἀπὸ ἄλλα διάφορα ὡς φαίνονται
ὀνοματοδῶς εἰς ἰδιαίτερον βιβλίον Γρ(όσια) 30,986 10

9β.

β³ Ὅσα ἔδωσαν εἰς διάφορα ὡς φαίνονται Λαβεῖν.
ὀνοματοδῶς εἰς ἰδιαίτερον βιβλίον Γρ(όσια) 29973. 3
Ὅσα ὀφείλουν νὰ δώσουν διὰ Σάλδος
πρὸς ἐξήσωσιν τῶν Ἄντικρυ » 1013. 7
» 30986. 10

Ὁ παρῶν Λ/σμός ἐδόθη ἐνώπιον τῶν κάτωθεν παρευρεθέντων Ἀντιπροσώπων τοῦ κοινοῦ τῆς χῶρας, οἵτινες ἔδωσαν καὶ ἐξοφληστικὴν ἀπόδειξιν τῶν εἰρημένων ἐπιτρόπων πρὸς ἀσφάλειάν των καὶ ἐσφραγισμένην παρὰ τῶν Μουχομπίριδων. ὡς ἐξῆς φαίνονται.

« Ἀββακοῦμ ἡγούμενος Ἐλεούσης, Χριστόδουλος Σπ. Ῥεπανάς, Ἰωάννης Α. Ἐξάρχου, Πάνος Ξαϊκούστου, Γεώργιος Ν. Κατσαροῦ, Παναγιώτης Παντελῆ, Μιχαὴλ Ι. Μπίτζικας, Γεώργιος Μπασάς, Γεώργιος Γκέγκας, Γεώργιος Κόκινος Μουχομπίρης (Σφ.).

10α.

β² Ὁ Λ/σμός τῶν ἰδίων Ἐπιτρόπων ἀπὸ τὸ 1864 μαΐου 3. μέχρι τὸ 1866 Μαΐου 15.

Ὅσα ὀφείλουν νὰ δώσουν ἀπὸ Σάλδος
τῶν παρελθόντων ἐτῶν Γρ(όσια) 1,013. 7

Ἔσοσα ἔλαβον ἀπὸ τὰ ἐνοίκια τῶν κτημάτων καὶ ἀπὸ ἄλλα διάφορα ὡς φαίνονται ὀνοματοδῶς εἰς ἰδιαίτερον βιβλίον.	» 21,397 21
	» 22,410 28
Ἔσοσα θέλουν λάβει πρὸς ἐξήσωσιν τῶν Ἄντικρου.	» 1,113 25
	» 23524 13

10β.

β3 Ἔσοσα ἔδωσαν εἰς διάφορα ὡς φαίνονται ὀνοματοδῶς εἰς ἰδιαίτερον βιβλίον	Γρ(όσια) 23,524 13
--	--------------------

Ἐπὶ τῶν παρῶν Ἰσχυρῶν ἐδόθη ἐνώπιον τῶν κάτωθεν παρευρεθέντων Ἄντιπροσώπων τοῦ κοινοῦ τῆς χώρας, οἵτινες ἔδωσαν καὶ ἐξοφληστικὴν ἀπόδειξιν τῶν εἰρημένων ἐπιτρόπων πρὸς ἀσφάλειάν των καὶ ἐσφραγισμένην παρὰ τῶν Μουχομπιρίδων ὡς ἐξῆς φαίνονται.

Δημήτριος Κ. Μπίτζικας, Δημήτριος Γιαννοπούλου, Γεώργιος Κόκινος, Γεώργιος Ν. Κατσαροῦ, Δημήτριος Κ. Τζίμα, Σπυρίδων Λόλου, Παναγιώτης Ξαϊκούστου, Χριστόδουλος Σπ. Ῥεπανάς, Ἀθανάσιος Γ. Λάππα Μουχομπίρης, Ἰωάννης Ματσακούλη, Πέτρος Ι. Γκατζά, Δημήτριος τάφλου, Δημήτριος Διαμάντη, Βασίλειος Γ. Μπασά, Χριστόδουλος Σπ. Ῥεπανάς, Ἰωάννης Ἀναστ. Τζίμας, Δημήτριος Χριστοδούλου, Τόλος Τζόμπος, Ἀθανάσιος Γ. Λάππα Μουχομπίρης (Σφ.).

11α.

β4 Δοῦναι. Ἐπιτομισμὸς τῶν Ἐπιτρόπων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Νήσου τῶν Ἰωαννίνων Κων Ἰωάννου Γ. Λάπα καὶ Ἰωάν(νου) Ζαφείρη. Ἀπὸ τὸ 1866 Μαΐου 15 μέχρι τὸ 1870 Νοεμβρίου 1ην.	
---	--

Ἔσοσα ἔλαβον ἀπὸ τὰ ἐνοίκια τῶν κτημάτων καὶ ἀπὸ ἄλλα διάφορα ὡς φαίνονται ὀνοματοδῶς εἰς ἰδιαίτερον βιβλίον

Γρ(όσια) 48,402 30

11β.

β5	Ἔχουν λαμβάνειν Σάλδος		Λαβεῖν.
	ὡς Ὅπισθεν φαίνονται	Γρ(όσια)	1113 25
	Ἔδωσαν εἰς διάφορα		
	ὡς φαίνονται ὀνοματοδῶς		
	εἰς ἰδιαίτερον Βιβλίον	»	44595 36
	Ἔφείλουν νὰ δώσουν		
	πρὸς ἐξήσωσιν τῶν Ἄντικρυ	»	2693 9
		»	48402 30

Ἐπαρῶν Λ/σμὸς ἐδόθη ἐνώπιον τῶν κάτωθεν παρευρεθέντων Ἀντιπροσώπων τοῦ κοινοῦ τῆς χώρας, οἵτινες ἔδωσαν καὶ ἐξοφληστικὴν ἀπόδειξιν τῶν εἰρημένων ἐπιτρόπων πρὸς ἀσφάλειάν των. ὡς ἐξῆς φαίνονται.

«Χριστόδουλος Ἱερεὺς, Νικόλαος Ἱερεὺς, Ἰωάννης Γ. Λάπα, Τόλος Σπ. Ῥεπανάς, Νικόλαος Ἰωάννου, Γεώργιος Κόκινος, Ἰωάννης Ἀναστ. Τζήμας, Γεώργιος Τζιτόνης, Πάνος Χαϊκούστου δημογέρων, Τόλος Τζόμπος δημογέρων, Χριστόδουλος Κατσαρός, Μῆχος Παύλη, Δημήτριος Τζίμας.

12α.

β4 Ἐπαρῶν τοῦ Ἐπιτρόπου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Νήσου τῶν Ἰωαννίνων Κ^{ον} Ἰωάννου Ζαφείρη τριῶν ἐτῶν ἀπὸ τὸ 1870 Νοεμβρίου 1ην μέχρι τοῦ 1873 Ἰουνίου 1η.

Ἔφείλει νὰ δώσῃ ἀπὸ Σάλδος		
τῶν παρελθόντων ἐτῶν	Γρ(όσια)	2693 9
Ἔλαβον ἀπὸ ἐνοίκια τῶν		
κτημάτων καὶ ἀπὸ ἄλλα διάφορα		
ὡς φαίνονται ὀνοματοδῶς εἰς ἰδιαίτερον βιβλίον ἀπὸ τὸ 1870 ἕως τὸ 1871.	»	4697 37
Ἔλαβον ἐπίσης ἀπὸ ἐνοίκια καὶ		
ἄλλα διάφορα ὡς φαίνονται εἰς τὸ αὐτὸ βιβλίον ἀπὸ τὸ 1871. ἕως τὸ 1872.	»	15 944
Ἔλαβον ἐπίσης ἀπὸ ἐνοίκια καὶ		
ἄλλα διάφορα ὡς φαίνονται εἰς τὸ αὐτὸ βιβλίον ἀπὸ τὸ 1872. ἕως 1873.	»	22112 10
	Γρ(όσια)	45,447.16

12β.

β5	Όσα έδωσεν εις διάφορα ώς φαίνονται ονοματοδώς εις ιδιαίτερον βιβλίον από τò 1870 έως 1871.	Γρ(όσια)	19863 38
	Όσα επίσης έδωσεν εις διάφορα ώς εις τò αυτό βιβλίον φαίνονται από τò 1871. έως τò 1872.	»	7401
	Όσα επίσης έδωσεν εις διάφορα ώς εις τò αυτό βιβλίον φαίνονται από τò 1872 έως τò 1873.	»	18,182 18
		Γρ(όσια)	45,447 16

Ίωάννης αναστασίου ματζακούλη. επήτροπως τής εκκλησίας

Ίωάννης Α: Τζήμας επίτροπος τής εκκλησίας. γεόργηος κόκινος έφορας.

Χριστόδουλος (σπύ)ρου ριπανά

διμουγέρουντας βασίλης φιλιου διμουγέροντας. Γεώργιος Ν. κατζαροϋ μου-
χτάρης. [Τ.Σ.]

Νικόλαος Ν. Τσαφάς διμουγέροντας
βασίλιος γεοργίου καραλής α μουτάρης [Τ.Σ.]

13α.

β6	ò λογαριασμός τών επιτρόπων τής Έκκλησίας τής Νήσου Ίωαννίνων τών Κυρίων Ίω(άννη) τζήμμα και Ιω(άννη) ματζιακούλη', Ταμίας.. και έφόρους Γ: κόκινου και Π: πασιαλή από τών 1873.. απρίλλιος 15 » Μέχρι τών 1874 » Μάϊος 11.—	Γρόσια »	
	òσα έσύναξαν από έργαστήρια ενίκιον δια ένα έττος	»	12333 » 13 »
	òσα από Νικώδημον δια ενίκιον άμπασιών δια ένα έτος	»	1666 » 30 :-
	òσα από Ίδιον όμοίως δια τò έττος, 1874: άκόντο.....	»	390 » ...
	òσα από τήν Διαθήκην του Μακαρίτου Ίω(άννη) τζημογιάνη	»	936 » .
	òσα από Ζωϊτζας μπασά. όπου άφισεν εις τήν διαθήκην της	»	500 : —
	òσα από δείσχον πολυαίλεον νυνφάδες	»	1041 : 30 :
	òσα από ενίκιον τζιτζιλιάρη άκόντο, δια τò (σ)πύτη βάντους	»	23 ».
	òσα από τά σαπρά είδη μπακάλη, έπολύθισαν μέρος	»	. 70 » 10
	òσα από κουμπαρα κιόλπασι Π. πασιαλή	»	84 : 30

ὄσα ἀπὸ πούλισιν κοιριῶν	»	»	155	» ...
ἀπὸ καύματα κοιριῶν	»	»	77	: 20
ὄσα ἀπὸ κάρα βλάχας ἀκόντο διὰ τὸ χρέως του	»		»	20	» ...
			»	Γρόσια	» 17298 : 13...
— ἀκολουθῆ ἔμβροσθεν			»	Γρόσια	» 17298 : 13...

13β.

β ⁷ ὄσα ἐξοδεύθισαν εἰς τὰ 2.. Μπουχαριά κ(αι)				Γρόσια	
γκοιλεχάνη τοῦ Φούρνου τῆς χώρας.....	»			1391:	2
» ὄσα εἰς ψωμὴ χρονικὸν εἰς τὰ πτοχὰ ὄνόματα.....	»			802:	14
» ὄσα διὰ τὸν μπίμτζα καὶ δειορθώματα τῶν ἀργαστηρίων...	»			672:	22
» ὄσα ἐδώθισαν εἰς τὰ σαπρὰ εἶδη τῶν ἀργαστηρίων	»			858:	30
» ὄσα τὸν ψαρέων τῆς χώρας χρονικὸν μισθὸν	»			1002:
» ὄσα τοῦ παπὰ χριστώδ(ουλου) ἀκόντο διὰ τὸν 874	»			50:
					» 4776..28
» ὄσα εἰς τὸν ντάνον, ὁποῖα εἶχεν δώσει διὰ τὴν κατασκευεῖν					
σχολί(ου)				»	846
» ὄσα εἰς τὸν ἀποστῶλην προτόγερον .. ἀκόντο	»			150	»
» ὄσα εἰς Σωτήρη ντέλα μὲ ὁμολογόν του	»	200	»		
» ὄσα εἰς τὸν κοσκωνά μὲ ἀναφωρὰν του	»	200	»		
» ὄσα τοῦ Γεωργίου Χατζῆ ὁμοίως	»	150	»		
» ὄσα τοῦ Νηκῶλα Σιάκαρα μὲ ὁμολογόν του	»	200	»		
» ὄσα τοῦ ἄθ » καζανά μὲ ἀναφωρὰν του	»	200	»		
» ὄσα τῆς θυγατρὸς ντόκου ὁμοίως	»	200	»		
» ὄσα τῆς κιλοχηρίνας ὁμοίως	»	200	»	1350 :	
» ὄσα τῆς θειγατρὸς τζιούνη διὰ χρέως τῆς μαρίνας Α: βάντου :				350 :	
					» 7472 : 28
» ὄσα ἐδώθισαν εἰς πτοχοῦς τῶν χρηστοῦ γενῶν »	»			615	»
» ὄσα ἐδώθισαν εἰς πτοχοῦς, ἐν ἀνάγκη τοῦ πάγου	»			360	»
» ὄσα τοῦ ὑπερέτη τῆς ἐκλυσίας, Βασίλη διὰ 9: μῆ(νες).....	»			180 :	
» ὄσα διὰ τὸ χουτζέτη τῶν ἐργαστηρίων ἀφιέρομα					
τοῦ Α: Βλάχου				»	492 :
» ὄσα ἐξοδεύθισαν διὰ δειορθώματα εἰς τὸ τζιατὴ ἐκλυσίας					
καὶ τῶν ἐργαστηρίων καὶ λοιπά.....	»			739 :	10
» ὄσα διὰ νέα ἐξόπορτα καὶ χρεῶν τοῦ σχολίου »	»			543 :	10
» ὄσα εἰς διάφωρα ἐξόδα ἐκλυσίας καὶ σχολίου εἰς τὸ					
ὄνοματικὸν				1477:	25

- » δσα δμοίως εἰς τὸν Μπακάλι » » 346: 34
 » δσα διὰ τοῦτο τὸ βιβλίον, κ(αί) διὰ κέντιμα
 εἰς τα ἐπιμάνικα » 48:20:
 Γρόσια » 12275: 7.

ἀκολουθῆ »

13γ.

β8

— Μεταφωρὰ —

Διὰ τὴν ὀπισθεν Σούμμα ... σελ(ίδα): 26 » Γρόσια » 17298 » 13:

χ(ιλιάδες) δέκα ἐπτὰ, ἑκατόσια ἐνενηντα ὀκτῶ Γρ(όσια) » 17298 » 13:
 παρ(άδες) δέκα τρεῖς, ἑξοφλυσμένοις μὲ τοῦ(ς) ὑπογραμένους
 εἰς ἄντικρυς Ἰδιοχειρός τους »

13δ.

|29

« Μεταφωρὰ »

- » Διὰ τὴν ὀπισθεν Σούμμα σελ(ίδα): 27: ἀπό » 12275: 7
 » δσα εἰς τὸν δειδάσκαλον τζιαλαμίχαν » 3: μ(ήνες) » 500:
 » δσα εἰς τὸν δειδάσκαλον κρωμίδα » 6: μ(ήνες) » 1145: 20 1645: 20
 » δσα εἰς τὴν μισθοδοσίαν Δε(σ)πῶτη τῶν 873 » 645:
 » δσα εἰς τὸν πνευματικόν διὰ 6 » μ(ήνες) » 100»
 » δσα διὰ ὑπόθεσιν τῆς χώρας, εἰς χείρας Μουχτάριδων
 » » διὰ τὸ ὁμόλογον τοῦ παντ(ε)λεῖμων χρυσάνθου. » 1000»
 » » » Γρόσια 15665:27
 » δσα διὰ τὸ Σάλδος εἰς τὸν νέον ταμίαν, εἰς ἔλιψεων — » 1632:26
 ταμίαν, τὰ ἐμέτρισεν εἰς τὴν νέαν ἐφοροεπητροπή » Γρόσια 17298»13
- » Δημ(ή)τριος Κ. Μπήτζικας » δημητρης γιανοπουλου ἢ νεῖ ἐπιτρόπι
 » βασιλης μασά εφωρος » δημητρης ζάνους ἐφουράς
 » τόλος σπ(ύρου) ριπανᾶς διμογέροντας βασιλης φίλιου διμογέροντας
 » Σάββας χ: τζιόμπου: δημογέροντας νηκόλαως ηῶάνου τζιαφᾶ
 δημογέροντας
 » Γεώργιος Ν: κατζαροῦ μουχτάρης [Τ.Σ.]

14α.

β0

» ἡ κατάστρωσης τοῦ λογ/σμοῦ τῶν ἐπιτρόπων, Δ. Κ: Μπίτζηκα κ(αί)

- Δ: Γιανόπουλου αρχίζον από 12: Μαΐου 1874: Μέχρου τῶν 1875:
Μαΐου 24: τῆς ἐκλυσίας τῆς Νήσου Ἰωαννίνων ἐπὶ ἐφορίαν τὸν Β:
μπασσά κ(αι) Δ: φούτζου ὡς ἀκολούθως,
» τὸ Ἡσώδημα » Γρόσια ..
- » ὅσα ἔλαβον ἀπὸ τὰ μείναντα τὸν πρώϊν ἐπιτρόπον
Ἰω(άννη) ματζιακούλη καὶ Ἰω(άννη) τζήμα » 1632 :16:
- » ὅσα ἀπὸ τὸ χρέως τοῦ Ἰγουμένου παντελεῖμον
διὰ μέσον τοῦ Α: τατζαίου » 1000 : 20
- » ὅσα ἀπὸ τὸν κάρα Δ: βλάχας χρέως του » 55:
- » ὅσα ἀπὸ ἐνίκειον ὀ(σ)πυτιοῦ βάντος ὁ τζιτζιλιάρης 82:
- » ἀπὸ Π: γκατζιά ἀνάλογον ἀμπασιάς » 18:
- » ἀπὸ πρίντζουλον σταλμένα » 21:
- » ἀπὸ Π : πασιαλή τοῦ κουμπαρά » 21:30
- » ἀπὸ ξύλα σκαμνιῶν καὶ Φύλον
καθῶς καὶ ξύλα ἐλίας..... » 64:20
- 262 :10:
- » ἀπὸ κირιὰ κάματα, » 107:20:
- » ἀπὸ παλαιὰ στεφάνη καὶ χέρη ἔπιασεν..... » 29:15:
- » ἀπὸ 2: παλιές παλάντζαις, » 21:
- » ἀπὸ ταξιδιώταις » 87:20
- » ἀπὸ νυνφάδαις » 56:10
- » ἀπὸ μίαν ἀγροίπνιαν » 24:20
- » ἀπὸ πολιαίλεον » 23:20
- » ἀπὸ δείσχον » 772:14 1121:39:
- » ἀπὸ κირιὰ πούλισιν » 289:10:
- Γρόσι(α) 4306:15
- » ὅσα ἀπὸ τὸ χρωνικὸν Ἐνίκιον τῶν ἐργαστηρίων
ἀπὸ 874: ἕως 875 : τέλη ἀπρίλλιος, τὸ ὄλον - 12333:13
» Γρόσια 16639:28:
- ἀκολουθῆ καὶ ἔμβροσθεν —

14β.

- β¹ » ὅθεν ἐδώθησαν ἐκ τῶν ἀντικρυς ὡς κάτωθεν » Γρόσια
- » εἰς χείρας τῶν Μουχτάριδων, Γ:κατζαρόπουλου καὶ Ν:γκαίκα
Διὰ ὑπόθεσιν ἀναγκαίαν τῆς χώρας Νησίου » 5000 :
- » εἰς τοῦς Ἰδίους διὰ σκάψημον σκάλας καὶ λιβαδιώτη » 149 :
- » εἰς τοῦς Ἰδίους μὲ χαίρη ντάνου, ἦτοι » 200 :

- » εἰς τὸν προτώγερον ἀποστῶλην ὁ ντάνος » 50 :
5399 :
- » εἰς τὸν Μουχτάρη Γ:κατζαρόπουλον διὰ ἐκτίμυσιν ἐργαστη-
ρίων 2 : χρόνους ἀπὸ 873: μέχρι τὸ 874: τέσερα 1282:16:
εἰς τὸν πα(πά) Νικῶλα ἀνάλογον ἀμπασιάς » 5:
» εἰς τὴν μισθοδωσίαν Δεσπότη τὸ 874 : » 650:
» εἰς τοῦς Ἱεροῖς παπὰ Χριστώδουλον καί :
παπ(ὰ) Νικῶλαον χρονικὸν ἕως τέλος ἀπρίλιος 1451:20
» εἰς τὸν δειδάσκαλον διάκονον, ἀνθιμον
μήνας 11: ἕως τέλος Μαΐου 875 : » 940:10
» εἰς τὸν πνευματικὸν χρονικὸν με ἐξοδά του » 200: -
» εἰς τὸν κράχτην Βασίλην 13 : μέναις » 370: -
» εἰς τὴν καλόγριαν διὰ — 9: μέναις..... » 90: 3706:30
- » εἰς τὴν ἀγροικνίαν τὸν αὐγουστον 874: — » 74:20 = 10388: 6
» εἰς τὴν λειτουργίαν Δεσπότη ἐξοδα » 178 : 5 :
» εἰς τὸν διάκον διασακσίν του παύλη
καὶ μαγήρισας ἀντούλοβας — » 47 : 20 225:25
- » εἰς τὴν λειτουργίαν τῶν λασοθέτων » 63 : 30
» εἰς τὸν προτοσίγγελον διὰ τὸν λόγον 32 : 95:30 395:35
- » εἰς Ἐναν πολυαίλεον προύζινον, » 212:20
» εἰς διάφωρα ἀναγκαῖα εἶδη τῆς ἐκλυσίας εἰς τὸ ὄνοματικὸν 405:20
» εἰς 17 : κόμα, χάρταις τῆς παναγίας διὰ νυνφάδαις » 24: ..
» εἰς τὴν τζιούπρα Σ: βάντος Βοῖθιαν με ἀναφωράν τῆς 200: ..
» εἰς διαφώρους διὰ ἔλεος » » 202: ..
ἀκολουθῆ — Γρόσι(α) 11,828: 1

14γ.

β2 Μεταφωρὰ τοῦ Ἡσωδείματος »

- Γρόσια ...
» ἡ ὀπισθεν Σούμμα ἀπὸ » 16639 : 28 :
» χιλιάδαις δέκα ἔξη, ἑξακόσια τριάντα ἐνια - Γρόσια » 16639 : 28 :
καὶ παρ(άδες) ἦκοσι ὀκτώ »

» ἐπὶ παρησίαν μας, ἔγινεν ὁ ἠρημένος λογ/σμός τῶν ἐπιτρόπων Δημι-
τρίου Κ. Μπίτζικα καὶ Δημητρίου Γιανόπουλου, ἐπὶ τοῦτο, καὶ διὰ τὴν
τάξην τὸν ὑπογράψαμεν πρὸς ἐξόφλυσιν. Ἡ Δειμογεροντία τῆς χώρας

- » Γιωάννης ζώη καλοήγρος ἐπίτροπος » Σάβας χαραλάμπου τζιόμπου
δημωγερο(ντας)
» βασιλης φιλιου διμογεροντας

14δ.

β3

» Μεταφωρά τὰ περι ἐξόδων »

- Γρόσια
- » ἡ ὀπισθεν Σούμμα ἀπό » 11828: 1 :
- » εἰς τοὺς πτωχοὺς μιρασμένα τὰ Χριστούγεννα » 650: -
- » εἰς τὸν Γ: σαρτζῆ κώψιμον σκαμνιάς καὶ ἐλιάν
ἀπὸ Φύλον καὶ μπόλιασμα ἀποστῶλη καὶ ἓνα χέλη - » 39: 5 :
- » εἰς σκούπαις ἐκλυσίας καὶ σχουλίου » 39 :
- » εἰς κάρβουνα ὁμοίως » 161 : 10
- » εἰς θειμιάματα » 49 : 30
- » εἰς λαμπάδαις ἄ(σ)πραις καὶ κόκιναις — » 318 : 10 - 568: 10
- » εἰς τὰ ἀγορασμένα κινιά διὰ πούλυμα, » 165: 35
- » εἰς καθυμερινὸν ψωμὴ διὰ 13 : μείναις ὡς τελεῖ Μαΐου »
τῶν πτοχῶν, καλόγριας Π: παπαδόπουλον καὶ λοιποὺς- » 1006:16
- » εἰς τὸν γιάνι κατζούκην διὰ τόκον » » 26 : 30 :
- εἰς 3: ἐργ(ατικά) τοῦ μάστορα,
διὰ τὸ (σ)πύτη βάντος - 30 : 56:30
- » εἰς τὰ ἐργαστήρια διὰ νέον ἀμπάρη, καὶ βαένια — Γρ(όσια): 14314:17
καὶ διὰ ἄλλα διάφωρα ταμίρια καὶ ἀναγκαῖα
δειορθώματα, αὐτῶν ὡς τὸ ὄνοματικὸν — » 863: 8:
- » εἰς τοὺς Ἱεροῖς 1/3 : τοῦ νέου χρόνου
μέχρου τέλη αὐγούστου = Γρόσια - 15177:25
τῶν 1874 » Διὰ μοισθόν τους » Γροσία - 500 »
- » εἰς τὸν Δηδάσκαλον Διὰ Ἰούνιον
καὶ Ἰούλλιον » » 200 »
- » εἰς τὸν πνευματικόν, Διὰ τετραμινίαν » » 60 »
- » εἰς τὸ χρέως Δανι(ή)λ
ἐλεούσης τὰ λοιπόντα 54 : 20 »
- » ἀπὸ μία λύρα, εὐρέθι
ῥουσικὸν ζημιάν.....» 15 : ... 77 : 20
- εἰς τὰ κοιράσματα »
ἐδόθισ(αν) » 8 :

Γρ(όσια) 837 : 20 :

- » εἰς χείρας Μουχτάρι Ν: γκαίκα
 διὰ Ἐκτίμισιν ἐργαστηρίων
 » δσα ἐμέτρησεν ὁ Δ: Γιανόπουλος
 ὡς ἐπίτροπος » 503 : 623 :
 » οσα ὁ Δ: Μπίτζηκας ὁμοίως
 τοῦ Ἰδίου » » 120 :
 Γρ(όσια) : 1460 : 20
 » ἀπό λιανικά ἔτι » » 1 : 23 » 1462 : 3:
 » χιλιάδαις δέκα ἕξη, ἑξακόσια τριάντα ἐνιά,
 παρ(άδες): ἥκοσι ὀκτῶ » Γρ(όσια) 16639 : 28:
 » οἱ νέοι ἐπίτροποι καὶ ἡ Μουχτάρηδες τῆς χώρας...
 »
 »
 »

15α.

β⁴ Ὁ Λογαριασμὸς τοῦ Ἐπιτρόπου τῆς Ἐκκλησίας μας Κυρί(ου) Ἰωάννου Ζώη Καλογήρου! ἀπὸ τὸ ἔτος 1875 . μαΐου 25. μέχρι τῶ 1876 τῆς αὐτῆς Ἡμερομηνίας! ἀκλ/θεῖ!

	Γρ(όσια)!	π(αράδες)
» δσα ἐσύναξα ὄλον τὸ ἔτος ἀπὸ δίσκους	»	722.20.
» ἀπὸ ἐλεημοσύνην	»	214.20.
» ἐσύναξα ἀπὸ πώλησιν κηρίων	»	237.20.
» ἀπὸ Πολυελαίους λείψανα μνημόσυνα κλπ.		59.
	»	1233:20.
» δῶρα ἀπὸ Νύμφαις τοῦ αὐτοῦ ἔτος	»	60:30.
» ἀπὸ καύματα κηρίου	»	205.
» ἀπὸ ἐνοίκιον τοῦ βάντου (Β. Τσιντσιλιάρη.		30.
» δσα ἀπὸ ἐνοίκιον ἐμβασιῶν.....	»	1467.
		2996:10.
» καὶ δσα ἀπὸ ἐνοίκιον ἐργαστηρίων.		9926. 3.
» ἔλαβα μόνον κ(αί) μόνον ἀπὸ Θ. Κ. τσιόμπου (Ταξείδι....		5.
		12,927:13*
ἀπὸ Εὐαγγέλην ἀρτοποιὸν Καπάρων		145.22.
		13072:35.
Ὅσα ἤμεινον Οἱ μπακάλιδες νὰ χρεωστοῦν, γρ(όσια)		2407.
ἄτινα ἐξαιροῦντα(ι) ἀπὸ τὸ λαβεῖν!		

15β.

β5

Γρόσια. π(αράδες).

» ὅσα ἐξωδεύθησαν ἀπὸ τῶν ἄντικρυ ὡς φαίνονται κατ' ὄνομα. - Αον. »	
Ἰουλί(ου) 6. » ἔδωσα εἰς τὸν Δανιὴλ τοῦ Ἐλεούσης.....	4685 .
» Ζημία εἰς μίαν λίρ. Ρουσικὴν εἶχεν εὐρεθεῖ.	15 : 20
» εἰς κεράσματα.....	8 .
» εἰς μισθοὺς τῶν Ἱερέων, (ἐτέθησαν κάτω τὰ ἕκαστα)..	
» εἰς τὸν Ἱεροδιάκονον Ἄνθιμον (μισθόν)	900 .
» εἰς ψωμί πτωχῶν, Πγ. Ἄποστ. Τίτσ. πάββ. Κοκρ. καὶ λοιπῶν.	671 . 29
» διὰ δύο Βαένια.....	410 .
	6690 . 9
» Χαμαλιάτικα καὶ ἔξοδα τῶν βαενάδων.....	17 . 30
Ἰανουαρί(ου) 7. Δάνεια τοῦ Κώστα λιάσκου	300 :
μῖαν τέντσειριν διὰ τὸν φοῦρνον	12 :
Ἡ ἐπιχορήγησις τοῦ Σεβαστοῦ ἡμῶν Κυριάρχου διὰ Χειρὸς τοῦ Κυρίου Ἀββακούμ Ἐλεούση.	650 .
	7669 : 39
» εἰς τὰ μνημόσυνα τῶν λασσοθετῶν καὶ 15. σκουῖπες	90 .
» τῆς χριστογεννήσεως κορδέλες τῶν παιδιῶν καὶ τοῦ Β. κράκτη.....	317 .
» εἰς τὸν Μῆχον Τσιουῖλιαν μὲ ἀναφορὰν	100 .
8τωμβρί(ου). 26. τοῦ ἐπιτρόπου	120 .
	8296 : 39
» τῶν μαστόρων, εἰς ἐπισκευὰς ἐκκλησί(ας) καὶ Σχολεί(ου).....	159 :
εἰς τὸν ζοῦκαν πλάκες καὶ λπ.	76 .
εἰς ἐλεημοσύνην πάπουβ. τσιροπούλας καὶ ἐπισκευὰς φελονίων	35 .
Αὐγούσ(του) 26. Τιμητοῦ διὰ Χειρὸς Νικλ. Γ. γγέγκα ...	1100 .
» εἰς μισθὸν τοῦ Ἱερέως Χριστοδούλου	700 .
	10366 : 39
ἄπριλίου. 2. εἰς δύο Πολυελαίους	282 .
εἰς δύο Ἀλύσους	10 .
εἰς πλήσιμον καὶ κώδωνας τοῦ Θυμιατοῦ	16 . 30
εἰς δάφνην τῆς Βαῖ(ο)φόρου	12 .
εἰς μοσχοθυμίαμα.	4 . 20
Συνέχεια! Χιλιάδ(ες) Γρόσια. Ἰδού.	10692 : : 9

15γ.

β⁶ Δοῦναι.

Μεταφορά!

	Γρόσια.	π(αράδες)
		10692 : 9
» εἰς μισθὸν τοῦ Ἱερέως Νικολάου	500	
» μισθὸς τοῦ Β. κράκτη	343 . 20	
ἀπὸ πρόχειρον κρασοπωλείου κεράσματα	117 .	
εἰς τὸν Μουχτάρην Νικόλαον Γ. Γέγγαν	115 . 34	
εἰς ὀψόνια τῆς καλογραίας, Ἱατρὸν καὶ Ἱατρικὰ κτλ.	123 . 15	
		11,891 : 38
Αὐγουστ(ος). εἰς τὴν ἀγρυπνίαν ὡς φαίνεται εἰς τὸν λογ/σμόν	54 . 5	
εἰς Χαρτόσυμον.	3 .	
100. δρ(άμια) κηρί.	9 .	
εἰς κλειδί τοῦ σχολεί(ου), ἔλεος τσηροπούλης. εἰς σφουγγάρι	10 . 30	
100. δρ(άμια) κηρί	9 .	
εἰς ἕξ 6. λαμπάδες	24 .	
εἰς 200. δρ(άμια) κηρί	18 .	
εἰς κάρβουνα τῆς Ἐκκλησίας καὶ Σχολείου	114 .	
		12,133 : 33
εἰς 2. λαμπάδες διὰ τὰ μανουάλια	8 .	
εἰς 2. τόρζσα διὰ τὴν Ἐκκλησίαν	43 .	
εἰς μοσχοθυμίαμα συνάμα καὶ Θυμίαμα	31 . 20	
εἰς δαδί	3 . 30	
εἰς Λάδι διὰ τὴν Ἐκκλησίαν	23 . 2	
τοῦ π(απὰ) Νικολάου διὰ τὴν ἐκτίμησιν Ἐμβασιῶν		
9. γρ(όσια) Μ(ετρητά).	11 . 10	
		12,254 : 13
Λαμπάδες διὰ τὸν πολυέλαιον καὶ μία διὰ Νύμφην...	30 . 30	
εἰς μία ὀκᾶ Λάδι	9 .	
δύο Λαμπάδες διὰ Νύμφας	8 . 20	
Νοεμ(βριος). εἰς Λάδι τῆς Ἐκκλησίας	48 .	
τρῆς Χάρτας διὰ Νύμφας, καὶ ἓνα Ταμβάκη	7 . 20	
Ἰαλία διὰ τὰ παράθυρα τῆς σχολῆς	28 .	
εἰς Λάδι διὰ τὴν Ἐκκλησίαν	17 .	
Ἰαλία διὰ τὰ παράθυρα τῆς Ἐκκλησίας	12 .	
δύο Χαρτοσύματα διὰ τὰς ἀμπασιές, καὶ κεράσματα..	7 .	

Συνέχεια. Συνέχεια.

12,422 : 3

15δ.

<i>β7</i>	Συνέχεια Τὸ Δοῦναι!	Μεταφορά!	Γρόσια! π(αράδες)
			12422 :
Ἰανουάρ(ιος).	Λαμπάδες διὰ Πολυέλαιον		25 · 10
	ἤμισυ ὀκᾶ κηριά		18 .
	Χάρτας καὶ λαμπάδες διὰ Νύμφην		10 . 25
	εἰς Λαμπάδες διὰ Πολυέλαιον		24 . 10
	εἰς ὁμοίας διὰ τὸν Ἴδιον		48 . 30
	εἰς μία ὀκᾶ κηρι		36 .
			12,584 : 35
	εἰς μίαν πλόσκην Τενεκέν, καὶ εἰς ἄλλην Λωριά.....		12 .
	ἔξοδα εἰς τὴν Δημοπρασίαν		5 .
	εἰς πλήσιμον τῆς Ἐκκλησίας		5 .
Ἀπρίλ(ιος).	εἰς Λαμπάδες διὰ τὸν Πολυέλαιον		34 .
	εἰς ἓνα ὀψάρι διὰ τὸν Δεσπότην		19 . 30
	εἰς καφάσια διὰ τὰ κανδύλια		3 .
Μάϊος .	εἰς μίαν Πανταχοῦσαν		10 .
	εἰς σαποῦνι γρ(όσι) 1. καὶ 10. καὶ εἰς δύο κανδύλας		γρ(όσια) 2. ... 3 . 10
	εἰς ἐλεημοσύνη τῆς γίτσης γκαζισιᾶ		10 .
	εἰς Λαμπάδες διὰ τὸ ἅγιον καὶ μέγα Πάσχα		242 . 30
			13,029 : 25
	εἰς Λαμπάδες καὶ κηρία, λαμπάδ(ες) (Γρόσια) 34. (Παράδες) 15.		
	κηριά (Γρόσια) 9. (Παράδες) 35.		44 . 10
			13,073 : 35

Ἐπὶ παρουσίαν ἀπάντων τῶν προὔχόντων τῆς Νήσου συνάμα καὶ τῆς ἐφοροεπιτροπῆς ἐδώθη ὁ λογ/σμός τοῦ ἐπιτρόπου Ἰωάννου Ζώη Καλογήρου ὃθεν ἐθεωρήθη ἀκριβῶς διὸ καὶ ἐξωφλήθη.

τῇ 25. Μαΐου 1876. Νῆσος.

Γεώργιος Ν: κατσαροῦ.

Βασίλης σπ: τζιντζιλιαρις

Νικόλας γιογι Κγκ(έ)γκας

βασιλῖος γεοργίου καραλή

Κωνσταντῖνος Β. φίλιου.

Ἰωάννης Δ: Ἀβδελά.

16.

β9

Ἐνοικιαστήριον Ἰδιωτικόν

Ὁ ὑπογεγραμμένος Γεώργιος Ν. Γκατζιάς κάτοικος Νήσου Ἰωαννίνων δηλῶ σήμερον ὅτι ἐνοικιάζω παρὰ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς Νήσου Ἰωαννίνων πέντε (5) καὶ μόνον μέτρα μῆκος ἐδάφους καὶ ἐνὸς καὶ ἡμίσεως μέτρου πλάτος, ἀπὸ τὸ οἰκόπεδον τὸ ἰδιόκτητον τῆς Ἐκκλησίας Νήσου Ἰωαννίνων «Κοίμησης Θεοτόκου» διὰ τὴν παραμονὴν τῆς λέμβου μου κατὰ τὰς κακοκαιρίας, καὶ εἰς τὴν θέσιν Σιάννα· ὡς μίσθωμα δὲ τοῦ ἀνωτέρου ἐδάφους, ὀφείλω νὰ δίδω εἰς τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Ταμεῖον πενήκοντα (50) δραχμὰς ἐτησίως ἀπροφασίστως· Προσέτι δὲ δηλῶ ὅτι δὲν θὰ ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ κτίσω ἢ νὰ οἰκειοποιηθῶ τὸ μέρος τοῦτο, οὔτε νὰ ἐπεκτείνω τὸν αὐλακα ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς — εἰς περίπτωσιν δὲ καθ' ἣν ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπὴ θὰ προβῇ εἰς τὴν ἐκποίησην ὀλοκλήρου τοῦ οἰκοπέδου, εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ ἀποχωρήσω ἄνευ τινὸς ἀντιρρήσεως ἢ δυστροπίας, διότι καὶ τὸ τεμάχιον τὸ ὁποῖον θὰ ἐκμεταλευωμαι ὡς ἐνοικιαστὴς ἀνήκει ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὴν Ἐκκλησίαν Νήσου Ἰωαννίνων· οὔτε δὲ νὰ ζητήσω ἀποζημιώσιν τινα διὰ τὸ ἄνοιγμα τὸ αὐλακος. —

Ἐφ'ὃ ἐγένετο τὸ παρὸν καὶ ὑπογράφεται δεόντως

Ἐν Νήσῳ Ἰωαννίνων τῇ 21 Ὀκτωβρίου 1956.

Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπὴ.

Ὁ ἐνοικιαστὴς

Γ Ν Γκατζιάς

17α.

β2

Δούναι Ὁ Λογαριασμὸς τοῦ Ἐπιτρόπου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Νήσου Ἰωαννίνων Κ: Ἰωάννου παπούλη. Ἀρχουμένου ἀπὸ τὸν 1878
Μαρτίου 13 : — Μέχρι τὸν 1879 αὐγούστου 26 :

Γρόσια

ὄσα ἀπὸ βασίλη μητζιόπουλον ὅπου ἔχρεοστοῦσεν τοῦ βασίλη.	
μπασὰ ἐπιτρόπου ἀπὸ τὸ ἔτος 1887 ^α :	68
ἕτερα ἀπὸ λογαριασμὸν βασίλη μπασὰ	150
ὄσα ἀπὸ δύσκον καὶ κυργιά ὅπου ἐσίναξεν ὁ κράχτη(ς)	162 30
ἀπὸ γεώργη χατζῆ ὅπου χρεοστοῦσεν με ὁμόλογον	100
ἀπὸ σοτίρη ντέλα ὁμῖος	300
ἀπὸ βασίλη μπασὰ δύσκον δύο κυριακῆς	32 :30

α. Το ὀρθὸ εἶναι 1877.

	813 20
ἀπό βασίλη τζηντζιλιάρη ἐνίκιον ἕως 15 αὐγούστου	
1879: ξιπλιρο(σε)	120:
ἀπό παπὰ νικόλα τὸν 1878	40:
ἀπό μακαρίτη ντάνου μὲ χέρη τοῦ υἱοῦ του σούλα	200
ἀπό λέκατου 20 ἀπό νηκόλα γκατζιά 9:20	29:20
ἀπό ἀνόνημον ἀφιέρομα	200:
ἀπό ζαμεούχουβα σκαμινές 30 ἀπό κόκινο 13	43
	1446:00
ἀπὸ τὸν 1878 μαρτίου 13: ἕως τὸν 1879: αὐγούστου 25: ἀπὸ	
δίσκον κυρ:γιὰ πολιέλιον κάματα καὶ νηφάδες.	1706
ἀπὸ τὸν 1878: μαΐου 1: ἕως τὸν 1879: τέλη ἀπριλίου ἀπὸ	
βασίλη μητζόπου(λον) /ἐνίκιον/	11026 25
ὁμῖος ἀπὸ βανγκέλη караїσκου ἀπὸ φούρνον	1333 22
ἀπὸ τοῦ ζούκα διὰ τὲς ἀμπασιές τοῦ σηργιού κλίδονα καὶ	
καρακουφ(ωλιά)	1020
1879: μαΐου πρώτ(η) νέα νηκίας(η) ἀπὸ βασίλη μητζιόπουλου	3859:10
ὁμῖος ἀπὸ βασίλη φορτζή μία ἔξαμινιέα	850
ἕτερα ἀ(πὸ) βασίλη μητζιόπουλον	1010
	22251:17

17β.

43

	Λαβὴν
ἀπὸ τὸν 1878 μαρτίου 27: ἕως 1879: αὐγούστου τέλη	
τοῦ π(ν)ευματικοῦ	250
ὁμῖος τοῦ κράχτη βασίλη	670
ὁμῖος τὸν Ἱερέον παπὰ χριστόδουλου καὶ παπὰ νικόλα	1750
εἰς τοὺς πτωχοὺς διὰ ἕξ μίνες	4575 27
	7245 27
ἀπὸ 1878: Ἰουνίου 1: ἕως τὸν 1879: τέλη αὐγούστου τοῦ	
διδασκάλου παπακόστα.	4500
εἰς Ἰωάννην ἀβδελά διὰ δοσίματα τῆς κοινότητος	1314
εἰς σταύρου τζηντζιλιάρη εἰς μπιντιγκὰ καὶ σιούλη διὰ	
τοὺς ἀρόστους	447
εἰς 5: ἀναφορὲς κατακερὸν	212
τὸν 1878 ἔλεος τὸ μέγα πάσχα	90
	13808 27
μαΐου 17: τοῦ νικόλα σιάκαρα διὰ τὸ κορίτζι του	100
τοῦ κώστα λόλου εἰς τὴν ἀσθενιάν του.	40

του̃ δεσπότη μισθοδοσία Ἰουλίου 17:	645
φκιάσιμου φούρνου 9βρίου 26	435
ἔλεος εἰς τοὺς πτωχοὺς τὸν χριστογινόν	920
διὰ τὸ ἡμπλιάκη τὸν ἀργαστηριὸν τὸν 1877 καὶ τὸν 1878	1070 20
	17019 07
διὰ τὴν βοῖθια τὸν ἰδίον τὸν 1877:	340
1879: μαρτίου 29: ἔλεος εἰς τοὺς πτωχοὺς τὸ μέγα πάσχα	500
μαΐου 9: μισθοδοσία τοῦ δεσπότη	645
εἰς ἓνα ὁμόλογον τῆς μαρίνος τοῦ βάντου εἰς διαταγὴν μελετίου	170
ἀπὸ τὸν 1878 μαρτίου 27 ἕως τὸν 1879: αὐγούστου 26:	
ἔξοδα τῆς ἐκκλησίας ἐσώτερικὰ καὶ ἐξωτερικὰ	3047:30
	21721 37
ἴσα ὀφίλη νὰ δώση πρὸς ἐξίσωσιν τὸν ἀντικρη	529 20
	22251 17

18α.

⁴ Δούνε Ὁ Λογαριασμὸς τὸν Ἐπιτρόπον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Νήσου Ἰωαννίνων Κυρίον Ἰωάννην Δ: ἀβδελὰν καὶ Νικόλαον Γ: γκέγκαν Ἀρχομένου ἀπὸ τὸν 1879: 7βρίου πρώτ(η) μέχρι τὸν 1881: μαρτίου πρώτ(η).

	Γρόσια
ἴσα ἀπὸ Ἰωάννην παπούλη ἀπὸ περίσευμα.	530
ἴσα ἀπὸ βασίλη μητζιόπουλον ἀπὸ τὸν 1879: ἕως τὸν 1880	5145
ἀπὸ βασίλη τζηντζιλιάρη ἐνίκιον ἀπὸ τοῦ βάντου	27
ἀπὸ λέκατου τὴν ἀμπασιά κούτζουρου	34:30
ἀπὸ πάνου ἠκουνόμου	4
ἀπὸ σταύρου τζηντζιλιάρη διὰ τὸ σπήτη τοῦ κώστα λόλου	762
ἀπὸ βασίλη πέτζιου διὰ τὴν ντραμπάτουβα	18 20
	6521 10
ἀπὸ τὸν 1880 μαΐου πρώτ(η) ἕως: 81: τέλη ἀπριλίου ἀπὸ βασίλη μητζιόπου(λον)	9010
ἀπὸ τοὺν κώκινου ἀπὸ σκαμιές	110
ἀπὸ τὸν 1879 ἕως τὸν 81: τέλη ἀπριλίου ἀπὸ φούρνου γιάνη ληγουψά.	2000
ἀπὸ γεώργη παπά	20
ἀπὸ μαλαμίδα διὰ τὸ φαρμακίον	125
ἀπὸ ἀσλὰν ἐφέντη ἀφιέρομα	50
ἀπὸ γεώργιον τζακνάκη διὰ τὸ σπήτι του ἕως τὸν 80:	120

ἀπὸ Ἰωάννην χατζῆ με χέρη ζούκα	60 20
ἀπὸ κώστα Γ:γκουντόνου ὁποῦ χρεοστούσεν με ὁμόλογον.	200
ἀπὸ ζούκα ὁποῦ χρεοστούσεν ἀπὸ τὲς ἀμπασὲς	200
ἀπὸ τὸν 1879: 7βρίου πρώτ(η) μέχρι τὸν 1881 τέλη φευρουαρίου	
ἀπὸ δύσκον κυργιὰ φιγούρες πολιέλεον καὶ ἄλλα ἐσοτερικὰ	1871
	20287 30

18β.

|45

	Λαβὴν
	Γρόσια
ἀπὸ τὸν 1879: 7βρίου πρώτ(η) ἕως τὸν 80: τέλη αὐγούστου τοῦ δάσκαλου παπὰ κώστα	2250
ἀπὸ τὸ ἴδιον ἔτος ἕως τὸν 1881: τέλη μαρτίου τοῦ παπὰ χριστόδουλου	1584 20
ὁμῖος τοῦ παπὰ νικόλα	903
ὁμῖος τοῦ κράχτη βασίλη	1662
ὁμῖος τοῦ παπὰ κώστα διὰ τὴν ἐφιμερίαν.	900
τοῦ ἴδιου διὰ τὸ δασκαλίκι του ἀπὸ τὸν 1880 7βρίου 1 ἕως τὸν 81 τέλ(η) αὐγούστου	1275
	8574 20
εἰς ψομὴ τὸν πτωχὸν	387 20
διὰ τὸ νταβάνη τοῦ φούρνου καὶ ἄλα ἀκόμη.	863 10
εἰς τοὺς μπιγαδάδες ψομὴ	21
εἰς τὸν κούδαρον	36
εἰς τὸν κώστα γκέγκα ἔξουδα διὰ τὸ σκάλομα	60
εἰς μίαν ἀναφορὰν τῆς κοκορίνας διὰ τὸ κορίτζι της	200
ἀπὸ τὸν 1879: 7βρίου πρώτ(η) ἕως τὸν 1881 μαρτίου πρώτ(η) ἔξουδα τῆς αἰκλισίας ἔλεος τὸν πτωχὸν ἐψησκιβὲς αἰκλισι(ίας) σχολίου ἐργα(στηρίων)	9901 35
	20044 05
ἄσα ὀφίλοσην νὰ δώσουν πρὸς ἐξίσωση τὸν ἄντικρη	243 25
	20287 30

19α.

μ6 Δοῦνε Ὁ Λογαριασμὸς τὸν Ἐπιτρόπον τῆς Εκκλησίας τῆς Νήσου
Ἰωαννίνων Κυρίον σταύρου. Γ μπασὰ καὶ Ἰωάννην Π: Χατζῆ

άρχουμένου από τον 1881 μαρτίου πρώτ(η) έως τον 1882 (Ίαννουαρίου 16^α) ἀπριλίου 30.

	Γρόσια
δσα ἐβρέθισαν εἰς τὸ μπάνγκου ἀπὸ Ἰωάννην ἀβδελά	17
ἀπριλί(ου) 21: ἀπὸ βασίλη τζηντζηλιάρη ἐνίκιον σπήτη βάντου	20
ἀπὸ ἀπρι(λίου) 23 1881 ἕως ἀπριλίου: 22: 1882: ἐνίκιον ἀπὸ ἀλιάγα	216
ἀπὸ κουμπαρὰ γχιόλμπαση	45
ἀπὸ κάματα κυρίον	87
ἀπὸ γεώργιον τζακνάκην τεμετοῦ διὰ τὰ σπήτια του	40
	425
ἀπὸ νικόλα γκατζιά ἀνάλογον ἀπὸ κστάδη	27 20
ἀπὸ μαΐου 1: 1881: ἕως τέλος ἀπριλίου 1882: ἐνίκιον φούρνου ἀ(πὸ) Ἰωάννη	1000
ὁμῖος ἀπὸ βασίλη μητζιόπουλον ἐνίκιον ἐργαστήρια	8904
αὐγούστου 22: τὸ χρονικὸν ἀπὸ τὸ σκάλομα τὸν 1880	1378
8βρίου 8: ἀπὸ ζούκα ἐνήκιον ἀμπασιὸν	417
9βρίου 22 ἀπὸ θεόφιλον φόγκα	700
ἀπὸ τὸ σκάλομα χρονικὸν τὸν 1881	1587
ἀπὸ τοῦ Δουραχανίτη γρηγόριον	53
ἀπὸ παπὰ νικόλα καὶ γεώργη χαρατζάρη ἀμπασιὰ σιντινικ(ου)	1016
ἀπὸ ἀπριλίου 5: 1881 ἕως (Ίαννουαρίου 16) ^α ἀπριλίου 30 1882 ἀπὸ δῆσκον κήργια πολιέλιον νηφάδες ἠκόνες καὶ τεχιρὰ καὶ ἔλεος	1481 15
	16988 35

19β.

|47

	Λαβὴν	Γρόσια
ἀπὸ μαρτ(ίου) 1 1881: ἕως ἀπριλίου 30: τοῦ πνευματικοῦ 1882:	232	
ὁμῖος τοῦ παπὰ χριστόδουλου	1083:20	
τοῦ παπὰ νηκόλα	700	
τοῦ παπὰ κώστα	700	
τοῦ Ἰδίου διὰ τὸ δασκαλίκι του	1400	
μησηθοδοσία τοῦ δεσπότη τὸν 1880 καὶ 1881:	1290	
ὁμῖος τοῦ κράχτη βασίλη	1029 30	

α. Ο γραφέας αρχικά είχε γράψει: «1883 Ίαννουαρίου 16» και πιο κάτω «Ίαννουαρίου 16 1883».

τεμετοῦ τὸν ἀργαστηριὸν	601 20
τῆς τζιαλαμίχουβας διὰ τὸν τόπον εἰς ἀλεβροπάζορο	763
ἀγόρασμα τοῦ νηκοδίμου διὰ τὰ ἐργαστήρια εἰς ψαροπάζορο παλεὸ	1378
εἰς διόρθωσιν ἀμπασιάς σηντινίκου παπὰ νικόλα καὶ γεώργη	323
7βρίου 20 εἰς δύο ἀναφορὰς τοῦ πάνου ξαϊκούστου	200
τοῦ ἀπόσπλη καρκαλομίτη μὲ ἀναφορὰ	20
τῆς μπούντουβας ὁμῖος διὰ τὸ κορίτζι τῆς	150
τοῦ νάσιου λάππα ὁμῖος διὰ τὸ κορίτζι του	300
τοῦ Γεώργη χατζῆ διὰ τὴν κοινότητα	500
ἀπριλίου 6 : 1881 μῆρασμα εἰς τοὺς πτωχοὺς τὸ πάσχα	415
τὸν χριστουγινόν	300
μαρτίου 20 1882: ὁμίον τὸ πάσχα	295
ἀπριλίου: 5: 1881: ἕως (φεβρουαρίου 2 ^α) ἀπριλίου 30: 1882: ἔξοδα τῆς ἐκκλησίας ἐσωτερικὰ καὶ ἔξωτερικὰ	2908 30
	14588 30
ἴσα ὀφίλοσιν νὰ δόσουν πρὸς ἐξίσωσιν τὸν ἄντικρη	2400 00
	16988 30

20α.

⁴⁸ Δούνε Ὁ Λογαριασμὸς τοῦ Ἐπιτρόπου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Νήσου
τὸν Ἰωαννῖνον Κυρίου σταύρου μπασὰ Ἀρχουμένου ἀπὸ τὸν
1882 μαΐου πρῶτ(η) ἕως τὸν 1883 φεβρουαρίου 13

	Γρόσια
ἴσα ἀπὸ τὸ περίσυμα τὸ παρελθὸν ἔτος.	2400
ἀπὸ μαΐου 1: 1882 ἕως Ἰαννουαρίου 30: 1883: ἐνίκιον ἀπὸ βασίλη μητζιό/πουλον/	7536
ὁμῖος ἀπὸ Ἰωάννην ληγουψηνόν ἀ(πό) φούρνου	1403
ὁμῖος ἀπὸ ζούκα διὰ τὲς ἀμπασές	200
ὁμῖος ἀπὸ ἀλιάγα ἀπὸ ἀργαστήρ(ι) εἰς τὰ ψαράτικα	150 10
ὁμῖος ἀπὸ γεώργιον τζακνάκη τεμετοῦ διὰ τὰ σπήτια του	45 20
ὁμῖος ἀπὸ δίσκον κυργιὰ νηφάδες πολιέλεον	625
ὁμῖος ἀπὸ δίσκον τῆς ἐλεῖμοσίνης	263
	12622 30

α. Αρχική γραφή: «φεβρουαρίου 2 1883».

20β.

|49

Λαβήν
Γρόσια

ἀπό μαΐου: 1: 1882: ἕως φεβρουαρίου 28: δεκα μίνες τοῦ παπά	1800
κώστα ἀπὸ 180 τὸν μίναν μὲ τὸ δασκαλίκι του	835
ὁμῖος τοῦ παπὰ χριστόδουλου ἀπὸ 83:20	750
ὁμῖος τοῦ βασίλη κράχτη ἀπὸ 75:	500
τοῦ παπὰ νικόλα δύο τετραμινιάς	122
τοῦ π(ν)ευματικοῦ διὰ ἓνα ἔτος	4007
1882 μαΐου 18: τοῦ θανάση καζανὰ διὰ τὴν θυγατέρα του	300
μὲ ἀναφο(ρὰ)	400
αὐγούστου 8 τῆς θυγατρὸς τοῦ μπαγάσα μὲ ἀναφορὰ	215
τοῦ Γεώργη ἀνδρέα τζιόμπου ὁμῖος	645
μηθοδοσία τοῦ δεσπότη τὸν 1882	684
διὰ τὸ τεμετοῦ τὸν ἀργαστηριὸν τὸν 1882:	6251
εἰς τοῦ λιὰμ τὸ τζιαμὴ διὰ τὸν 1881	60
διὰ τὴν ἐφιμερίδα	60
διὰ τὸ μπηγάδη τῆς παλιαγούς καὶ μόλου	574
εἰς ψομὴ τὸν πτωχόν διὰ δέκα μίνες	564:10
ἀπὸ μαΐου 1: 1882 ἕως φεβρουαρίου 13 1883: ἕξοδα τῆς	1337 20
ἐκκλησίας	2351
εἰς ἐπησκευῆ ἐκκλησίας καὶ εἰς τραμπάτουβα	11197 30
ὄσα ὀφίλη νὰ δόση πρὸς ἐξήσοσην τὸν ἀντικρη	1425
	12622 30

21α.

β⁰ Δούνε Ὁ Λογαριασμὸς τὸν Ἐπιτρόπον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Νήσου
τὸν Ἰωαννίνον Κυρίον Γεώργιον Ἰ: ζαφίρην καὶ Ἰωάννην: Α:
τζήμα. Ἀρχουμένου ἀπὸ τὸν 1883 φεβρουαρίου 13: ἕως τὸν
1884: τέλη ἀπριλίου.

Γρόσια

φεβρ(ουαρίου) 13 ἀπὸ περίσευμα τοῦ ἐπιτρόπου σταύρου	1425
μπασὰ	150
μαρ(τίου) 2 ἀπὸ ἐνίκιον παπὰ νικόλα	20
7 ἀπὸ Γεώργιον ἀπὸ βιβάριον ἀργαστή	

ἀπὸ βασίλῃν μητζιόπουλον πρὸς ἐξίσοσιν τὸν 8883: 10	1150
ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν 1883: μαΐου 1: ἕως τὸν 1884 τελεῖ ἀπριλ(ίου)	10,124 10
1884 φεβρουαρίου 20: ἀπὸ νικόλαον γκατζιάν κλίδονα	53 30
ἀπὸ παπὰ νικόλαον καὶ γεώργιον χαρατζάρην σηντινίκου	361 10
μαρτίου 18: ἀπὸ διαμάντη σκούρη ἀμπασιές	100
ἀπὸ ζούκα διὰ τὲς ἴδιες	300
ἀπὸ τὸν ἀλιάγα ἐνίκιον ἀργαστηριὸν νηκόδημου	261
ἀπὸ μπουχὸρ ὁμίον	96
ἀπὸ Ἰωάννην Ψομάν	810 5
ἀπὸ τὸν 1883: φεβρουαρίου: 20 ἕως τὸν 1884 τέλεῖ ἀπριλίου ἀπὸ δήσκον κυργιὰ νηφάδες πολιέλεον καὶ λιπα	1457
μαΐου 19: ἀπὸ Β: μητζιόπουλον διὰ τὸν 1884 ἀπὸ μαΐου πρῶτ(η)	860
	17138 15
ἀφερούντε τὰ 1150 ἢ ἐξίσοσιν τὸν 1883: ἐπηδὴ ἀπεράσθισαν εἰς τὰς 10,124:10	1150
	15988 15
ἀπὸ Ἰωάννην καμπαλόνην διάφορα	2502
	18490 15
πρὸς ἐξίσοσιν τῶν ἀπέναντι	308 20
	18798 35

21β.

β1

	Λαβὴν
	Γρόσια
φεβρουα(ρίου) 13: εἰς χήρας τῆς γυνεκὸς τοῦ σταύρου μπασὰ γρο(σια)	100
ἀπὸ τὴν ἰδίαν μηρομινίαν ἕως τέλεῖ ἀπριλίου τοῦ παπὰ χριστόδουλου	1166 20
ὁμίος τοῦ παπὰ νικόλα	900
τοῦ παπὰ κώστα μὲ τὸ δασκαλίκι του	1717
τοῦ βασίλη κράχτη	1050
τοῦ διδασκάλου νικόλα μαμακὴ	1255
	6188 20
εἰς τεμετοῦ ἀργαστηριὸν καὶ ἀμπασιὸν τὸν 1883	681 20
εἰς τὸ βουνὸν περιτίχισμα	1350
εἰς βαένια ἐπηδιόρθωσιν	135
εἰς τεμετοῦ ἀργαστήρια νικόδημου	38
ἔξοδα διὰ δύο φιλόνια μιταξοτὰ καὶ ἓν στηχάριον καὶ δύο	

πιτραχ(ήλια)	280
του πνευματικοῦ με τροφήν του	232
	8905 00
εις βασιλιον τζίμα επιδιόρθωσην ἀμπασές	215
εις βακαλιόν φούρνου και μόλου	246 10
εις παπακώσταν χρέος παλεόν εν κρίση τόν εφόρον	500
εις χαρόν δόστη λήρες έπτά με 107:20	752 20
	10618 30
εις διανομήν τό μέγα πάσχα τόν 1883: του χριστουγινόν και τό πάσχα τόν 84:	1870
εις έξ οίκογένιαις κατά διαφόρους	255
εις οίκογένιαν σιάκαρα με αναφορά	250
εις θυγατέρες γεώργη βαγάσια ψομή	273
εις έλεος ψομή πτωχόν διαφόρον	688 5
εις Ιωάννην καμπαλόνην	2658 20
από τόν 1883 φευρουαρίου 13 έως τόν 1884 τέλη άπριλίου	
εις έξοδα αίκλι(σίας) σχολης	2185 20
	18798 35

22α.

β² Δούνε 'Ο Λογαριασμός τόν 'Επιτρόπον της 'Εκκλησίας της Νήσου
τόν 'Ιωαννίνον Κυρίον 'Ιωάννην Δ: 'Αβδελά και Νικόλαον 'Ι:
φήλιου 'Αρχουμένου από τόν 1884 μαΐου πρώτ(η) μέχρι τόν
1885: άπριλίου : 30

Γρόσια

1884 μαΐου 1: έως τόν 1885: άπριλίου 30: από βασιλιον μητζιόπουλον ενοίκιον άργαστηριόν	8070
από 'Ιωάννην σημιτζή από τό φούρνου	1181 20
από 'Ιωάννην παπά από τές άμπασές	320
από ζιάμπα δια την Αργαστήν	60
από πάνου ήκονόμου δια τό κστάδη	74
	9705 20
1885 από παπά νικόλα και γεώργη χαρατζάρη από άμπασιά φευ(ρουαρίου) 16 σηντινίκου τό ανάλογον εν τρίτον	540 20
από ήγούμενον διλιότη λήρες θωμ(ανικές) 10 με 107: 20	1075
από ήγούμενον έλεούσης Αββακοῦμ λ(ίρες) 5	537 20
από τά έργαστήργια του νηκόδιμου	300
από δήσκον κυργιά πολιέλιον και άλα ολου του έτου(ς)	889

	13047 20
18 από βασίλη τζηντζιλιάρη σπήτη τοῦ βάντου	40
	13087 20

22β.

|53

	Λαβὴν Γρόσια
ἀπὸ τὸν 1884: μαΐου 1: ἕως τὸν 1885 ἀπριλίου 30: μισθὸς παπὰ κώστα	866 10
ὁμῖος τοῦ παπὰ νικόλα	700
ὁμῖος τοῦ παπὰ χριστόδουλου	1000
ὁμῖος τοῦ βασίλη κράχτη	900
ὁμῖος τοῦ Νικόλα μαμακὴ δηδάσκαλου	2875 10
ὁμῖος τοῦ π(ν)ευματικοῦ. μισθὸς καὶ ἔξοδα τοῦ Γεώργη χατζῆ τεμετοῦ ἀργαστηριῶν	165 772
μισθοδοσία Ἀρχιερέος διὰ τὸν 1883.	645
	7923 20
ἔξοδα σχολῆς	185 10
εἰς τεμετοῦ ἀμπασιὸν μπεκαέ ἀπὸ τὸν 1879: ἕως τὸν 1884	63
εἰς τοὺς παλεοὺς ἐπητρόπους Γ:ζαφίρη καὶ Ἰ:τζήμα ὁποῦ εἶχον νὰ λαμβάνουν ἀπὸ τὸν ὀποισθεν λογαριασμὸν	204 30
εἰς τὴν μονὴν παντελεῖμονος δάνιον	284 20
εἰς πλάκες ἀγκάργια τῆς κυβερνήσεως	110 20
εἰς τὸν δραγάτην	133 20
ἔλεος εἰς τοὺς πτωχοὺς κατὰ διαφόρους ἀποχὰς	1028
ἔξοδα διάφορα τῆς ἐκκλησίας	2146 15
	12079 15
ὄσα ὀφίλοσιν νὰ δόσουν πρὸς ἐξίσωσιν τὸν ἀντικρ(η)	1008 5
	13087 20

23α.

β⁴ Δοῦνε Ὁ Λογαριασμὸς τοῦ Ἐπητρόπου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Νήσου
τὸν Ἰωαννῖνον Κυρίου Νικολάου Ἰ: φίλιου Ἀρχομένου ἀπὸ τὸν
1885 μαΐου 1: ἕως τὸν 1886: τέλη ἀπριλίου.

ὄσα ὀφίλον νὰ δόσουν τὸ ἀπερασμένου ἔτος
ἀπὸ τὸν 1885 μαΐου 1: ἕως 1886 ἀπριλίου: 30 ἀπὸ βασίλην
μητζιόπουλον νέα νικίασης ἀργαστηριῶν λήρ(ες)

Γρόσια
1008 5

ὀθ(ωμανικές) 83 : καὶ 36	8924	
ὀμῖος ἀπὸ τοῦ φούρνου	1200	
	11,132	5
ἀπὸ τοῦ Γεώργιον ζαφίρην τεμετοῦ διὰ τὰ σπήτια του	60	
ἀπὸ τοῦ σφάλουμα τὸ χρονικὸν	1500	
ἀπὸ παπὰ νικόλα καὶ Γ: χαρατζάρη ἀπὸ ἀμπασιὰ	108	
ἀπὸ ἀμπασιὰ κλίδονα	50	
ὀμῖος ἀπὸ τοὺς τζιμέους	98	
	12,948	5
ἀπὸ Ἰωάννην παπὰ διὰ σηργιου κλίδονα καὶ καρακουφ(ωλιὰ)	320	
ἀπὸ κώστα γκέγκα διὰ τὸ βουνὸν	430	
ἀπὸ τὰ ἐργαστήρια νικόδημου	372	
ἀπὸ δίσκον κυργιὰ πολιέλεον καὶ ἄλλα διάφορα	1118	
	15188	5
δσα ὀφίλη νὰ λάβη πρὸς ἐξίσωση τὸν ἄντικρη	430	
δεκαπέντη χιλιάδες καὶ ἑξακόσια δέκα ὀκτώ. καὶ πέντη	15618	5

23β.

|55

Λαβὴν
Γρόσια

εἰς τοὺς μουχτάριδες καὶ ἀζάδες νηκόλα γκέγκα καὶ νικόλα τζιαφὰ καὶ κώτζιου φίλιου καὶ ζούκα καὶ μπράμη διὰ τὴν στρατολογία	8924	
εἰς τοὺς ἰδίους διὰ μουχταριέ	699	
	9623	
εἰς τὸν πνευματικὸν μὲ ἐξουδά του	153	
εἰς τὸν διδάσκαλον μαμακὴν ἕως τέλη αὐγούστου	490	
εἰς τὸν νέον διδάσκαλον δραμησίτη ἀπὸ πρώτη 7βρίου.	529 : 10	
εἰς τὸν παπὰ νικόλα.	423 : 20	
εἰς τὸν παπὰ κώστα	434	
εἰς τὸν βασίλιον κράχτην μὲ κορδέλες	625	
εἰς ἔλεος τὸν πτωχὸν	267	30
τῆς σιακαρίνας διὰ τὸ κορίτζι της	100	
εἰς τόκον τοῦ μπαρκάμη	135	20
εἰς τὸν σταμάτη ντραγατικὸ	150	
εἰς τὲς πλάκες διὰ τὸν κησιλά.	32	
	12963	00
εἰς ἔξοδα ἐκκλίσιας ἐσωτερικὰ καὶ τεμετοῦ ἀργαστηρ. =		

γιόν και έπισκιβάς και ντραγάτην	2655	5
δσα όφίλη νά <δώση> δέκα πέντη χιλιάδες και έξακόσια		
δέκα όκτώ και πέντη	15618	5

24α.

β⁶ Όφείλουσιν. Οί Έπίτροποι τής Έκκλ(ησίας) Νικόλαος Φίλιος και
 Ίωάννης Τσιτώνης ένός έτους από 1. Μαΐου 1886
 έως 1/5/1887. :

Έξ ένοικιάσεως Παντοπωλείου από 1. Μαΐου 1886. έως 1887. Μαΐου 1! —

Σ(υναλλά)γματα 3: έκ λιρών οθ(ωμανικῶν) 83 1/3 μέ λίρ(αν)		
οθ(ωμανικήν) 108: Γρ(όσια)	9000.	
όμοίως από Φούρνον. έν έτος έως 1. Μαΐου 1887.	1200	
από Άλήαγα βαρβέρην έν έτος ανά 35. τόν μήναν -	420	
» Άγγέλην Μπαλωματήν » » 15 » »	180	
» Σκάλωμα έτήσιον από 1. 8/βρίου 1886:		
προπληρωτέα έως 1/10/87:	1500	
» Ένοικίασιν βουνοῦ, από: 14 7/βρί(ου). 86- έως 14 7/βρί(ου).		
1887: λίρ(ας) 5 -	540.	
» όμοίως από άμπασιᾶς ανάλογον τοῦ άφιερώματος:		
Δ. Τσίμα: δι' έν έτος — έως 1. (Μαΐου) Ίουνίου 1887:		
έκ τοῦ ένοικιαστοῦ: Δ. Μπέζιου	108.	
» έξ ένοικιάσεως άμπασιῶν τριῶν (Σεργιοῦ, Κλύδωνος,		
Καρακοφουλιᾶ). δι' έν έτος έως 1. Ίουνίου 1887:		
από Διαμάντην Σκούρην.	320.	
: έτήσιον Κυρίου Θεοφίλου έως πρώτην Μαΐου 1887.		
λίρας οθωμ(ανικᾶς).....	30 :	3240 :
όμοίως <Κυρίου> Άβερκίου <έως> όμοίως	15 :	1620 :
από πώλησιν. οίκίας Βάντου. εις Λαππαίους. λίρ(ας)		
οθ(ωμανικᾶς).....	24 :	2592 :
<από> δίσκον, κηροπωλησιᾶν, κλ.. όλον τὸ έτος	886 :	10
	Γρ(όσια) 21,606 :	10

Ένοίκιον Κελλίου εις Άδ. Σκούρην. δι' έν έτος από 86/3/1.

έως 87/3/1. Γρ(όσια) 20 :

από Τσακνακαίους δια τήν έκτίμησιν. Σπητιῶν των. Γρ(όσια). 60

» Δασκαλίναν. δια τὸ ανάλογον τής έκτιμήσεως τῶν
 έργαστηριῶν

16: 76 :

Γρ(όσια) 21,702 : 10

21,702 : 10

α. Αρχική λέξη, που διέγραψε ο γραφέας.

24β.

β7

Ἄπαιτοῦσιν.

Τὴν ὀπισθεν ἐξίσωσιν. τοῦ ἔτους 1886.	Γρ(όσια)	» 430 :
Πρὸς τελείαν πληρωμὴν: Κ. Γκαραμέτσην. ἕως 1886:		
τέλη Αὐγούστου.		» 1971.
εἰς Μουχταροδημογέροντας δι' ἀνάγκας τῆς Κοινότητος		
κατὰ τὰς (ἀναφορὰς ^α) ἀποδείξεις εὐρίσκονται εἰς χεῖρας		
τῶν ἐπιτρόπων: διαφόρων ἐποχῶν		» 921 :
Εἰς μισθοδοσίαν Ἀρχιερέως δι' ἀποδείξεως τοῦ ἔτους 1884		» 625
εἰς μισθὸν Παππανικολάου πρὸς ἐξόφλησιν. τοῦ ἔτους 1886.		
	Γρ(όσια)	76:20
ὁμοίως » .. διὰ τὸ ἐνεστὸς ἔτος ἕως 87/5/1.		
ἀκόντου...	459:20	: 536
μισθὸν Παππακώσταν: Γρ(όσια) 750: περιπλέον 1.1/2. τὸ δλον. »		751:20
» » Βασιλείου Σιάκαρα ἕως 87/5/1. ἐν ἔτος		» 745
» » Πνευματικοῦ. ὁμοίως » »		» 140
εἰς ἔξοδα διὰ τὰ ἐργαστήρια Ἀνδρέα Βλάχου		» 130
εἰς ἐκτίμησιν. Κτημάτων Ἐκκλησίας)		
διὰ τὸ ἔτος 1886:	659:	
ὁμοίως διὰ Βάντους » » »	11.	
» Νικοδήμου ἐργαστήρια	59:10:	
» Ἀνδρέα Βλάχου » » »	62:30:	
» δι' ἀναλογίαν ἀμπασιῶν Δ. Τσίμα » » »	16:	
» εἰς ἀμειβὴν Μουχτάρου καὶ ἄξιον μονέδας	125:30:	» 933: 30
» Εἰς βακαέδες τῆς Κοινότητος διὰ χειρὸς		
Γ. Κατσαροῦ.....		» 1770
» εἰς Γεώργιον Πέτσιον ἔλεος δι' ἀναφορᾶς του		» 100
» εἰς ἐπιδιόρθωσιν κτημάτων, καὶ λιθάρια		
διὰ τὸν μόνον.		» 195
» εἰς Νεκροκράβατον, καὶ ἐπιδιόρθωσιν θυμιατοῦ.		» 90:
» εἰς ἔξοδα ἐκκλησίας ὁλοκλήρου τοῦ ἔτους		
ἕως 1.5/87		1480
» Ὅφειλει Θεόφιλος δλον τὸ ποσόν.	Γρ(όσια) »	3240:
ἀκολουθεῖ ὀπισθεν. ...	Γρ(όσια) :	14,058:10

α. Αρχική λέξη, που διέγραψε ο γραφέας.

24γ.

β⁸ Ὁφείλουσιν. Οἱ Ἐπίτροποι τῆς Ἐκκλ(ησίας) Νικόλας Φίλιος καὶ Ἰωάννης Τσιτώνης δι' ἓν ἔτος ἀπὸ 1886 Μαΐου πρώτην ἕως 1887. Μαΐου 1.

Μεταφορὰ ἀπὸ ὀπισθεν.	Γρ(όσια)	21,702 : 10.
Ἄπαιτοῦσιν πρὸς ἐξίσωσιν τῶν ἀντικρῦ.		309 :
	Γρ(όσια) 22,011 :	10
Ἐμετρήθησαν παρὰ τοῦ ταμία. Ἀ. Λάππα.	Γρ(όσια)	309 .

24δ.

β⁹

Ἄπαιτοῦσιν.

Μεταφορὰ ἀπὸ ὀπισθεν.	» » .	Γρ(όσια)	14058:10
Ὅσα ὀφείλει. ὁ Κύριος Ἀβέρκιος ... λίρ(ας) 12 .			1296
» ὁμοίως ὁ Ἀδαμάντιος Σκούρης ... διὰ τὸ Κελλύ.			20 :
» Καθυστερούμενα ἀπὸ ἐργαστηραίους Σκάλας :			729 :
» εἰς Μουχταροδημογέροντας. κατὰ διαφόρων			5908 : 7.953
		Γρ(όσια) 22,011:	10
Τὴν ἀπέναντι ἐξίσωσιν.		Γρ(όσια)	309:

Ὁ ἄνω λ/σμός τοῦ ἔτους 1887. ἐθεωρήθη σήμερον παρὰ τῶν ὑποφαινωμένων Κυρίων. Παππανικόλα, Γεωργίου Κατσαροῦ, Ἀδαμαντίου Λάππα, Γεωργίου Π. Πασαλῆ καὶ ἔχει καλῶς. Νῆσος 3 Μαΐου 1887: Οἱ Ἐφοροεπίτροποι.

Α. Λάππας

Γεώργιος Πασιαλῆς

25.

β²

Ἐνοίκια ἐκ τοῦ ἰχθυοτροφείου Κρουονέρι (Ντραμπάτοβα)

ἔτος

1950 ἀπὸ Κ. Λιάσκον	δρ(αχμές)	350.000
1951 » » »	»	1.060.000
1952 » Ν. Θ. Ἐξάρχου	»	3.720.000
1953 ἀπὸ Μιχ. Ζαχαριᾶν	δρ(αχμές)	6.200.000
1954 » » » »	δρ(αχμές)	20.000.000

Ἐν Νήσῳ Ἰωαννίνων τῇ 8 Αὐγούστου 1954

οἱ Ἐκκλ(ησιαστικοὶ) Ἐπίτροποι

[Τ.Σ.] † Οἰκονόμος Ἰωάννης

Ι. Γιαννοπουλος

Σ. Κ. Σίμος

Ἰ. Γκαρανάτσης.

26.

β00

Συνφωνητικόν.

Οἱ ὑποφαινόμενοι ἀφ' ἐνὸς οἱ Ἐφοροεπίτροποι τῆς ἐκκλησίας Νήσου Ἰωαννίνων Ἀθανάσιος Σιοῦλης καὶ Δημήτριος Σιαντᾶς καὶ ἀφετέρω οἱ δύο ἀδελφοὶ Κωνσταντίνος καὶ Ἀλκηβιάδης Παπᾶ Νικολάου ἐσυμφώνησαν ὡς ἑξῆς. Οἱ εἰρημένοι ἐφοροεποίτροποι ἐσυμφώνησαν μὲ τοὺς εἰρημένους Κωνσταντίνον καὶ Ἀλκηβιάδην Παπᾶ Νικολάου ἵνα ἐπισκευάσουν μίαν ἀμβασιᾶ εἰς θέσιν κλύδωνα ὀνομαζόμενον συνορεύον ἀφ' ἐνὸς μέρος μὲ ἀμπασιᾶ Κανέτσου Γεωργίου Χαρατσάρη ἀφ' ἑτέρου μὲ ἀμπασιᾶ Νικολάου γκατζᾶ κάτωθεν ξυρᾶ ἔξω λίμνη ἢ μὲν τόποθεσία ὑπάρχει τῆς ἐκκλησίας Νήσου τῆς Κοιμήσεως Θεοτόκου τὸ δε σκαρίον ὑπάρχει τῶν εἰρημένων Κωνσταντίνου καὶ Ἀλκυβιάδου τὸ ὁποῖον μετέφεραν διὰ ἐξόδων των οἱ εἰρημένοι Κωνσταντίνος καὶ Ἀλκυβιάδης ὑπόσχονται ἵνα δίδουν αὐτοὶ καὶ οἱ Κληρονόμοι των κατ' ἔτος εἰς τοὺς κατὰ καιροῦς ἐπιτρόπους τῆς Ἐκκλησίας Νήσου Γρ(όσια) ἐννενήκοντα ἀρ(ιθμός) 90 ἄνευ ἐνόχλησιν κ(αὶ) ἀναβολῆς· δὲν δικαιούται κανεῖς τοὺς κατὰ καιροῦς ἐπιτρόπους τῆς ἐκκλησίας ἵνα ἀποξενόσουν τοὺς εἰρημένους Κωνσταντίνον καὶ Ἀλκυβιάδην καθὼς καὶ τοὺς κληρονόμους των ἀπὸ τὴν εἰρημένην ἀμβασιᾶν. Ἐναντία περιπτώση ἔνεκα τρικυμίαν ἀέρος, λάβη βλάβην ἢ ἀμβασιᾶ ὑποχρεοῦνται νὰ τὴν διορθόσουν οἱ δύο ἀδελφοὶ μὲ ἔξοδα ἰδικά των, δίχως νὰ ὑποχρεοῦται ἡ ἐκκλησία μήτε ὀβολόν· ἐὰν πάλιν οἱ εἰρημένοι Κωνσταντίνος καὶ Ἀλκυβιάδης καθὼς καὶ οἱ κληρονόμη των δυστροπίσουν καὶ δὲν δόσουν τὸ ἐτήσιον τῶν ἐννενήκοντα γροσίων εἰς τοὺς ἐπιτρόπους δικαιούνται οἱ κατὰ καιρὸν ἐπίτροποι νὰ ἐνεικοιάσουν διὰ δυμοπρασίας τὴν ἀναλογίαν των τὸ ἡμησι εἰς πληροδότην· δὲν δικαιούται ἄλλος κανεῖς νὰ κάμη ἀμβασιᾶ ἀπὸ τὰ δύο πλευρᾶ εἰς τὸ κτῆμα τῆς ἐκκλησίας. διὸ ἔγινα δύο παρόμοια ἵνα βασιτῆ ἕκαστος διὰ ἀσφάλειαν καὶ εἰς ἔνδειξιν. — Εφοροεπίτροποι — τῆ. 20 Ἰουλίου 1902.

Νῆσος Ἰωαννίνων

[Τ.Σ.]

» Κωνσταντίνος Παπᾶ Νικολάου	» Θωμᾶς Λούιας
» Ἀλκυβιάδης Παπᾶ Νικολάου	» Ἀθανάσιος Π. Βροσκολίτης
	»

27.

|302

Αντύγραφον διαθήκης Σπυριδων Μ: Καραλή —
 Αρ(ιθμός) Προτοκόλου 384
 Βιβλίον καταχορ(ήσεων)
 τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεος Αρ(ιθμός) 641. —
 — Διαθήκη —

Ὁ ὑποφαινόμενος Σπυριδων Μιχαήλ Καραλής κάτοικος τῆς Νήσου Ἰωαννίνων ὑπήκοος ὀθωμανὸς χριστιανὸς ὀρθόδοξος σώας ἔχων τὰς φρένας μου καὶ θέλων νὰ προλάβω πάσαν φιλονεικίαν περὶ τῆς διανομῆς τῆς περιουσίας μου μετὰ τὸν θάνατόν μου ἀποφασίζω καὶ διατάττω τὰ ἑξῆς, ἅτινα καθ' ὑπαγορευσίν μου ἔγραψεν ὁ κ! Λεονίδας Αβδῆς.

Διορίζω κληρονόμους μου τὴν σύζυγόν μου Εὐφροσύνην θυγατέρα Γεωργίου Γιανοπούλου καὶ τὸν ἔγγονόν μου Γεώργιον Β: τσίμαν υἱὸν τῆς ἀποβιωσάσης θυγατρὸς μου Αἰκατερίνης καὶ χορηγῶ εἰς αὐτοὺς τὰ ἐπιπλα καὶ βανταλίκια τῆς ἐν ἧ κατοικῶ ἐν τῇ Νήσου ἰδιοκτῆτου οἰκίας μου, διατάσσω δὲ ἵνα ἐν περιπτώσει προαποβιώσεως τῆς ῥηθείσης γυναικὸς μου πάντα τὰ ἐπιπλα περιέλθωσιν εἰς τὸν ῥηθέντα ἔγγονόν μου Γεώργιον Β: τσίμα καὶ ὄχι εἰς τοὺς συγγενεῖς ταύτης.

Ἄφινω εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς κοινότητος Νήσου «Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου» τὴν ἐν ἧ κατοικῶ οἰκίαν μου κειμένην ἐντὸς τοῦ χωρίου, συγκειμένην ἀπὸ δύο δωμάτια μετ' αὐλῆς καὶ συνορευομένην ἐκ δεξιῶν μὲ οἰκίαν Κώστα Ζαφείρη ἕξ ἀριστερῶν καὶ ὀπισθεν μὲ οἰκίας Κώστα Γκονδόπου καὶ ἔμπροσθεν με δημόσιον δρόμον, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὄρον, ἵνα ἐν περιπτώσει ἐπιβιώσεως τῆς ῥηθείσης συζύγου μου Εὐφροσύνης, αὕτη δικαιούται νὰ κατοικῆ ἀνενοχλήτως ἐν αὐτῇ χωρὶς νὰ πληρῶνῃ ἐνοίκιον ἐφ' ὄρον ζωῆς τῆς.

Διορίζω ἐκτελεστὰς τῆς διαθήκης μου ταύτης τοὺς κατὰ καιρὸν Ἐπιτρόπους τῆς ἄνω ῥηθείσης Ἐκκλησίας τῆς Νήσου καὶ παρακαλῶ νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ διαθήκη μου αὕτη κατὰ γράμμα καὶ ἀνελλιπῶς.

Πρὸς βεβαίωσιν συνετάχθη ἡ παρούσα διαθήκη κ(αι) ἀναγνωσθεῖσα εὐκρινῶς εἰς ἐπήκοον ἐμοῦ τοῦ διαθέτου καὶ τῶν ἐπὶ τούτῳ προσκληθέντων μαρτύρων Λεονίδα Αβδῆ τοῦ καὶ γράψαντος καθ' ὑπαγορευσίν μου ταύτην, Γεωργίου Χατζῆ, Θωμᾶ Λούϊα, Ἀθανασίου Προσκολίτη, Εὐαγκέλου Θωμᾶ, Ἰωάννου Ν. Μπακάλης Θεοδώρου ῥέκκα, ἀπάντων γνωστῶν μοι καὶ ἀσχέτων πάσης συγγενείας καὶ μὴ ἐξερομένων ὑπὸ τοῦ νόμου ὑπηκόων ὀθωμανῶν καὶ παρατηρηθείση ἰδία παρ' ἐκάστου τῶν μαρτύρων ὑπεγράφη παρ' αὐτῶν καὶ παρ' ἐμοῦ. —

Ἐν Ἰωαννίνης τῇ 2! Σεπτεμβρίου 1902. δύο. Οἱ Μάρτυρες —
 Ὁ Διαθέτης — » Λεονίδας Ἀβδῆς
 Σπυρίδων. Μ: Καραλη. » Γεώργιος Χατζῆς
 » Θωμᾶς Λούιας
 » Ἀθανάσιος Προσκολίτης
 » Ευαγκέλης Θωμᾶς
 » Ἰωάννης Ν: Μπακάλης
 » Θεόδωρος Ν: ρέκκας.

28.

β03

Ἀντύγραφον διαθήκης Αναστασίου Γεωργίου Τασιᾶ
 Αρ(ιθμός) καταχωρήσε(ω)ς 671 —
 — Διαθήκη —

Ὁ ὑποφαινόμενος Ἀναστάσιος Γ. Τασιᾶ κάτοικος τῆς Νήσου Ἰωαννίνων ὑπήκοος ὀθωμανὸς Χριστιανὸς ὀρθόδοξος ἀλιεὺς σώας ἔχων τὰς φρένας μου καὶ νοῦν ὑγιᾶ καὶ θέλων νὰ προλάβω πᾶσαν φιλονεικίαν περὶ τῆς διανομῆς τῆς περιουσίας μου μετὰ τὸν θάνατόν μου συνέταξα τὴν παροῦσαν διαθήκην μου, ἣν ἔγραψε καθ' ὑπαγόρευσίν μου ὁ Αλκιβιάδης Βαταβάλης καὶ δι' ἧς ἀποφασίζω καὶ διατάττω τὰ ἑξῆς.

Ἡ περιουσία μου σύγκειται 1ον) ἐκ μιᾶς οἰκίας κοιμένης ἐν τῇ Νήσου Ἰωαννίνων καὶ συνορευομένης ἐκ δεξιῶν μὲ οἰκίαν Κώστα Γ: τασιᾶ ἐξ ἀριστερῶν μὲ δημόσιον δρόμον ὀπισθεν μὲ οἰκίαν Διαμάντη Σκούρη καὶ ἔμπροσθεν μὲ δημόσιον δρόμον. 2ον) ἐκ τῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ ταύτῃ ὑπαρχόντων σκευῶν κ(αὶ) βανδαλικίων. 3ον) ἐξ ἐνὸς τριακοστοῦ δευτέρου Αρ(ιθμός) (32) μεριδίου ἐξ' ἀδια(ι)ρέτου ἐπὶ ἐνὸς Βιβαρίου ὀνόματι Μπανταλά κοιμένου εἰς θέσιν κουπάνους καὶ συνορευομένων κάτωθεν μὲ ξηρὰν ἔξοθεν μὲ λίμνην δεξιὰ μὲ αὐλάκι γαβρὰ καὶ ἀριστερὰ μὲ βιβάριον ῥησίδα. ἐπὶ τῆς περιουσίας μου ταύτης καὶ τῆς μετὰ τὸν θάνατόν μου εὐρεθησομένης ἐγκαθιστῶ κληρονόμους μου τὴν σύζυγόν μου Ἄνναν θυγατέρα Παύλου Γγατζᾶ καὶ τὴν ἐκκλησίαν τῆς κοινότητος Νήσου Ἰωαννίνων τὴν τηρωμένην ἐπονόματι τῆς κοιμήσεως τῆς θεοτόκου, διατάσω δὲ ἵνα ἡ ῥηθείσα σύζυγός μου Ἄννα λαμβάνῃ ἐφόρου ζωῆς τῆς τὴν ἐπικαρπίαν ἐκ τῶν ἄνω κτημάτων μου. χωρὶς νὰ ἔχη δικαίωμα ἐκ ποιήσεως ἢ ἀποθηκεύσεως αὐτῆς μετὰ δὲ τὸν θάνατον αὐτῆς λάβῃ ἅπασαν τὴν περιουσίαν μου τὴν ἄνω ρηθείσαν καὶ τὴν εὐρεθησομένην κατὰ πλήρη κοιριότητα ἢ ῥηθείσα ἐκκλησία τῆς Νήσου κοιμήσεως τῆς θεοτόκου.

Ἐκτελεστάς τῆς διαθήκης μου ταύτης διορίζω τοὺς κατὰ καιρὸν ἐπιτρόπους τῆς ῥηθείσης ἐκκλησίας Νήσου κοιμήσεως τῆς θεοτόκου, ὅπως παρακαλῶ ἵνα ἐκτελέσωσι ταύτην κατὰ γράμμα καὶ ἀνελλιπῶς.

Πρὸς βεβαίωσιν τούτων συνετάχθη ἡ παροῦσα διαθήκη καὶ ἀναγνωσθεῖσα ευκρινῶς ἐνόπιόν ἐμοῦ τοῦ Διαθέτου καὶ τῶν ἐπιτοῦτω προσκληθέντων μαρτύρων Παπᾶ Νικολάου ἐφεμερίου ἐν τῇ κοινότητι Νήσου Γεωργίου Χατζῆ, Θωμᾶ Λούια, Ἀθανασίου Προσκολίτου, Δημητρίου Οἰκονόμου, Ἰωάννου Μάντζου, Σταῦρου Ἡλιάρη, καὶ Ἰωάννου Παπᾶ ἀπάντων κατοίκων τῆς Νήσου Ἰωαννίνων καὶ γνοστῶν μου καὶ μὴ ἐξερομένων ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ παρατηρηθεῖσα ἰδία παρ' ἐκάστου τῶν μαρτύρων ὑπεγράφη παρ' αὐτῶν, ἐγὼ δὲ ὡς ἀγράμματος παρεκάλεσα τὸν ἐφεμερίον μου Παπᾶ Νικόλαον καὶ με ὑπέγραψε.

Ἐν τῇ Νήσῳ Ἰωαννίνων 21 Ἰανουαρίου

1905 πέντε -

Ὁ Διαθέτης —

Ἀναστάσιος Γ: τασιάς ὀν ἀγράμματος τὸν ὑπέγραψα ἐγὼ ὁ Νικόλαος Μπίτσκας Ἱερεὺς καὶ ἐφιμεριὸς του μὲ τὸν λόγον του ὅστις καὶ μαρτυρῶ καὶ αὐτὸς τίθησι τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ +

Οἱ Μάρτυρες

Γεώργιος Χατζῆς

Θωμᾶς Λούιας

Ἀθανάσιος Βροσκολίτης

Δημήτριος Οἰκονόμος

Ἰωάννης Μάντζος

Σταῦρος Ηλιάρης

Ἰωάννη Παππᾶς

ὁ γράψας Αλκιβιάδης Βαδαβάλης

29.

β04

Ἀντύγραφον Διαθήκης Ἄννης Παύλου Γκατζᾶ.

Ἀρ(ιθμός) Πρωτοκόλου 517

Βιβλίον Καταχ(ωρήσεων) 312 — Διαθήκη. —

Ἡ ὑποφαινομένη Ἄννα θυγάτηρ Παύλου Γκατζᾶ καὶ σύζυγος Αναστασίου Γ: τασιά κάτοικος τῆς Νήσου Ἰωαννίνων ὑπήκοος ὀθωμανίς Χριστιανὴ Ὀρθόδοξος καὶ τὰ οἰκιακὰ ἐπαγγελλομένη ἔργα, σώας ἔχουσα τὰς φρένας μου καὶ τὸν νοῦν μου ὑγιᾶ ποιῶ τὴν παροῦσαν διαθήκην μου ἣν ἔγραψε καθ' ὑπαγόρευσίν μου ὁ κ: Λεονίδας Αὐδῆς καὶ διατάσσω διὰ ταύτης μου τὰ ἐξῆς.

Ἡ περιουσία μου σύγκειται α^α) ἐξ ἐνὸς βιβαρίου ὀνόματι «Πατερίτσες κειμένου εἰς θέσιν «Μεγάλῃ Βαθιά» καὶ συνορευόντος κάτωθεν μὲ ξυρᾶν ἔξωθεν μὲ λίμνην δεξιά με βιβάριον τζίτζη καὶ ἀριστερὰ μὲ κάτω γρίμον» ἐπὶ τοῦ βιβαρίου τούτου εἶμαι ἰδιοκτῆτρια κατὰ τὸ ἥμισυ ἐξ ἀδιαιρέτου. β) ἐξ ἐνὸς τριακοστοῦ δευτέρου (αρ(ιθμός) 1/32

μεριδίου ἐξ ἀδαιρέτου ἐπὶ ἑτέρου βιβαρίου ὀνόματι «Μπανταλᾶ» κειμένου εἰς θέσιν κουπάνους καὶ συνορευομένου κάτωθεν με ξυράν, ἔξωθεν με λίμνην δεξιὰ με αὐλάκι γαβρᾶ καὶ ἀριστερὰ με βιβάριον «Ρισίδα» Ἐπὶ τῆς παρουσίας μου ταύτης καὶ τῆς μετὰ τὸν θάνατόν μου εὐριθησομένης ἐγκαθιστῶ κληρονόμους μου τὸν σύζυγόν μου Ἄναστασιον Γεωργίου Τασιᾶν κάτοικον τῆς Νήσου Ἰωαννίνων καὶ τὴν ἐκκλησίαν τῆς κοινότητος ταύτης τὴν τιμωμένων ἐπ ὀνόματι τῆς κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου. διατάσσω δέ, ἵνα ὁ ῥηθεὶς σύζυγός μου Ἄναστασιος Γ: τασιᾶς λαμβάνη ἐφ' ὄρου ζωῆς του τὴν ἐπικαρπίαν ἐκ τῶν ἄνω κτημάτων μου χωρὶς νὰ ἔχη δικαίωμα ἐκποιήσεως ἢ ὑποθηκεύσεως αὐτῶν, μετὰ δὲ τὸν θάνατον αὐτοῦ, θέλω ἵνα ἅπασα ἡ παρουσία μου περιέλθῃ κατὰ πλήρη κυριότητα εἰς τὴν ῥηθεῖσαν ἐκκλησίαν τῆς Νήσου Ἰωαννίνων «Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου».

Ἐκτελεστάς τῆς παρούσης διαθήκης μου διορίζω τοὺς κατὰ καιρὸν ἐπιτρόπους τῆς ρηθείσης ἐκκλησίας τῆς Νήσου «Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου» καὶ παρακαλῶ αὐτοὺς ἵνα ἐκτελέσωσι ταύτην κατὰ γράμμα καὶ ἀνελλιπῶς.

Πρὸς βεβαίωσιν τούτων συνετάχθη ἡ παροῦσα διαθήκη καὶ ἀναγνωσθεῖσα εὐκρινῶς ἐνόποιον ἐμοῦ τῆς διαθέτιδος καὶ τῶν ἐπὶ τούτῳ προσκληθέντων μαρτύρων Παπᾶ Πέτρου ἐφημερίου ἐν τῇ κοινότητι Νήσου, Γεωργίου Χατζῆ, Θωμᾶ Λούϊα, Ἄθανασίου Βροσκολίτη, Δημητρίου Οἰκονόμου, Γεωργίου τσόμπου, Σταῦρου Ἡλιάρη, καὶ Ἰωάννου Παπᾶ, ἀπάντων κατοίκων Νήσου Ἰωαννίνων ὑπηκόων ὀθωμανῶν γνωστῶν μοι καὶ ἀσχέτων πρὸς ἐμέ πάσης συγγενείας καὶ παρατηρηθεῖσα ἰδία παρ' ἐκάστου τῶν μαρτύρων ὑπεγράφη παρὰ πάντων πλὴν ἐμοῦ τῆς διαθέτιδος ἧτις δὲ ἄγνωστον γραμμάτων ὑπεγράφη κατὰ παράκλησιν μου ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν μαρτύρων Παπᾶ Πέτρου ἐφημερίου τῆς Νήσου.

Ἐν τῇ Νήσῳ Ἰωαννίνων τῇ 14 Σεπτεμβρίου 1902 —

Οἱ Μάρτυρες —

Γεώργιος Χατζῆς
τῆς Θωμᾶς Λούϊας
Ἄθανάσιος Βροσκολίτης
Δημήτριος Οἰκονόμου
Γεώργιος τσόμπος
Σταῦρος Ἡλιάρης
Ἰωάννης Παπᾶ

ο γράψας
Λεονίδας Αὐδῆς

Ἡ Διαθέτης —

Ἄννα θυγάτηρ Παύλου Γκακαὶ σύζυγος Ἀναστασίου τασιᾶ καὶ ὡς ἀγράμματος τὴν ὑπέγραψα με λόγον τῆς ἐγὼ ὁ Πέτρος Ἱερεὺς ὅστις καὶ μαρτυρῶ.

30.

β05

Καταγραφή τῶν ἐν τῇ Κεντρικῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Κοιμήσεως τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου εὐρισκομένων κινητῶν πραγμάτων αὐτῆς γιγνομένη τῇ 7ῃ Μαΐον τοῦ 1906 ἔκτου παρὰ τῶν κ. Ἰ. Μπήτσικα καὶ Χαραλάμπους Ν. λάππα, Ἰ. Ν. Τζιαφᾶ, καὶ Ν. Σ(κ)ούρη ἀποδημοῦντος τοῦ κ. Χριστοδοῦλου Ν. Γκατζιᾶ Ἐφοροεπιτρόπων τῆς κοινοτητος Νήσου Ἰωαννίνων παρόντων καὶ τῶν ἱερέων αὐτῆς, Πέτρου καὶ Νικολάου ὡς καὶ τοῦ νέου αὐτῆς διορισθέντος (ὑπηρέτου) (Ἰωάννου Θ. Καραμουσᾶ) ὡς ἑξῆς.

3) Τρία ἱερά Εὐαγγέλια, ἕξ ὧν δύο μεγάλα καὶ ἓν μικρόν.

ἀργυρᾶ.	= 1 =
1) Ἐν Ἀρτοφόριον ἀργυροῦν. αρ(ιθμός) = 2 =	
2) Δύο Ἐπιταφίους, ἕξ ὧν ὁ εἷς παλαιός. » = 3 =	
1) Ἐν Ἀντιμίνσιον. » 4 =	
4) Τέσσαρα ὀρειχάλκινα σιαμιντάνια..... » 5 :	
3) Τρεῖς ἀργυρούς σταυρούς. » 6	
2) Δύο σταυρούς ξυλίνοὺς ἕξ ὧν εἷς μέγας. 7	
1) Ἐν ἀργυροῦν ἅγιον ποτήριον μετὰ ἀγίας λαβίδος ἀργυρᾶς. ... 8	
1) Ἐν ἅγιον δισκάριον ἀργυροῦν. 9	
1) Ἐνα ἅγιον ἀστερίσκον. 1) Μία (ἀργυρᾶ) σιδηρὰ λόγχη. 10	
1) Ἐν ζέον ἀργυροῦν. 11	
1) Ἐν εἶδος καλυμμάτων κεντητῶν χρυσῶν εἷς κατιφέν. 12	
1) Ἐν Ἀντιμίνσιον παλαιόν. 13	
3) Τρία καλύμματα ἀγ(ίας) Π(ροσκομιδῆς) παλαιά. 14	
1) Μία μυροθήκη ἀγία μολυβδίνη. 15	
1) Ἐν ἀρτοφόριον ξύλινον. 16	

(ἀκολουθεῖ).

β06

αὐξων ἀριθμ(ός)

20) εἴκοσι Φαινόλια, ἕξ ὧν τὰ 14 παλαιά: 17	
9) ἑνέα Σταχάρια, ἕξ ὧν τὰ ἑπτὰ παλαιά. 18	
15) Δεκαπέντε Ἐπιτραχήλια, ἕξ ὧν δέκα παλαιά. 19	
6) ἕξ Ζώνας, ἕξ ὧν πέντε ἀργυραῖ. 20	
10) Δέκα ζ(εύγη) Ἐπιμάνικα, ἕξ ὧν ἓν κεντητὸν βελουῶδον. 21	
1) Ἐν Ὑάλινον ποτήριον. 22	
1) Μία φλοκωτή. 23	
1) Ἐν πανίον περιέχον τὴν Σταύρωσιν τοῦ Χριστοῦ. 24	

α. Λέξη που διαγράφηκε.

5) Πέντε στιχάρια νέα και 5) πέντε παλαιά διὰ παιδιά.	25
1) Μία φλωκωτή ἄλλη.	26
4) Τέσσαρα σινδόνια καλύμματα ἀγ(ίας) Τραπεζῆς.	27
4) Τέσσαρας ἀγ(ίας) πύλας, ἐξ ὧν δύο παλαιαί.	28
1) Μία ἀγ(ία) μυροθήκη παλαιά.	29
2) Δύο θυμιατήρια, ἐξ ὧν ἓν ἀργυροῦν.	30
1) Ἐν Κατσίον ἐκ λευκοσιδήρου.	31
2) Δύο κιβώτια δι' ἀρτοφόρια, ἐξ ὧν ἓν κάρυνον.	32
1) Μία θήκη ἀγιάσματος χαλκίνη.	33
2) λύμπας ἀγιασμοῦ.	34
24) Εἰκοσுτεσσαρα μηναιᾶ, ἐξ ὧν τὰ 12 παλαιά.	35
2) Δύο παρακλητικὰς.	36
3) Τρία τριώδια, ἐξ ὧν ἓν παλαιόν.	37
2) Δύο Πεντηκοστάρια.	38
2) Δύο Τυπικά, ἐξ ὧν ἓν παλαιόν.	39
2) Δύο ἀποστόλους, ἐξ ὧν εἷς παλαιός.	40
2) Δύο ὠρολόγια.	41
2) Δύο εὐχολόγια.	42
1) Μία ἀκολουθία τοῦ ἀγ(ίου) Γεωργίου Νεομάρτυρος χειρόγραφος.	43
1) Μία ἐπίσης τοῦ ἀγίου Ἐλευθερίου.	44
2) Δύο φυλλάδια χειρόγραφα ἀγρυπνίας.	45

(ἀκολουθεῖ)

β07

αυξων αριθμός)

1) Μία πολυθρόνα.	46
1) Ἐν τραπεζάκιον.	47
1) Ἐν ἡμικύκλιον πρὸς μετάληψιν.	48
1) Ἐν μουσκέτον.	49
1) Ἐν πύραννον μετὰ πυράγρας.	50
3) Τρεῖς κασσέλας ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ.	51
6) Ἐξ Δίσκους, ἐξ ὧν εἷς ἐκ λευκοσιδήρου καὶ τέσσαρες ἐκ χαλκοῦ.	52
16) Δεκαεξ εἰκόνες ἐν τῷ τέμπλῳ, ἐξ <ὧν> ὀκτῶ μικραί.	53
25) Εἰκ(ο)σιπέντε εἰκόνες αἱ ἄνω τοῦ τέμπλου.	54
50) Πεντήκοντα εἰκόνες διάφοροι εἰς διάφορα μέρη ἐκκλησίας.	55
6) Ἐξ στεφάνους ἀργυροῦς τῶν ἐξῆς εἰκόνων, Χριστοῦ, Παναγίας (περιεχούσης μικρὸν στέφανον τοῦ ἐν ἀγκάλαις	56

υιού της και μία χείρ ἀργυρᾶ.) Προδρόμου, ἀγ(ίου) Χαραλάμπους, ἀγ(ίου) Ἐλευθερίου και ἀγ(ίου) Σπυρίδωνος I και εἷς μικρὸς στέφανος τοῦ ἀγ(ίου) Δημητρίου ἀργυροῦς,	57
ἐν δὲ τῇ ἰδιαιτέρᾳ εἰκόνι τῆς Παναγίας ὑπάρχουσι δύο στέφανοι, στήθος και μικρὰ τεμάχια ἕξ, ὡς και τῶν περίξ κύκλων ὑπάρχουσιν ἀργυρᾶ, ἐν ὄλῳ ἕξ. ἐκτὸς τοῦ κύκλου. Ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ μεγάλῃ εἰκόνι τοῦ τέμπλου τῆς Κοιμήσε(ω)ς στέφανος μικρὸς και εἷς τοῦ ἀγ(ίου) Γεωργ(ίου) Νεομάρτυρος.	58
Ἐν τῇ θέσει γυναικείᾳ πρὸς Δυσμᾶς ὑπάρχει εἰκὼν τῆς Παναγίας μὲ δύο χεῖρας και ἓνα στέφανον ἀργυρᾶ.	60
Ἐν τῇ θέσει γυνα(ι)κείᾳ πρὸς Νότον πρὸς τὴν Κολυμβήθραν ὑπάρχει εἰκὼν τῆς Παναγίας μὲ ἀργυρᾶν χεῖρα και ἐν ἰδιαιτέρᾳ εἰκόνι τῆς Παναγίας ἀργυροῦς στέφανος.	61
6) Ἐξ ἀργυραῖ κανδύλαι.	62
4) Τέσσαρας πολυελαίους, ἕξ <ῶν> εἷς ὑάλινος και τρεῖς ὄρειχάλκινοι.	63
4) Τέσσαρας φανούς μεγάλους.	64
	(ἀκολουθεῖ)
β08	αὐξων αρ(ιθμός)
3) Τρία μανάλια, ἕξ ῶν ἐν μικρόν.	66
2) Δύο βιβλιοστάσια.	67
9) Ἐνέα κρεμαστοὶ ἄγγελοι, ἕξ ῶν εἷς ὁ Χριστός.	68
3) Τρία Ἐξαπτέρυγα ζαμπλακὶ μετὰ τοῦ σταυροῦ.	69
3) Τρία ἕτερα, ἕξ ῶν ὁ σταυρὸς ὄρειχάλκινος.	70
2) Δύο ὠρολόγια, ἕξ ῶν ἐν παλαιόν.	71
1) Μία λεκάνη ἐκ πορσελάνης.	72
1) Ἐν λευκοσιδηροῦν μανάλιον.	73
1) Εἷς ἓνα τενεκὲ μικρόν ὑπάρχουσιν ἀφιερῶματα ἀργυρᾶ, ἐν χαμαλὶ μετὰ τῆς εἰκόνοσ τοῦ ἀγ(ίου) Γεωργίου, εἷς ἀργυροῦς ἄγγελος, εἷς ἕτερος μικρὸς, εἷς ποῦς, μία κανδύλα, δακτύλιοι τρία, καρφίτσας δεκατρεῖς ἀργυρᾶς.	74
3) Τρία ὑάλινα δοχεῖα διὰ γκιούλσι.	75
1) Μία λύμπα μετὰ τοῦ πρικολιγενίου.	76
3) Τρία σιαμιντάνια ὄρειχάλκινα.	77
2) Δύο τάσια ὄρειχάλκινα.	78
1) Ἐν ὄρειχάλκινον σιαμιντάνι μετὰ σταυροῦ ἐν τῷ Ἐπιτροπικῷ εὐρισκόμενον.	79
1) Μία ἀγ(ία) κολυμβήθρα χαλκίνη.	80

1) Μία ὁμοίως ἐκ λευκοσιδήρου.	81
^{β09} 1) Μία τσανάκα μεγάλη.	82
2) Δύο κομμάτια κιτσέδες διὰ ἀρχιερέα.	83
1) Μία κασέλα μικρὰ περιέχουσα περὶ τὰς 100 λαμπά(δας) / νεκρωσίμους /.	84
1) Ἐν σκαφίδιον μικρόν.	85
1) Ἐν προσκυνητάριον κινητόν.	86
2) Δύο μανάλια παλαιά.	87
3) Τρεῖς μπιρτέδες τῶν ἔξω θυρῶν.	88
1) Ἐν κρεβάτιον τοῦ ἁγίου Ἐπιταφίου.	89
6) Ἐξ δοκοὺς γριντιές.	90
1) Ἐν σκαμνίον διὰ μνημόσυνα.	91
1) Ἐν σκαφίδιον διὰ κόκκαλα.	92
1) Ἐν νεκροκράββατον.	93
1) Ἐν πτύον μετὰ τοῦ κασμᾶ.	94
23) Εἰκοσιτρεῖς φλοκωταῖς παλαιαὶ καὶ νέαι.	95
24) Εἰκοσιτέσσαρας φιάλας μαύρας.	96
2) Δύο ἕτερα τάσια χάλκινα.	97
2) Δύο τούρτσα τενεκένια ἐπικεκηρωμένα.	98
1) Ἐν σήμανδρον σιδηροῦν.	99
1) Ἐν νεκροφέρετρον καπλαμᾶ.	100
1) Ἐν μία κασέλα.	101
1) Ἐν σινδόνιον.	102

Γενομένης τῆς ἀνωτέρω καταγραφῆς τῶν πραγμάτων τῆς κεντρικῆς ἐκκλησίας εὐρέθησαν τὰ ἀνωτέρω

(ἀκολουθεῖ)

^{β10} ἑκατὸν δύο κονδύλια, ἅτινα ὑποσχόμεθα νὰ φυλαττωμεν καὶ παραδώσωμεν εἰς τοὺς κατὰ καιροὺς διοριζομένους Ἐφοροεπιτρόπους, ὁπότεν ζητῶνται παρ' αὐτῶν.

Ἐν τῇ Νήσῳ Ἰωαννίνων τῇ 7ῃ Μαΐου 1906 ἔξ.

Οἱ Ἐφοροεπίτροποι.

Χ. Ν. Λάμπας

Ἰωάννης Μπίτσας

Ἰ. Ν. τζιαφᾶ

Νικόλαος Δ. Σκούρης

Οἱ ἱερεῖς.

Πέτρος Ἰερεὺς

Ν. Μπήτσας ἱερεὺς.

Ὁ Ὑπηρετής τῆς Ἐκκλησίας
τῆς Κοινότητος Νήσου Ἰωαννίνων
Ἰωάννης Θ. Καραμισᾶς

31.

β11

Κατάλογος Ἀπόρων οἱ ἔχοντες δικαίωμα φαρμάκων
ἐκ τοῦ Καταστήματος Ἐλαιῶν.—

- 1 Ἀδελφοὶ Δ: Κάντα. Μάνθος καὶ Νάκος
- 2 Ευαγγελῆ Π: γκατζᾶ
- 3 Ἀδελφοὶ Πέτρου γκατζᾶ Ἰωάννης Χριστουλος καὶ Νικόλαος
- 4 Ἀνδρέας Ντάλαρος
- 5 Σωτῆρ Ντέλας
- 6 Θεόδωρος Δεσπότης
- 7 Γεώργιος Μ: τσιουῦλης ἢ Παγοτὸς
- 8 Εὐάγγελος Παπᾶ
- 9 Μαροῦσου Μπάντελη
- 10 Γεώργιος Μπαράκας ἢ Δάσιλος
- 11 Θεόδωρος Λιάσκος
- 12 Ἀλεξάνδ(ρ)α Γ: Παπᾶ
- 13 Γεώργιος Ν: Πλένιος
- 14 Κυριακῆ Ι: Χατζῆ
- 15 Πέτρος Καμπαλόνης
- 16 Εὐάγγελος Λιόβας
- 17 Κώστα ῥάτσικας
- 18 Δημήτριος Σιαντᾶς
- 19 Βασίλειος Παλιᾶς (ἢ κατζᾶς)
- 20 Παρασκευῆ Ἀντῶ(νιος) Βλάχας
- 21 Σπυρίδων Χαρατσάρης
- 22 Νικόλα Μπαλοῦγιας
- 23 Δημήτριος Μπλίμης (ἢ κατσαρὸς)
- 24 Γεώργιος Κ: Ντουῖρτας
- 25 Βαρβάρα Δ: φούτζου
- 26 Κώστας Νέου
- 27 Ἄννα Π: τσίρου
- 28 Κώστα γύλης
- 29 Ἰωάννης Ι: Μπανάκος

β12

Μεταφορά δπισθεν Καταλόγου φαρμάκων —

- 30 Κωστάκης ρούμελις
 31 Παπά Πέτρος
 32 Μαρίνα ρουμπα
 33 Άννα Σ: Γιανόπλου
 34 Βασίλειος Τσίμας
 35 Άνέτα
 36 Μιχαήλ Παντελή (ή Μπίκος)
 37 Ζωήτσα ρεφανᾶ
 38 Άλεξάνδρα Καραχάλιου
 39 Παντελή Γραμμάτος
 40 Βασιλική Σ. Σακελίου
 41 Ευανθία Γιανούλας
 42 Παρασκευή Σ: Μπασᾶ
 43 Άδελφοί Μπασᾶ (Ιωαννης και ουρανίου)
 44 Άδελφοί Πέτσου (Βασίλης και Έυάγγελος
 45 Έυάγγελος Ν: Σιάκαρα
 46 Άδελφοι Παπά Νικόλα (Ίωάννης) και Κ(ώστας)
 47 Σπυρίδων Καραλής
 48 Πέτρος Ξυνόγαλος
 49 Νικόλα Καραλής
 50 Θωμᾶς Κολοβός
 51 Βασίλειος Στάθης
 52 Άδελφοι Ζ. Γκαρανάτση Κώστας και Νικόλας
 53 Άικατερίνα Θ: Πασιαλή
 54 Κώστα Κατσαρός
 55 Νικόλαος Ζαφείρης
 56 Βικτωρία Βουτσαλᾶ
 57 Πάνος Γ: Χατζῆ
 58 Ευάγγελος Βακατσᾶ
 59 Ευφροσύνη φλώρου
 60 Χριστόδουλος Πλόσκας
 61 Έλένη Κ: Μπίτσα
 62 Αικατερίνα Γάτοβα και Άρτέμου

α. Το ονοματεπώνυμο έχει διαγραφεί μεταγενέστερα με μέλαν μολύβι.

β13

Μεταφορά ἄντυκρη φαρμάκων.—

- 63 Πανσανίας φίλιου
 64 Γεώργιος Ξυνόγαλος
 65 Σπυρίδων Κουβίλιαν
 66 Κώστα τσίγγυρης
 67 Μαρίνα Καραμαλίνα
 68 Παντελῆ τζαφᾶς
 69 Ἀδελφοὶ Σκουῦρη (Ἀδαμα(ντιος) καὶ Νικόλας)
 70 Χριστόδουλος Ξυνόγαλος
 71 Βασίλειος Νέος
 72 Δημήτριος ἡ φωτινὴ Σάββα
 73 Παρασκευῆ Καζανᾶ
 74 Αθανάσιος Σιοῦλη
 75 Ἀδαμάντιος ἔξαρχος.

Οἱ ἄνωθεν ἔχοντες δικαίωμα λαβεῖν φάρμακα δωρεᾶν ἐκ τοῦ κατα-
 στημα(τος) ἐλεῶν. καὶ ὁ παρὸν κατάλογος συνετάχθη τὴν 7ην Σεπτεμβρίου
 1912—

32.

β14

Βανταλίκια τῆς Ἐκκλησίας εἰς μπακάλικον.

ἕξ	αριθ(μὸς)	6	βαένια 200ρικά κρασιοῦ
ἕνα	»	1	βαένη 100ρικον »
Τ(έ)σσαρα	»	4	βόμβαις ῥακί 150 ὀκαδῶν ἐκ τῶν τεσσάρων δυὸ ἐπωλήθησαν παρὰ τοῦ ἐπιτρόπου Ιω(άννη) Μπασᾶ καὶ Παρεδρ(ου) Ι. Τζα- φᾶ καὶ μένουσιν δύο
ἑπτὰ	»	7	βαένια εἰς μπίμιτσα.
ἐννέα	»	9	κιούπια λαδιοῦ καὶ ὑποφαίνομαι
ἕνα	»	1	τάληρο ῥακίς. ὁ πάρεδρος
ἕνα	»	1	καδί κρασιοῦ Ι. Μπασᾶς. Ἰ. τζιαφᾶς

Τὰ ἄνωθεν βανταλίκια τὰ ὁποῖα εὐρίσκονται εἰς παντοπολεῖον καὶ
 κρασοπολεῖον σήμερον τὴν πρώτην Μαΐου ἔτους 1912 οἱ ἐφοροεπι-
 τροπεύονταίς Δημήτριος Ξ. Τσιόμπου Χριστόδουλος Ν. Γγατζιάς καὶ
 Γεώργιος Ν. Γγγγας παρέδωσαν αὐτὰ εἰς Βασίλειον Ι. Παπαζίστην τὰ
 ὁποῖα ὑπόσχεται ὁ ἱριμένος Βασίλειος Παπαζίστης νὰ παραδόσῃ αὐτὰ

σῶα εἰς τὴν λήξην τῆς ἐνικοιάσεως τοῦ παντοπολείου καὶ κρασοπο-
λείου εἰς τὴν κοινότητα.

διὸ σὺν ταῦτα τὸ παρὸν (ὄπως) καὶ ὑπογράφη παρὰ τῶν ἐφοροπι-
τρόπων καὶ ἐνικοιαστοῦ

οἱ ἐφοροποῖτροποι	Ὁ ἐνοικιαστὴς
» Δημήτριος Ξ. Τσιόμπου	Β. Παπαζήσις
» Χρηστοδολος Ν. γκατζας,	
» Γεώργιο Ν. Γκέγκας	

33.

β17

Πρωτόκολλον
Παραδόσεως κ(αι) Παραλαβῆς.

Ἐν Νήσῳ Ἰωαννίνων σήμερον τὴν 30ὴν Μαρτίου τοῦ ἔτους 1930 ἡμέ-
ραν Κυριακὴν καὶ ὥραν 6 μ.μ. ἡμεῖς ὁ Πρόεδρος τῆς ἄνω κοινότητος
Γεώργιος Μπήτσικας 2) ὁ ἀντιπρόεδρος Ἀδαμάντιος Καμπαλώνης
καὶ 3) ὁ σύμβουλος Βασίλειος Γκατζιάς, παρουσία καὶ τοῦ ἐνοικ(ι)α-
στοῦ τοῦ κοινοτικοῦ κλιβάνου Ἀναστασίου Ρογκότη, προέβημεν εἰς
τὴν παράδοσιν ὑπ' αὐτοῦ καὶ παραλαβὴν ὑφ' ἡμῶν τῶν ἐν τῷ ἄνω κλι-
βάνῳ εὑρισκομένων μέχρι σήμερον κοινοτικῶν εἰδῶν ἧτοι

- 1) Μιᾶς σκάφης ζύμης μετὰ τῶν ἐξαρτημάτων τῆς καὶ μιᾶς πλάστης
(ταῦτα εὑρίσκονται συνεχῆ) ἐν καλῇ καταστάσει.
- 2) Πέντε (5) Πινακωτὰ ἐν καλῇ καταστάσει καὶ ὀλίγον μεταχειρισμένα.
- 3) ἐν (1) σιδηροῦν Γράβαλον ἐν καλῇ καταστάσει καὶ
- 4) Μία (1) ζυγαριὰ κρεμαστὴ ἐν καλῇ καταστάσει.
- 5) Μία (1) λάμπα τῆς χειρός.- καὶ
- 6) Μία (1) σφραγίς.
- 7) Κασσέλα.

Ἐφ' ᾧ συνετάγη τὸ παρὸν ὅπερ ἀναγνωσθὲν ὑπογράφεται.

Ὁ παραδοὺς	οἱ παραλαβόντες
[Τ.Σ.] Α.Δ. Ρογκότης	Ὁ Πρόεδρος
ὁ Σύμβουλος	[Τ.Σ.] Γ. Μπήτσικας
Β. Γκατζιάς	ὁ ἀντιπρόεδρος
ὁ παραλαβὼν	[Τ.Σ.] Ἀ. Καμπαλώνης
[Τ.Σ.] Α. Δ. Παπανικολάου	

α. Διαγραφή ἀπὸ τον γραφέα του κειμένου.

34.

β97 Ἡ καταγραφὴ Διὰ τὰ εἶδη τῆς Μακαρύτισσας καλογροιάς ἐλλένης τζήγκου, ὅπου εὐρέθισαν εἰς τὸ κοιλεῖον τῆς ἐκλυσίας εἶναι τὰ ἀκόλουθα ἀπεβείωσεν κᾶτα τὴν μεγάλην παρασκευὴν τὸ πάσχα εἰς τὸ ἔτος 1875: καὶ εἰς τὸ Ἴδιον ἔτος κᾶτα τὰς 10: αὐγούστου, ἐπάρθι τὸ κλυδῆ τοῦ κοιλεῖου, ἀπὸ χαίρη τοῦ ἀδελφοῦ τοῖς (σ)πύρου τζήγκου, καὶ τοῦ Δημ(ή)τρη Γιανόπουλου, ἐπὶ παρησία τῶν κάτωθεν.—

τὰ εὐρηθέντα

- ἀριθ(μὸς) 2 : τεντζερέδαις χαλκοματένιαις - δίω.
 1 : κακάβα ὁμοίως .. ἓνα
 3 : ταψιά ὁμοίως, - τρία
 1 : λιγένη ὁμοίως ἓνα.
 1 : τηγάνη ὁμοίως ἓνα
 1 : τάσσι ὁμοίως ἓνα
 1 : τζιούμα ὁμοίως μία
 2 : Ἴμπρηκόπουλα ὁμοίως δύο,
 1 : Σαγάνη ὁμοίως ἓνα
 1 : ἀπλάδα στάγγινη μία.
 1 : καρπέτα νέα μία
 1 : χιρέμι ὁμοίως ἓνα
 4 : στροσίδια παλαιὰ ῥέμπελα τέσερα.
 6 : προσκέφαλα γεμάτα μὲ παληομάλια ἕξη
 1 : λιγένη τενεκένιον ὡς μαγκάλη ἓνα
 1 : Συντούκι παλαιὸν ἓνα
 1 : κώνισμα ἓνα » μὲ τὴν καντήλαν του,
 1 : φαρασιάνι ἓνα καὶ 1: σκούπα μία
 2 : γαράφαις δίω, 1: χουνιάν ἓναν
 1 : πιροστιὰ παλαιὰ μία καὶ ἓναν τενεκέν ὁμοίως,
 1 : φκιάρη ἓνα καὶ 1 : λιχνάρη ἓνα
 1 : σκαμνὴ ἓνα παλαιὸν καὶ 1: πινάκι ἓνα.
 1 : στάμνα πύληνη μία καὶ 1: γουδὴ λιθαρένιον ἓνα
 1 : ψάθα νέα μία, καὶ 3: ψάθαις παλαιαῖς τρεῖς
 1 : Βαρελάκι ἓνα. 1: ξύλον ἓνα καὶ 5: Σανίδια πένται.
 καὶ κᾶτη εἶδη λιανικὰ ὀλύγα.

Ἡ παραβρυθένταις.

- 2 : Ἴ ἡεροῖς, παπ(ᾶ) χρηστόδ(ουλος) καὶ παπ(ᾶ) Νικώλας.
 1 : ὁ καμπαλόνης Ἰω(άννη) τζήμας —
 1 : ὁ Δημ(ή)τρης Ἰω(άννη) Μπήτζηκας, πρῶϊν ἐπίτροπος.-
 1 : ὁ Ἰωάννης Ζῶη καλόγιρος, νέος ἐπίτροπος.-

35.

β99

Κύριοι

Ὡς Πρόεδρος τοῦ Σχολείου καὶ ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ (Σχολείου^α) Παρθεναγωγείου ἔρχομαι νὰ εἶπω μερικά εἰς τὰς μητέρας τῶν μαθητῶν καὶ μαθητριῶν τῶν Σχολείων μας.

Παρακαλοῦνται λοιπὸν οἱ μητέρες, ἐκ μέρους τοῦ Σχολεικοῦ ἱατροῦ καὶ ἐκ μέρους τοῦ ἐπιθεωρητοῦ καὶ τῶν ἐπιτροπῶν ὅπως καθαρίσωσι τὰ παιδιά των καὶ κορίτσια των. Μοὶ παρήγγηλαν δὲ προσέτι ὅτι <ἐάν> ἐντὸς 8 ἡμερῶν δὲν καθαρίσητε τὰ παιδιά σας θὰ ἀναγγασθῶμεν νὰ λάβωμεν τὰ κατάλλαλα μέτρα, δηλαδὴ τὰ ἀπολ(ύσωμεν) καὶ ἔστω πρὸς γνῶσιν.

α. Λέξη που διέγραψε ο συντάκτης του σχεδίου αυτού.

ΣΧΟΛΙΑ*

1.— Στα πλαίσια της κοινοτικής αυτοδιοίκησης που ίσχυσε την περίοδο της τουρκοκρατίας, η κοινότητα Νήσου, όπως αυτή της πόλης των Ιωαννίνων, εξέλεγε δύο εφόρους και δύο επιτρόπους για τη διαχείριση των οικονομικών της εκκλησίας, πρβλ. Δ. Σαλαμάγκας, «Η “Κόσσα” και η “Βληώρα”», *Η.Ε.* 7 (1958), 217, όπου αναφέρονται δύο επίτροποι για κάθε ναό. Δεν πρέπει να ξεχνούμε ότι η εκκλησία στα χρόνια της σκλαβιάς ήταν το κέντρο όχι μόνο της θρησκευτικής, αλλά και της δημόσιας («πολιτικής», κοσμικής) ζωής της κάθε κοινότητας και ότι κοινότητα και εκκλησία υπήρχαν και λειτουργούσαν ως ενιαίο σώμα. Όπως φαίνεται στον κώδικα, οι εφοροεπίτροποι συνήθως ήταν δύο και μερικές φορές ένα μόνο πρόσωπο. Η θητεία τους διαρκούσε συνήθως ένα έτος, στην παλαιότερη όμως εποχή τρία και τέσσερα χρόνια.

Ο Μητροπολίτης Ιωαννίνων Σωφρόνιος Χρηστίδης (1869-1889) εξελέγη το 1889 Θεσσαλονίκης, αρχιεράτευσε δε πάλι στα Ιωάννινα το 1902-1906, Αθηναγόρας, «Η Εκκλησία των Ιωαννίνων», *Η.Χ.* 3 (1928), 44.

Ο πρώτος αυτός γραφέας, που σελιδαρίθμησε τον κώδικα, πιθανότατα προέρχεται από τη γραμματεία της Μητροπόλεως Ιωαννίνων.

2.— Ο γρίππος είναι είδος διχτιού που σύρεται από τον ψαρά καθώς λάμνει και μ' αυτό τον τρόπο αιχμαλωτίζει τα ψάρια, κάτι ανάλογο με την τράτα των θαλασσινών. Κυρίως χρησιμοποιείται στην αλιεία της τσίμας. Βλ. και Δ. Σαλαμάγκας, «Το Νησί των Γιαννίνων», *Η.Ε.* 8 (1859), 683.

Ο αναφερόμενος εδώ δίσκος είναι αυτός της εκκλησίας, πράγμα που σημαίνει ότι η στήλη καταγράφει έσοδα της εκκλησίας.

Ο Κλύδωνας, τοπωνύμιο της Λίμνης στην περιοχή δεξιά της Ντραμπάτοβας (Κρουνέρι), όπου υπάρχουν χαρακτηριστικές τρύπες στα βράχια που υψώνονται εκεί, Δ. Σαλαμάγκας, *ό.π.*, 679.

Το μα(ν)τρί ίσως είναι το Κόντ' μαντρί, τοπωνύμιο κοντά στην Καστρίτσα, Δ. Σαλαμάγκας, *ό.π.* Όμως πιθανότερο εδώ να είναι κάποιος στάβλος στο βουνό του Νησιού.

* Οι αριθμοί των σχολίων παραπέμπουν στις πράξεις του κώδικα.

3.— Η αμπασιά (από το ρ. ἔμβαινω, ἔμβασις) είναι τεχνητός ορθογώνιος (20 περίπου μέτρα πλάτος) πόρος (= πέρασμα) προς τη λίμνη, που σχηματίζεται το χειμώνα με διευθέτηση του σκαριού, με τρόπο ώστε, προς το μέρος της όχθης να σχηματίζει μάζα με το βυθό, από το μέρος όμως της λίμνης να μένει ανοιχτό και κούφιο. Οι μεγάλες πλευρές του ορθογώνιου αυτού ανοίγματος φράζονται ίσα με το βυθό, με πυκνή καλαμωτή (τσιμάρμενα) για την αλιεία του ψαριού αυτού, ως εξής: οι τσίμες, το χειμώνα, καταφεύγουν κάτω από το κούφιο τμήμα του σκαριού προς τη διεύθυνση της ξηράς και τη νύχτα, βγαίνουν προς την αμπασιά για βοσκή. Εκεί τις πιάνουν οι ψαράδες με τα δίχτια, Δ. Σαλαμάγκας, *ό.π.*, 684.

Η συγκεκριμένη αμπασιά μαζί με τόπο (= ξηρά) ήταν στη θέση Σεργιού (σεραγιού;) ή Τσιργιού, Δ. Σαλαμάγκας, *ό.π.*, 679, η οποία εντοπίζεται δίπλα αριστερά από τη μονή της Παναγίας Ντουραχάν.

Εκτός από τη συντροφία του Γιάννη Ζαφείρη αναφέρονται κι άλλες πέντε με τα ονόματα των αρχηγών τους: του Πέτρου Γκατζά, του Γεωργίου Κατζαρού, του Σακελλίωνος, του Λάπα και του Γιαννόπουλου. Πρόκειται για επαγγελματικές συσσωματώσεις ψαράδων της λίμνης. Κάθε συντροφία (compania) είχε στην ιδιοκτησία της ή εκμίσθωνε μία ή περισσότερες αμπασιές που τις εκμεταλλευόταν. Στην περίπτωση της ενοικίασης η συντροφία ήταν υποχρεωμένη να καταβάλει μέρος της προσόδου στον ιδιοκτήτη της αμπασιάς. Από την εκμετάλλευση αυτή των αμπασιών κι εκείνη των βιβαρίων (ιχθυοτροφείων) προέρχονταν ασφαλώς το «λιμναϊόν πάκτον» και «τὸ ἥμισυ τοῦ ὀψωνίου τῆς αὐτῆς λίμνης», που αναφέρονται αντίστοιχα στα δύο χρυσόβουλα του Ανδρόνικου Β΄ Παλαιολόγου (1319 και 1321), F. Miklosich-I. Müller, *Acta et Diplomata*, τ. V (= *Acta et Diplomata monasteriorum et ecclesiarum Orientis, tomus secundus*), Vindobonae 1887, σ. 83 και 85. Για τη συντεχνία των ψαράδων τον 19ο αι. βλ. Γ. Παπαγεωργίου, *Οι Συντεχνίες στα Γιάννενα κατά τον 19ο και τις αρχές του 20ου αιώνα*², Διδ. Διατριβή, Ιωάννινα 1988, σ. 40 και υποσημ. 3, 240. Οι συντροφίες που αναφέρονται στον κώδικά μας δεν είναι, πιστεύουμε, του ίδιου είδους, ούτε έχουν το χαρακτήρα της συντροφίας ως προσωρινού δηλαδή κλάδου της συντεχνίας, βλ. Γ. Παπαγεωργίου, *ό.π.*, σ. 64.

Η περιοχή Κανέτζου ή Κανέτσιους εντοπίζεται δίπλα δεξιά από τον Κλύδωνα, Δ. Σαλαμάγκας, *ό.π.*, 679.

Σκαρί, στην ορολογία της Λίμνης μας, είναι το μισοστέραιο έδαφος μεταξύ λίμνης και καθαρής ξηράς, που σχηματίζεται από ρίζες καλαμιών και άλλων υδρόβιων φυτών· αυτό σιγά-σιγά μεταβάλλεται σε στέραιο και μπορεί να αντέξει το βάρος ανθρώπου, Δ. Σαλαμάγκας, *ό.π.*, 684. Το σκα-

ρί της συγκεκριμένης αμψασιάς ήταν ιδιοκτησία της εκκλησίας, με έξοδα της οποίας προφανώς αυτό διευθετήθηκε για να διαμορφωθεί ο χώρος της αμψασιάς· αντίθετα ο «τόπος», δηλαδή η παρακείμενη ξηρά, ήταν ιδιοκτησία της συντροφίας και σ' αντάλλαγμα για τη χρήση του σκαριού οι ψαράδες έδιναν το 1/3 της προσόδου, δηλαδή χρήματα από την πώληση των ψαριών.

Η Κορακοφωλιά, τοπωνύμιο του Νησιού, Δ. Σαλαμάγκας, *ό.π.*, 680, εντοπίζεται στην περιοχή του Μύτικα, στο νότιο δηλαδή άκρο του νησιού μας.

Η τούμπα είναι μικρό συνήθως κομμάτι σκαριού, αποκομμένο απ' αυτό, σαν μια μικρή νησίδα, Δ. Σαλαμάγκας, *ό.π.*, 684. Πολλές φορές, όταν φυσά δυνατός βόρειος άνεμος, μικρά ή μεγάλα κομμάτια σκαριού (τούμπες) αποκόπτονται και επιπλέοντας μεταφέρονται σε άλλες όχθες της λίμνης, πρβλ. Δ. Σαλαμάγκας, *Περίπατοι στα Γιάννινα*², Ιωάννινα 1965, σ. 113. Η αναφερόμενη εδώ τούμπα της οικογένειας των Τζιμαίων, που βρισκόταν στην περιοχή της Ντραμπάτοβα, ήταν ένα μεγάλο κομμάτι σκαριού (μεγάλη τούμπα).

Η Ντραμπάτοβα ή Κρουονέρι, πηγή που αναβλύζει από σπηλιά, τόπος εκδρομών και αναψυχής των παλιών Γιαννίνων, όπου γίνονταν κι απ' όπου ξεκινούσαν τα ιστορικά σχεδόν γλέντια των Γιαννιωτών στη λίμνη τα παλαιότερα χρόνια, Δ. Σαλαμάγκας, «Το Γιαννιώτικο στιχοπλάκι», *Η.Ε.* 5 (1956), 471 σημ. 212. Βλ. ακόμη Κρυστάλλης, *Άπαντα*, Επιμ. Μιχ. Περάνθης, σ. 634 κ.ε. «Η πανήγυρις της Μεταμορφώσεως εν Ιωαννίνους», με ποικίλλο υλικό για την περιοχή. Η πηγή εδώ κι αρκετά χρόνια έχει ξηραθεί τελείως, γεγονός που είχε συμβεί και το 1864, Δ. Σαλαμάγκας, *Γιαννιώτικα Σύμμεικτα*, Γιάννινα 1959, σ. 98. Από την πηγή αυτή και εκείνη του Μπλιτς οι Νησιώτες, τα παλιά χρόνια, μετέφεραν μέσα σε ειδικές βαρέλλες με καϊκια το πόσιμο νερό της πόλης των Ιωαννίνων, Δ. Σαλαμάγκας, «Το Γιαννιώτικο στιχοπλάκι», *ό.π.*, 1015. Για τη σλαβική προέλευση του τοπωνυμίου βλ. M. Vasmer, *Die Slaven in Griechenland*, Berlin 1941, σ. 44 αριθ. 240.

Ο Πλήτζη (πουλί - πουλίτζι - πλίτζι;) ή Μπλιτς, πηγή αριστερά από την Ντραμπάτοβα, μέσα στα κρύα νερά του πόρου της ρίχνανε οι ταμπάκηδες, πριν από κάθε κατεργασία, τα πετσιά για να μαλακώσουν, Δ. Σαλαμάγκας, «Το Γιαννιώτικο στιχοπλάκι», *Η.Ε.* 6 (1957), 149 υποσημ. 22. Ο Δ. Σαλαμάγκας ετυμολογεί το τοπωνύμιο από τη σλαβική λέξη ομπλίτς = ο από κείθε (γειτονικός), *Κάποιο βράδυ του Νοέμβρη*², Γιάννινα 1959, σ. 63.

Το Κιόσκι τ' Αλή πασιά, θέση και πηγή μεταξύ της πηγής Μπλιτς και

του ναού Αγίων Αναργύρων στο χωριό Στρούνι (σήμερα Αμφιθέα), όπου ο Αλής είχε ανεγείρει περίπτερο (kösk), Δ. Σαλαμάγκας, *Γιαννιώτικα Σύμμεικτα*, σ. 97. Για την ερμηνεία των τουρκικών λέξεων Κ. Κουγκίδης, «Λεξιλόγιον ελληνικών λέξεων παραγομένων εκ της τουρκικής γλώσσης», *Αρχεῖον Θρακικού Λαογραφικού και Γλωσσικού Θησαυρού*, τ. 24 (1959) 281-312 και τ. 25 (1960) 121-200· για τη λ. κιόσκι βλ. *ό.π.*, 132.

Τα Μετόχια, τοπωνύμιο αριστερά από την εκκλησία των Αγίων Αναργύρων στο Στρούνι, Δ. Σαλαμάγκας, «Το Νησί των Γιαννίνων», *Η.Ε.* 8 (1959), 680.

Ο Σατηνίκος, πηγή-ποταμάκι προερχόμενη από το Σαντινίκ (Κρούα), εξού και σαντινικιώτης, ο άνεμος που φυσά από τη διεύθυνση αυτή (βορειοδυτικός). Η θέση ήταν στη δικαιοδοσία της μονής Φιλανθρωπηνών, Δ. Σαλαμάγκας, *ό.π.*, 680, 683.

Το σπίτι του Σπύρου Βάντου και της Βάντοβας εντοπίζεται στο Νησί, στην περιοχή του τοπωνυμίου που δίνει το ίδιο όνομα (στ' Βάντ') μεταξύ Γιαννόπουλου και Σιάνα, Δ. Σαλαμάγκας, *ό.π.*, 681.

Με βάση λοιπόν τα ονόματα των ιδιοκτητών που αναφέρονται εδώ και το υλικό τοπωνυμίων που συνέλεξε ο Δ. Σαλαμάγκας, μπορούμε να ανασυνθέσουμε την εικόνα της ιδιοκτησίας των παραλίμνιων περιοχών π.χ. από τον Κανέτζο (τοπωνύμιο από όνομα παλιού ιδιοκτήτη) μέχρι τον Σαντινίκο: Κανέτζου, Κλύδωνας, Πέτρος Γκατζάς και συντροφία, Μαρίνας Βάντου, Σακελλίων και συντροφία, Μεγάλη Τούμπα Τζιμαίων, Γκοτβίνας, Παντελεήμονος, Ντραμπάτοβα, Γκοτβίνας, Γεώργιος Κατζαρός και συντροφία, Μπλιτς, Μαρίνας Βάντου, Βασιλείου Φίλιου, Κιόσκι. (κενό), Μετόχια, Λάπας και συντροφία, Μαρίνας Βάντου, Γιαννόπουλος και συντροφία, (κενό), Σαντινίκος, Γεωργίου Χαρατζάρη.

Παρατηρούμε ακόμη ότι εκτός από την ενοριακή εκκλησία και οι μονές της Νήσου είχαν ιδιοκτησίες στις παρόχθιες περιοχές από αφιερώματα πιστών, στο νησί: η μονή Ελεούσης στην Κορακοφωλιά και η μονή Αγ. Παντελεήμονος στην περιοχή Σεργιού και Ντραμπάτοβας.

5.— Το ζέον είναι εκκλησιαστικό αντικείμενο (μικρό δοχείο), που χρησιμοποιείται στη Θεία Λειτουργία.

Το σιαμιτάνι, σαμντάνι ή σαμντάν ή σαμεντάνι (samdan) είναι το κηροπήγιο, Κ. Κουγκίδης, *ό.π.*, 170.

Κάρινες είναι οι φτιαγμένες από ξύλο καρυδιάς, που φημιζόταν για την ποιότητά του.

Το σεπέτιον, σεπέτι ή σεπέτ' (sepet) είναι το καλάθι, Κ. Κουγκίδης, *ό.π.*, 173· ακόμη σημαίνει το μικρό κιβώτιο (σεντούκι).

Το γκιχούμιον, γκιουγιούμι ή γκιουγιούμ' (gügüm) είναι τύπος υδροφόρου ορειχάλκινου αγγείου, Κ. Κουκκίδης, *ό.π.*, 305· βλ. και Ευαγγελή Ντάτση, «Χάλκινα υδροφόρα σκεύη της Ηπείρου», *Η.Χ.* 22(1981), 177 κ.ε., για τη μορφή και χρήση του.

Τούντζινος (tunz) είναι ο χάλκινος ή ορειχάλκινος, εξάγεται από το τουντζ ή τούντσι (tunç) = χαλκός, ορείχαλκος, Κ. Κουκκίδης, *ό.π.*, 185.

Βάγκος είναι ο μπάγκος της εκκλησίας ή αλλιώς επιτροπικό, όπου ίστανται οι επίτροποι.

Το επίθετο μοκαβένιος ίσως προέρχεται από τον μουκαβά (mukavva), που είναι είδος χάρτη, ναστόχαρτο, Κ. Κουκκίδης, *ό.π.*, 143.

Το αλαγιούς είναι η λ. αλλαγή (αλλαξιά) = η ιερατική ενδυμασία και μάλιστα το φαιλόνιο του ιερέα, Ακαδημία Αθηνών, *Ιστορικό Λεξικό της Νέας Ελληνικής*, τ. Α', Εν Αθήναις 1933, σ. 448 λ. αλλαγή.

Το τζινίον δεν είναι άλλο από το σινί ή σ'νί (sini) = κυκλοτερής χάλκινος ή σιδερένιος δίσκος, με κοντό περιθώριο, που χρησιμοποιείται για πίττες ή τραπέζια, Κ. Κουκκίδης, *ό.π.*, 175.

Η λίμπα είναι η πιατέλλα, Δ. Σαλαμάγκας, *Γιαννιώτικα Σύμμεικτα*, Γιάννινα 1959, σ. 83.

Το ζαμπλακί είναι είδος χρωματιστού πάφιλα (= ψευδαργύρου), Ε. Μπόγκας, *Τα γλωσσικά ιδιώματα της Ηπείρου*, τ. Β', Ιωάννινα 1966, σ. 20 λ. ζαμπλακί.

Η τόντζα από το ιταλ. torcia = πυρσός, δάδα, κηροπήγιο μεγάλο. Τα μηχανικά τόντζα πιθανό να είχαν ειδικό χειροκίνητο μηχανισμό που θα επέτρεπε την αφή και θα προκαλούσε τη σβέση.

Το κακάβιον ή κακάβι (μεσν. κακάβιν από το αρχ. κακκάβιον, υποκορ. του κακκάβη) συναντάται και ως κακάβα, είναι η χύτρα, Ν. Ανδριώτης, *Ετυμολογικό Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής*², Θεσσαλονίκη 1967, σ. 138. Βλ. Ευαγγελή Ντάτση, *ό.π.*, 164 κ.ε.

Κατιφένια είναι τα βελούδινα από λ. κατιφές (o) = βελούδο· τουρκ. kadife, Ν. Ανδριώτης, *ό.π.*, σ. 152.

Το κουτνή εξάγεται από τη λ. κουτνίν (αραβ. kutni) και είναι το βαμβακερό ύφασμα, ατλάζι· μεσοφόρι, αντερί ατλαζωτό, Εμ. Κριαράς, *Λεξικό της Μεσαιωνικής Ελληνικής Δημόδους Γραμματείας 1100-1669*, τ. Η', Θεσσαλονίκη 1982, σ. 350.

Ο καπλαμάς (kaplama) είναι το σκέπασμα, επικάλυψη, επιχρύσωση, Κ. Κουκκίδης, *ό.π.*, 126.

7α.— Πρέπει να σημειωθεί ότι στους λογαριασμούς των επιτρόπων του κώδικά μας παρουσιάζεται μια αναντιστοιχία: η στήλη καταχώρισης

κάτω από το δούναι περιλαμβάνει λήψεις εσόδων και όχι δοσίματα, δηλαδή έξοδα, όπως θα ήταν το σωστό. Τα τελευταία καταχωρίζονται κάτω από τη στήλη με την ένδειξη του λαβείν. Άρα θάπρεπε κανονικά να προηγηθεί η ένδειξη λαβείν στην καταχώριση 7α και ν' ακολουθήσει η ένδειξη δούναι στην καταχώριση 7β. Η ιδιομορφία αυτή δεν εμφανίζεται στους προσεκτικούς γραφείς των καταχωρίσεων 13α-δ, 14α-δ, 15α-δ, των ληψοδοσιών του κώδικα.

Το «ιδιαιτέρον βιβλίον» ή «ὄνοματικόν» ασφαλώς θα περιλάμβανε αναλυτικά τα έσοδα-έξοδα της εκκλησίας και «ὄνοματοδῶς», δηλαδή με τα ονόματα των εμπλεκόμενων στις δοσοληψίες προσώπων, κάτι σαν καθολικό.

7β.— Το σάλδος από το ιταλ. saldo είναι το υπόλοιπο λογαριασμού, χρέους, ή εξόφλησή του, το ποσό που κατέβαλλαν οι παλαιοί επίτροποι στους νέους για να εξισώσουν και κλείσουν έτσι το λογαριασμό τους.

Οι αντιπρόσωποι του «κοινοῦ τῆς χώρας», δηλ. της κοινότητας Νήσου, είναι οι αιρετοί πληρεξούσιοι που ανέδειξαν οι Νησιώτες με την άμεση ψήφο τους, σύμφωνα με το νόμο των βιλαετιών (1865), Γ. Παπαγεωργίου, *Οι Συντεχνίες στα Γιάννινα*, σ. 233. Η λαϊκή ψήφος, του άμεσου εκλογέα πολίτη, αναγνωρίστηκε επίσημα και εισήχθηκε κατά τη μητροπολιτεία του Ιωαννίνων Σωφρονίου (1869-1889) στην κοινότητα των Ιωαννίνων, Δ. Σαλαμάγκας, «Η "Κόσσα" και η "Βληώρα"», *Η.Ε.* 7(1958), 218. Το παράδειγμα της πόλης βέβαια επεκτάθηκε και στις κοινότητες της επαρχίας και σίγουρα στο Νησί, όπως συμπεραίνουμε από το συστατικό έγγραφο του κώδικα (καταχώριση αριθ. 1), που υπογράφει ο ίδιος μητροπολίτης. Οι αντιπρόσωποι αυτοί, όπως φαίνεται, εκτελούσαν χρέη ελεγκτικής επιτροπής στη διαχείριση των εφοροεπιτρόπων της εκκλησίας και τους επέδιδαν «ἐξοφληστικὴν ἀπόδειξιν», ότι ο λογαριασμός τους ήταν τακτοποιημένος και τα χρέη τους εξοφλημένα. Οι άρχοντες αυτοί στον κώδικα είναι κατά μέσο όρο 12 άτομα, πρβλ. Απ. Βακαλόπουλος, *Ιστορία του Νέου Ελληνισμού*², τ. Β', Θεσσαλονίκη 1976, σ. 332 κ.ε. και Γ. Παπαγεωργίου, *ό.π.* πρβλ. ακόμη τον αριθμό μελών της Εφοροεπιτροπείας Ιωαννίνων, Δ. Σαλαμάγκας, *ό.π.*, 217.

Οι μουχομπήρηδες βέβαια εδώ δεν είναι άλλοι από τους μουχτάρηδες. Ο μουχτάρης ή μουχτάρ'ς (muhtar) ήταν ο πρόεδρος της κοινότητας επί τουρκοκρατίας, Κ. Κουγκίδης, *ό.π.*, 145' αναδεικνυόταν με την ψήφο του εκλογικού σώματος της κοινότητας και στα καθήκοντά του ήταν η κατανομή και είσπραξη φόρων, είχε ιδιαίτερη σφραγίδα και εξέδιδε πιστοποιητικά, βεβαιώσεις κλπ., Δ. Σαλαμάγκας, *ό.π.*, 219. Στο Νησί οι μουχτάρηδες συνήθως ήταν δύο.

8β.— Εδώ αξίζει να σημειωθεί ότι ως αντιπρόσωποι της κοινότητας εμφανίζονται και οι ηγούμενοι των τεσσάρων τότε εν ενεργεία μονών του νησιού: ο Ελεούσης και Σωτήρος Αββακούμ, ο κατά κόσμον Αθ. Παπούλης βλ. Γ. Οικονόμου, «Η Ιερατική Σχολή της Νήσου Ιωαννίνων (1872-1922)», *Η.Ε.* 2 (1953), 893, ο ηγούμενος μονής Στρατηγοπούλου (Ντίλιου) Βενέδικτος, ο Παντελεήμονος και Προδρόμου Χρύσανθος και ο Φιλανθρωπηνών (Σπανού) Κωνστάντιος. Οι μονές του Νησιού είχαν έκτοτε σημαντική κτηματική περιουσία που τη διαχειρίζονταν οι ηγούμενοι έτσι οι τελευταίοι, χάρη στην περιουσία αυτή, ήταν παράγοντες υπολογίσιμοι στην οικονομική και πολιτική ζωή του τόπου.

11β.— Στους αντιπροσώπους της «χώρας» μνημονεύονται για πρώτη φορά στον κώδικα και οι δύο ιερείς της ενορίας, ο Χριστόδουλος και ο Νικόλαος.

Ακόμη, δύο πρόσωπα, ο Πάνος Ξαϊκούστου και ο Τόλος Τζόμπος, που αναφέρονται και σε προηγούμενες καταχωρίσεις, φέρουν την προσωνυμία «δημογέρων», γεγονός που σημαίνει ότι εκλέχτηκαν στη μouxταροδημογεροντία της κοινότητας της Νήσου και εδώ αντικαθιστούν τους μouxτάρηδες.

12α.— Ο λογαριασμός τριών ετών του επιτρόπου Ι. Ζαφείρη δίδεται και για καθένα έτος χωριστά, πράγμα που επικρατεί στους λογαριασμούς των επιτρόπων που ακολουθούν.

12β.— Υπογράφουν εδώ οι δύο νέοι (επόμενοι) επίτροποι και ένας έφορος της εκκλησίας του έτους 1873-1874. Επίσης υπογράφουν οι δύο μouxτάρηδες και δύο δημογέροντες της κοινότητας.

13α.— Τα εργαστήρια ή καταστήματα, ασφαλώς τοποθετούνται στα Ιωάννινα.

Ο Νικόδημος, κατά κόσμον γιος Κων/νου Τζ(σ)ίμα, ήταν μοναχός στην Ελεούσα, είχε δε αφιερώσει στην Εκκλησία της Παναγίας, το μερίδιό του από ιδιόκτητες αμψασιές, που κατείχε μαζί με συγγενείς του, πρβλ. και Δ. Σαλαμάγκας, «Το Νησί», ό.π., 681, την ομώνυμη σπηλιά.

Η λέξη ακόντο (ιταλ. *acconto*) σημαίνει την καταβολή έναντι χρέους, την (προ)καταβολή έναντι, τη δόση.

Από την κατά παραγγελίαν αφή του πολυελαίου από τους ιδιώτες στις διάφορες τελετές (γάμους, βαπτίσεις κλπ.) και τις λειτουργίες, προέκυπταν σημαντικά έσοδα για την εκκλησία.

Τα σαπρά (ρ. σήπω) είδη του μπακάλη είναι τα παλιωμένα και προς σήψιν προϊόντα του παντοπωλείου, που φυσικά θα πωλούνταν σε χαμηλότερη τιμή από την κανονική, αν θα ήταν φρέσκα.

Gölbasi είναι το ποταμάκι, το ρυάκι που εκβάλλει σε λίμνη, H. C. Honey, *A Turkish-English Dictionary*, Oxford (1957), σ. 123 λ. göl. Όμως εδώ γχιόλμπασης ή κιόλμπασης είναι επίθετο του Παναγ. Πασιαλή, πράγμα που σημαίνει προφανώς ότι ήταν ιδιοκτήτης αυλακιού (ιχθυοτροφείου) ή μήπως ήταν ταμίας (πρβλ. κουμπάρας) της συντεχνίας των ψαράδων της Λίμνης; Μπορεί πάλι να ήταν ο αρχηγός της ίδιας συντεχνίας, πρβλ. Δ. Σαλαμάγκας, «Τα Ισνάφια και τα Επαγγέλματα επί Τουρκοκρατίας στα Γιάννινα», ανάτυπο από *H.E.* 8(1959), 38, όπου μπάσι-οστάς (= κεφαλή των μαστόρων) δηλ. πρωτομάστορας, αρχηγός.

13β.— Το μπουχαρί είναι η εσωτερική φούσκα του τζακιού (αραβ. buhar = ατμός). Ε. Μπόγκας, *Τα γλωσσικά ιδιώματα*, τ. Β', σ. 45.

Κιουλχάνι (küllhan) είναι ο φούρνος λουτρού ή σιδηρουργείου, εδώ το μέρος όπου καίει η πυρά, Κ. Κουκκίδης, *ό.π.*, 132.

Η εκκλησία μας διέθετε μεγάλα ποσά για να συντηρεί τους πτωχούς που δεν είχαν την οικονομική δυνατότητα ούτε τον επιούσιον άρτο να προμηθευτούν.

Ο μπίμτζας ή μπίμιτσα ήταν μικρή αποθήκη, κάτω από το πάτωμα, στα χωρίς υπόγειο δωμάτια. Σ' αυτήν κατέβαινε κανείς από ξύλινη καταπακτή, την γκλαβανή, Ε. Μπόγκας, *ό.π.*, τ. Α', σ. 251. Ο υπόγειος και ψυχρός αυτός χώρος συνήθως χρησίμευε ως κελλάρι για τη φύλαξη τυριού, κρασιού κλπ., διατηρείται δε ακόμη σήμερα κάτω από το παντοπωλείο του Νησιού.

Ψαράδες της χώρας είναι πιθανότατα η συντεχνία των ψαράδων, που φαίνεται προμήθευαν την κοινότητα με τα αλιεύματά τους. Ίσως ακόμη η τελευταία να προσλάμβανε ψαράδες για λογαριασμό της, τους οποίους αποζημίωνε.

Το σημερινό σχολείο του Νησιού κατασκευάστηκε το 1871. Το ίδιο έτος (1871) τέθηκε ο θεμέλιος λίθος της Ιερατικής Σχολής, Σπ. Λάμπρος, «Η Λίμνη των Ιωαννίνων και αι επί της Νησίδος αυτής Μοναί», *N.E.* 11 (1914), 18. Στον ανατολικό του τοίχο ψηλά, υπάρχει η εξής επιγραφή: Ι(ΗΣΟΥ)Σ + ΧΡ(ΙΣΤΟΣ) 1871 Σ(Ε)ΠΤ(Ε)ΜΒΡΙΟΥ Α' και πιο κάτω: Η ΣΧΟΛΗ ΑΥΤΗ ΩΚΟΙ'ΔΟΜΗΘΗ ΔΙΕΞΟΔΩΝΙΨ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣ(ΙΑΣ): ΗΜΩΝΙΨ ΕΠΙΤΡΟΠΕΥΟΝΤΟΣ ΤΟΥΙΨ Κ(ΥΡΙΟΥ): ΙΩΑΝΝΟΥ ΖΑΦΕΙΡΗ: ΙΨ.

Ο πρωτόγερος, προσωνυμία που αποδιδόταν πιθανότατα στον αρχαιότερο και ως εκ τούτου πιο σεβαστό δημογέροντα του χωριού.

Αντί «κιλοχηρίνας» πρέπει μάλλον να διαβάσουμε «καλογερίνας», η οποία με αίτησή της ζήτησε οικονομική ενίσχυση από την εκκλησία. Σίγουρα πρόκειται για την καλόγρια Ελένη Τζήγκου που διέμενε στο κελί της εκκλησίας.

Ο πάγος που αναφέρεται εδώ ίσως εννοεί πάγωμα της Λίμνης, που όπως πάντοτε στο παρελθόν έτσι και σε εκείνη την περίπτωση θα απέκλεισε τους κατοίκους του Νησιού από την πόλη, απ' όπου προμηθεύονταν τα απαραίτητα. Εξάλλου πάγωμα της Λίμνης σημαίνει διακοπή της αλιείας και των μεταφορών· ειδικότερα οι πτωχοί του κάτοικοι θα δοκιμάστηκαν περισσότερο.

Το χοτζέτι ή χοτζέτ' είναι το έγγραφο, απόδειξη, πειστήριο, τίτλος ιδιοκτησίας (*hüccet*), Κ. Κουγκίδης, *ό.π.*, 199.

Το τζιατί δεν είναι άλλο από το τσατί (*çati*) = στέγη, σκελετός που στηρίζει τη στέγη, Κ. Κουγκίδης, *ό.π.*, 188.

13δ.— Αναφέρονται εδώ οι διδάσκαλοι Τζιαλαμίχας και Κρεμμύδας, μάλλον οι πρώτοι που δίδαξαν στο σχολείο του Νησιού· η έναρξη της λειτουργίας του σχολείου πιθανότατα έγινε το φθινόπωρο του 1873, όπως δείχνει η καταχώριση για τη μισθοδοσία τους που προερχόταν από τα έσοδα της εκκλησίας.

Η μισθοδοσία του δεσπότη είναι η τακτική ετήσια αρχιερατική επιχορήγηση (645 γρόσια), που πλήρωνε κάθε κοινότητα στη Μητρόπολη επί τουρκοκρατίας.

14α.— Συγκρίνοντας τα ονοματεπώνυμα των εφοροεπιτρόπων που υπογράφουν στην πράξη αρ. 13δ μ' αυτά της παρούσας, φαίνεται πιθανό ότι έγινε αλλαγή εφόρων εντός της ετήσιας θητείας (15/4/1873-11/5/1874), ώστε έχουμε τέσσερις επιτρόπους και τέσσερις εφόρους (βλ. και πίν. Δ). Η αλλαγή αυτή προφανώς σχετίζεται με τακτικότερη οργάνωση των αρχαιρεσιών, ειδικότερα της Εφοροεπιτροπείας της Νήσου (πρβλ. συγκρότηση του κώδικα προς καταχώριση των πράξεων), μέσα στα πλαίσια της ανανέωσης των κοινοτικών πραγμάτων που επέβαλε ο νόμος των βιλαετιών (1865). Βλ. εδώ αρ. 7β.

Το στεφάνι (φωτοστέφανο) και το χέρι (αγίου), ασφαλώς ασημένια, σίγουρα προέρχονταν από επένδυση κάποιας παλιάς εικόνας ως αφιερώματα.

Οι ταξιδιώτες που αναφέρονται εδώ πιθανώς είναι οι ξένοι επισκέπτες του Νησιού και της εκκλησίας ειδικότερα.

14β.— Ποιός ξέρει τί υποκρύπτεται με τη φράση «υπόθεσιν ἀναγκαίαν τῆς χώρας Νησιού»: Αν κρίνουμε από το ποσό (5.000 γρόσια) και το γεγονός ότι την υπόθεση χειρίζονται οι δύο μουχτάρηδες, αυτή πρέπει να είχε την επείγουσα σημασία ίσως της απόδοσης κάποιου φόρου στην οθωμ. διοίκηση.

Οι μουχτάρηδες επίσης έλαβαν 149 γρ. που διατέθηκαν για το σκάψιμο της Σκάλας και του Λειβαδιώτη (περιοχή Μαβίλη), συνοικιών των Ιωαννίνων· ίσως πρόκειται για διευθέτηση της προκυμαίας των λιμανιών στις δύο αυτές περιοχές, όπου προσάραζαν οι βάρκες και τα καϊκια πραγματοποιώντας το λεγόμενο σκάλωμα. Πιθανότατα οι εργασίες αυτές σχετίζονται με τη διαμόρφωση του Μώλου το 1878, που αναφέρει ο Δ. Σαλαμάγκας, *Περίπατοι στα Γιάννινα*, σ. 95.

Μια από τις αρμοδιότητες του μουχτάρη ήταν και η εκτίμηση (stima-ge) της αξίας των εμπορευμάτων που είχαν τα εργαστήρια, για τον προσδιορισμό της φοροδοτικής ικανότητας του ιδιοκτήτη ή ενοικιαστή τους. Εδώ πρόκειται για τα καταστήματα της εκκλησίας στα Γιάννινα.

Η εκκλησία μισθοδοτούσε από τα έσοδά της τους ιερείς, ένα διάκονο ως δάσκαλο τον Άνθιμο, καθώς και έναν πνευματικό για τους πιστούς ενορίτες.

Ο κράχτης Βασίλης είναι ο υπηρέτης της εκκλησίας· οι κράχτες επί τουρκοκρατίας, επειδή είχε επιβληθεί απαγόρευση της κωδωνοκρουσίας των χριστιανικών ναών που ίσχυσε μέχρι το τουρκικό σύνταγμα του 1909, ειδοποιούσαν τους πιστούς για τις τελετές της εκκλησίας ή ακόμη για ό,τι σημαντικό έτρεχε (π.χ. πυρκαγιά) στην κοινωνία του χωριού, Δ. Σαλαμάγκας, *Νοσταλγίες (στίχοι)*, Γιάννινα 1943, σ. 25 και σημείωση.

Λασσοθέτες (λάσσο = κληροδότημα) ήταν οι μεγάλοι και μικροί Έλληνες ευεργέτες του εσωτερικού, αλλά κυρίως των παροικιών του εξωτερικού, που κληροδότησαν σημαντικές δωρεές σε εκκλησίες, σχολεία, νοσοκομεία και άλλα ιδρύματα της πατρίδας τους της Ηπείρου και ειδικότερα στην πόλη των Ιωαννίνων. Το ίδιο συνέβη και στα μοναστήρια και εκκλησίες του Νησιού. Ειδικότερα στην εκκλησία της Κοίμησης Θεοτόκου λάσσα ύψους 15.000 γροσίων είχαν αφιερωθεί από τους ηγούμενους Ελεούσης Γρηγόριο (α΄ μισό 19ου αι.) και το διάδοχό του Αββακούμ Παπούλη για τη λειτουργία του Σχολείου της Νήσου και τη μισθοδοσία των διδασκάλων του. Η λειτουργία για τους λασσοθέτες ήταν μνημόσυνο για να τιμηθεί η μνήμη τους.

Η λέξη κόμα πρέπει να διαβαστεί ακόμα.

Οι χάρτες ή φιγούρες της Παναγίας για τις νυφάδες ήταν οι έντυπες σε χάρτη εικόνες της Θεομήτορος, που με την περιφορά του δίσκου της

εκκλησίας προσφέρονταν στις νύφες την επόμενη Κυριακή μετά το γάμο τους· έθιμο που διατηρήθηκε και στα μεταπολεμικά χρόνια στο Νησί.

Η κόρη (τσιούπρα) της Σ. Βάντου, μετά από αναφορά (αίτηση) της μητέρας της, έλαβε βοήθεια από την εκκλησία, ίσως για προίκα της, το συνήθη σ' αυτές τις περιπτώσεις ποσό των 200 γροσίων.

14γ.— Όπου «παρησίαν» διάβαζε παρουσίαν.

14δ.— Σκαμνιά είναι λαϊκή ονομασία της μουριάς (συκομορέα) και βαένια είναι τα βαρέλια και βαενάδες οι κατασκευαστές τους.

Τα ταμίρια, λέξη προερχόμενη από το τουρκ. ταμίρ' (tamir) είναι η επιδιόρθωση, Κ. Κουκκίδης, *ό.π.*, 178.

Η νομισματική αντιστοιχία της ρωσικής λίρας προς το τουρκικό νόμισμα ήταν, όπως φαίνεται και από την καταχώριση αριθ. 15β, ίση με 15 γρόσια και 20 παράδες (δηλ. 15,5 γρ. αφού 1 γρ. = 40 παρ.). Λίρα ονομάζεται κατ' αναλογία το ρούβλι.

15α.— Εμβασιά είναι η αμπασιά, η πρώτη γραφή αποδεικνύει ότι ο όρος προέρχεται από την αρχαία λέξη έμβασις < έμβαινω. Βλ. εδώ αρ. 3.

Καπάρο είναι η προκαταβολή χρηματικού ποσού για το κλείσιμο μιας εμπορικής συνεργασίας.

15β.— Τα ονόματα των πτωχών εδώ, μάλλον για λόγους συντομίας, συντομογραφούνται, μερικά δε πιθανότατα μπορούν να αναλυθούν σε: Αποστόλη, Τσιροπούλα, Πάπουβα, Κοκορίνα.

Χαμαλιάτικα (hamaliye) είναι η αμοιβή του χαμάλη (hamal), δηλ. του αχθοφόρου, Κ. Κουκκίδης, *ό.π.*, 196.

Η τέντσιερι ή τέντζερες (tencere) είναι η χύτρα, Κ. Κουκκίδης, *ό.π.*, 181.

«Σεβαστός Κυρίαρχος» είναι ο Μητροπολίτης Ιωαννίνων, θρησκευτικός και πολιτικός αρχηγός των υπόδουλων χριστιανών της εκκλησιαστικής του περιφέρειας.

Για τα Χριστούγεννα του 1875 η εκκλησία δώρισε στα παιδιά (πιθανότατα σ' όσα βοηθούσαν τον ιερέα στη λειτουργία, κρατώντας το σταυρό, τα εξαπτέρυγα κλπ.) και στον κράχτη Βασίλη κορδέλλες, δηλ. είδος λαϊκού παπουτσιού, μονοκόμματος, ίσως παλιότερα έφεραν κορδόνια· πιθανότατα η λέξη προέρχεται από το ιταλ. cordella = ταινία, κορδέλλα, Δ. Σαλαμάγκας, *Κάποιο βράδυ του Νοέμβρη*, σ. 62.

Το τεμετού ή τιμητού (temettu) είναι ο φόρος των κερδών. κέρδος, μέρος, Κ. Κουκκίδης, *ό.π.*, 181.

15γ.— Το κρασοπωλείο (σήμερα καφενείο), τηρούσε και τότε «πρόχειρον» βιβλίο για τους τρέχοντες λογαριασμούς του.

Τα ψώνια που αναφέρονται είναι οι τελευταίες αγορές της καλόγριας Ελ. Τζήγκου. επειδή πριν πεθάνει το έτος αυτό (1875) είχε υποφέρει καιρό άρρωστη, όπως συμπεραίνουμε από την αναφορά για γιατρό που την επισκέφτηκε και των ιατρικών του εξόδων (φάρμακα κλπ.).

Εκτός από τους μουχτάρηδες βλέπουμε ότι και οι ιερείς προέβαιναν σε διάφορες εκτιμήσεις (αμπασιών, εργαστηρίων), εξαιτίας της δικαιοκρισίας τους.

Μια οκά λάδι το 1875 κόστιζε 9 γρόσια.

Το ταμβάκι ή νταμπάκι από το τουρκ. ταμπάκ, σήμαινε το τρυβλίο, το δίσκο δηλαδή του σερβιρίσματος, Δ. Σαλαμάγκας, *Γιαννιώτικα Σύμμεικτα*, σ. 69.

Την εποχή αυτή φαίνεται ότι για πρώτη φορά κατασκευάστηκαν παράθυρα με «υαλία» στο σχολείο και στην εκκλησία, αντικαθιστώντας τα ξύλινα παραθυρόφυλλα, πρβλ. Δ. Σαλαμάγκας, «Το Γιαννιώτικο στιχοπλάκι», *Η.Ε.* 5 (1956), 68 υποσημ. 13.

Τα αναφερόμενα χαρτόσημα είναι τα γνωστά από τα έγγραφα των αρχείων και προορίζονταν για τα ενοικιαστήρια έγγραφα των αμπασιών, κλπ. κτημάτων.

15δ.— Τον Ιανουάριο του 1876 μία οκά κεριό κόστιζε 36 γρόσια.

Πλόσκα είναι το γνωστό αγγείο που κατασκευαζόταν από χαλκό, ψευδάργυρο ή ξύλο, μέτριας χωρητικότητας (3-4 κιλά) για τη φύλαξη νερού, κρασιού ή λαδιού. Εδώ πρόκειται για τενεκεδένια πλόσκα και για προσθήκη ιμάντων σε άλλη για την εύκολη φόρτωσή της.

Τα καφάσια για τα καντήλια είναι πιθανώς οι μεταλλικές στρογγυλές υποδοχές για τα γυάλινα μέρη, μέσα στα οποία έκαιγε το λάδι.

Η (α)πανταχούσα ως είδος εγκυκλίου εγγράφου εξαπολύοταν με στόχο τη συγκέντρωση χρημάτων για ευσεβή σκοπό (έρανο για πτωχούς, ανέγερση ή επισκευή εκκλησιών κλπ.), πρβλ. την απανταχούσα της μονής Ελεούσης, Σπ. Λάμπρος, *ό.π.*, 21 κ.ε.

Οι δημογέροντες της Νήσου εδώ αναφέρονται ως προύχοντες και εκτός από τον επίτροπο Ιωάννη Ζ. Καλόγηρο αναφέρεται εφοροεπιτροπή της εκκλησίας (πιθανότατα έφορος και ταμίας).

16.— Η θέση Σιάννα (= Αλεξάνδρα) εντοπίζεται ως τοπωνύμιο στο

Νησί μεταξύ Βάντου και Γκόγκα, Δ. Σαλαμάγκας, «Το Νησί των Γιαννίνων», *Η.Ε.* 8 (1959), 681, 682. Με την κατασκευή του αυλακιού θα σχηματιζόταν ένα ιδιωτικό λιμανάκι στα μέτρα της βάρκας (καϊκιού), που θα την προστάτευε από την τρικυμία του βοριά. Για τα καϊκια της Λίμνης βλ. Γ. Ρούσκας, *Τα «καϊκια» της Παμβώτιδας*, Αθήνα 1993.

17α.— Ο Βασ. Μπασάς ήταν επίτροπος στα 1876-1878, έτη για τα οποία υπάρχει κενό στον κώδικα.

Ομόλογο ήταν το έγγραφο του δανείου που έλαβε ο Γ. Χατζής.

Τη λ. «κάματα» διάβαζε καύματα, εννοείται των κεριών.

Ο Βαγγέλης Καραϊσκος ήταν ο φούρναρης στο Νησί αυτή την εποχή.

17β.— Δάσκαλοι στο σχολείο του Νησιού δεν ήταν μόνο λαϊκοί, αλλά και κληρικοί όπως ο ιερέας Κώστας.

Ο Ιωάννης Αβδελάς, ως δημογέροντας, είχε αναλάβει να διεκπεραιώσει τις φορολογικές υποχρεώσεις (δοσίματα) της κοινότητας προς την οθωμανική εξουσία.

Μπιντιγκάς είναι διαφορετική προφορά του επιθέτου Μπήτσικας.

Το ιμπλιάκι ή ιμλάκι (αραβ. *emlak* πληθ. του *milk*) είναι ο έγγειος φόρος, των οικοδομών, ιδιόκτητη γη, ακίνητο, Κ. Κουκκίδης, *ό.π.*, 121.

Ο αναφερόμενος Μελέτιος είναι ο ηγούμενος Ελεούσης (1888-1921), μετά τον θείο του Αββακούμ, και επίσκοπος Περιστεράς, Σπ. Λάμπρος, *ό.π.*, 18.

Εδώ το «φκιάσιμο φούρνου» καταγράφει επισκευή του γνωστού αρτοποιείου στις 26 Νοεμβρίου 1878.

18α.— Η θέση Κούτσουρο, όπου η αμπασιά, εντοπίζεται στην παραλίμνια περιοχή μεταξύ των χωριών Καστρίτσας και Λογγάδων, ειδικότερα στη διαχωριστική γραμμή των δύο κοινοτήτων.

Ο φούρνος του Γιάννη Ληγοψά ή Ληγοψηνού (από το ομώνυμο χωριό) είναι ίσως του Νησιού, ενώ το φαρμακείο του Μαλαμίδα είναι μάλλον κατάστημα της εκκλησίας στα Γιάννινα.

Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι ένας οθωμανός, ο Ασλάν εφέντης, αφιέρωσε στην εκκλησία της Παναγίας 50 γρόσια, κινούμενος ίσως, ποιός ξέρει, από θρησκευτικά ελατήρια.

18β.— Μπιγαδάδες είναι οι τεχνίτες που κατασκεύαζαν τα πηγάδια, απαραίτητα τότε για την ύδρευση του πληθυσμού.

Το σκάλωμα ήταν η κατασκευή σκάλας, αποβάθρας για την προσάρα-

ξη των λέμβων, αλλά και η χρήση της σε εμπορικές συναλλαγές των διαφόρων ειδών που μετέφεραν οι Νησιώτες. Ακόμη το «ἐτήσιον σκάλωμα» (βλ. καταχ. αριθ. 24α. κ.α.) προφανώς είναι το ενοίκιο ή ο φόρος επί των κερδών που πλήρωναν στον ιδιοκτήτη της σκάλας οι εμπορευόμενοι. Ο Δ. Σαλαμάγκας, *Περίπατοι στα Γιάννινα*, σ. 75, πιστεύει ότι και το τοπωνύμιο «Σκαλοπούλες» προέρχεται από την έννοια της αποβάθρας και όχι της κλίμακας.

19α.— Ο Αλιάγας (Αλή αγάς), όπως αναφέρεται παρακάτω στην καταχώριση αριθ. 24α, ήταν βαρβέρης δηλ. κουρέας και το κατάστημά του βρισκόταν στα ψαράδικα στην περιοχή της Σκάλας, οδός Εθν. Αντιστάσεως (βλ. και καταχώριση αριθ. 20α), Δ. Σαλαμάγκας, *ό.π.*

Το Κστάδι, μάλλον ξυστάδι, τοπωνύμιο παραλίμνιας περιοχής εντοπίζεται προς το χωριό Ανατολή μεταξύ των θέσεων «Μαυρογγέλλ'» και «Παλιά Σκάλα». Δ. Σαλαμάγκας, «Το Νησί», *ό.π.*, 679.

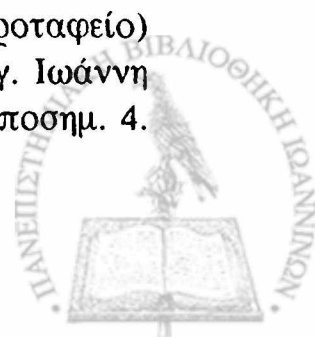
Ο Γρηγόριος, όπως φαίνεται από το επίθετο, ήταν μοναχός (ίσως ηγούμενος) από τη γνωστή μονή Παναγίας Δουραχάν, απέναντι δεξιά από το Νησί, όπου υπήρχαν χάνι (πανδοχείο), σκάλα (αποβάθρα) και αμπασιές.

19β.— Το κριθαροπάζαρο βρισκόταν στην περιοχή συμβολής των οδών Κάνιγγος και Τσιριγώτη, στην πλατειούλα μπροστά στο χάνι Κιτσιολάμπρου. Το αλευροπάζαρο στην καμπυλόγραμμη πάροδο Α. Γοργόλη, παράλληλη της οδού Ελ. Βενιζέλου, προς το Κουρμανιό, Δ. Σαλαμάγκας, *Γιαννιώτικα Σύμμεικτα*, σ. 77.

Το παλιό ψαροπάζαρο βρισκόταν στην περιοχή της εκκλησίας Αγ. Νικολάου Αγοράς.

20β.— Ο δάσκαλος και ιερέας Κώστας ασκώντας και τα δύο καθήκοντα έπαιρνε μισθό 180 γρόσια το μήνα (1882-83). Ο ιερέας Χριστόδουλος, ασκώντας τα ιερατικά του λάβαινε 83,5 γρ. Άρα συμπεραίνουμε ότι ο παπαΚώστας για τη διδασκαλία πιθανότατα αμοιβόταν με 96,5 γρ. Ο κράχτης και υπηρέτης της εκκλησίας Βασίλης πληρωνόταν με 75 γρ. το μήνα.

Το τζαμί Λιαμ ή Ισλιάμ (μετζίτι γύρω στο β' μισό του 16ου αι., Δ. Σαλαμάγκας, *Γιαννιώτικα Ιστοριοδιφικά Μελετήματα*, Γιάννινα 1958, σ. 47, 71 υποσημ. 6) βρισκόταν στην άκρη του σημερινού άλσους, όπου παλιότερα το ομώνυμο εξοχικό κέντρο, το δε τέμενος (μαζί με νεκροταφείο) κάλυπτε όλο το αλσίλιο. Δίπλα στο τζαμί βρισκόταν ο ναός Αγ. Ιωάννη Θεολόγου, Δ. Σαλαμάγκας, *Γιαννιώτικα Σύμμεικτα*, σ. 86 και υποσημ. 4.

Η αναφερόμενη εφημερίδα κατά πάσα πιθανότητα είναι η τουρκοελληνική «Γιάνγια - Ιωάννινα» του Βιλαετίου, και ίσως τα 60 γρ. να αφορούν κάποια έκτακτη συνδρομή.

Η τοποθεσία της Παλιαγούς πιθανότατα είναι αυτή της Αγούς (γυναίκας του αγά), που αναφέρει ο Δ. Σαλαμάγκας, «Το Νησί», *ό.π.*, 680· εντοπίζεται σε σημείο που τελειώνουν τα αυλάκια (βιβάρια) προς τον Αγ. Νικόλαο Κοπάνων από τη δεξιά πλευρά. Εκεί μάλλον υπήρχε πηγάδι, πιθανώς σε πηγή. Στο μώλο του Νησιού υπήρχαν παλιότερα πηγάδια, ένα στην ιδιοκτησία Γκαναβιάρη και ένα άλλο πιο ανατολικά πίσω από τον πλάτανο· σήμερα πηγάδι βρίσκεται δίπλα δεξιά από το μώλο και χρησιμεύει στην ύδρευση του χωριού.

Η επισκευή της εκκλησίας που μνημονεύεται εδώ, το δίχως άλλο δεν έχει, πιστεύουμε, να κάνει με εργασίες μεγάλης κλίμακας στην εκκλησία (ανακαίνιση). Όπως και οι προηγούμενες αναφορές επισκευών (αριθ. 13β, 15β, 18β) καθώς και αυτή που πιθανόν εννοείται στην καταχώριση αριθ. 23β, καταγράφουν συνήθεις εποχιακές μικροεπισκευές κυρίως στη στέγη, κλπ.

21α.— Η Αργαστή (πιθανό να υπήρχαν παλιά εργαστήρια εκεί) τοπωνύμιο που εντοπίζεται δίπλα από τον Πόρο της Αρδομίστας (σήμερα Λογγάδες), Δ. Σαλαμάγκας, *ό.π.*, 679. Το βιβάριον ή ιβάρι, ειδικά διαμορφωμένο μέρος της όχθης της λίμνης, όπου διατηρούσαν τα ψάρια ζωντανά, βλ. και Κ. Μηνάς, «Ναυτικά από το Νησί», *ό.π.*, 165. Το συγκεκριμένο της Αρδομίστας πιθανόν ήταν ένα από τα τρία της περιοχής, που κατείχαν οι «καστρηνοί Ίωαννινιώται», όπως αναφέρεται στο χρυσόβουλο του αυτοκράτορα Ανδρόνικου Β΄ Παλαιολόγου (1319), F. Miklosich-I. Müller, *Acta et Diplomata*, τ. V, σ. 83.

Ο Ζούκας, κάτοικος από το Νησί, για το τοπωνύμιο βλ. Δ. Σαλαμάγκας, *ό.π.*, 680.

Ο Μπουχόρ, εβραίος, ενοικιαστής όπως φαίνεται καταστήματος της εκκλησίας στα Ιωάννινα.

21β.— Ο Νικόλαος Μαμακής, ένας ακόμη διδάσκαλος στο σχολείο του Νησιού.

Το βουνό περιτοιχίστηκε τότε, πιθανότατα όχι για πρώτη φορά, με σκοπό να διαχωριστεί η ιδιοκτησία της εκκλησίας από εκείνη των μονών. Η εκκλησία ενοικίαζε την έκταση του βουνού για βοσκή αιγοπροβάτων (βλ. καταχωρίσεις αριθ. 23α και 24α).

Η εκκλησία είχε κατάστημα στο μώλο ένα μικρό καφευζοπωλείο, το οποίο ενοικίαζε σε ιδιώτες.

Ο Χαρών (Ααρών;) Δόστης, μάλλον εβραίος, είχε δανείσει ίσως τους επιτρόπους της εκκλησίας και είχε λαμβάνειν 7 χρυσές οθωμ. λίρες. Η αντιστοιχία τότε (1883) της λίρας με την υποδιαίρεσή της το γρόσι ήταν 1 προς 107,5. Το 1886 ήταν 108 γρόσια (βλ. αριθ. 24α).

22α.— Ο Ιωάννης σημιτζής ίσως είναι το ίδιο πρόσωπο με τον Ιωάννη Ψωμά. Σημιτζής ήταν ο κατασκευαστής των μικρών ψωμιών (λευκά αρτίδια ή κουλούρια) ή πωλητής τους (simitçi), Κ. Κουκκίδης, *ό.π.*, 174.

Ο Ζιάμπας (παρωνύμιο από το γνωστό φρύνο) από το Νησί, Δ. Σαλαμάγκας, *ό.π.*, 681.

Διλιότης, επίθετο που αναφέρεται στον ηγούμενο της μονής Ντίλιου (Στρατηγοπούλου).

22β.— Ο μπεκαέ ή μπεκαγές είναι το υπόλοιπο, καθυστερούμενο (bekiye ή bakaya), Κ. Κουκκίδης, *ό.π.*, 149.

Η αναφερόμενη αγγαρεία για λογαριασμό της οθωμανικής διοίκησης πιθανότατα αφορά τη μεταφορά με λέμβους πλακών για την κάλυψη της στέγης κάποιου δημόσιου κτηρίου.

Δραγάτης είναι ο αγροφύλακας και δραγατικό η αμοιβή για τις υπηρεσίες του.

23β.— Αζάς (aza) ήταν ο δικαστικός πάρεδρος, μέλος συμβουλίου, Κ. Κουκκίδης, *ό.π.*, 291. Το σχετικά μεγάλο αυτό ποσό δόθηκε στους κοινοτάρχες για εξαγορά της στρατιωτικής υποχρέωσης, που μετά το διάταγμα Hatt-i-Serif του Gülhanè (1839) βάρυνε και τους χριστιανικούς πληθυσμούς της οθωμανικής αυτοκρατορίας. Και με ένα άλλο διάταγμα το Hatt-i-Humayun (1856), οι χριστιανοί είχαν δικαίωμα να εξαγοράζουν τη στρατιωτική τους θητεία, Γ. Παπαγεωργίου, *Οι Συντεχνίες στα Γιάννινα*, σ. 216.

Μουχταριέ ήταν η θητεία, η άσκηση καθηκόντων του μουχτάρη, δηλ. του προέδρου της κοινότητας όπως θα λέγαμε σήμερα.

Ο καινούριος δάσκαλος καταγόταν από το χωριό Δραμησιοί της περιοχής Δωδώνης, απ' όπου έλκει το επίθετο.

Κησλάς είναι ο στρατώνας (kisla), Κ. Κουκκίδης, *ό.π.*, 131. Οι πλάκες χρησιμοποιήθηκαν πιθανότατα για τη στέγη του κησλά των Ιωαννίνων, που βρισκόταν στον πύργο Λιθαρίτσια και στην περιοχή του σημερινού πάρκου. Το ποσό των 32 γροσίων μάλλον απαιτήθηκε για τη μεταφορά τους με καϊκια μέσω της λίμνης από τον Πόρο της Αρδομίστας, όπου κατέληγε εμπορική οδός διερχόμενη από το Μέτσοβο και τα χωριά

του Περιστεριού που προμήθευαν με παρόμοια υλικά την αγορά των Ιωαννίνων.

24α.— Ο Αγγέλης μπαλωματής ήταν κι αυτός ενοικιαστής κτήματος (μαγαζιού) της εκκλησίας στα ψαράδικα της Σκάλας.

Οι Θεόφιλος και Αβέρκιος ήταν ηγούμενοι μονών του Νησιού (μάλλον Φιλανθρωπηνών και Αγ. Παντελεήμονος αντίστοιχα). Τα δάνεια αυτά αντανακλούν την παρακμή των μοναστηριών, που τελικά οδήγησε σε προσάρτησή τους το 1892 στη μονή Ελεούσης, Σπ. Λάμπρος, «Η Λίμνη των Ιωαννίνων», *ό.π.*, 9, 10.

Η οικία Βάντου πιθανότατα ήταν όμορη με την ιδιοκτησία των αδελφών Λαππαίων, Δ. Σαλαμάγκας, «Το Νησί», *ό.π.*, 681.

Το κελλί που ενοικιάστηκε στον Αδ. Σκούρη για 20 γρ. το χρόνο, είναι αυτό που διέμενε η τελευταία μοναχή της εκκλησίας κατά κόσμον Ελ. Τζήγκου.

Δασκαλίνα είναι η γυναίκα δασκάλου στο Νησί, που χάρη στη μόρφωσή της έκανε εκτιμήσεις.

24β.— Ο Βασίλειος Σιάκαρας είναι ο γνωστός μας κράχτης και υπηρέτης της εκκλησίας.

Το άξιον από το ιταλ. *aggio*, είναι η επικαταλλαγή, το άτζιο, το κέρδος από την ανταλλαγή νομισμάτων (μονέδας).

Πέτρες χρησιμοποιήθηκαν ή στο κατάστημα της εκκλησίας στο μώλο ή ίσως για ανύψωση της προκυμαίας εξαιτίας της ανόδου της στάθμης της Λίμνης.

24δ.— Οι Αδαμ. Λάμπας και Γεώργ. Πασιαλής που υπογράφουν ως εφοροεπίτροποι ίσως υπήρξαν οι επόμενοι εφοροεπίτροποι της εκκλησίας (1887-1888;).

25.— Τα αναφερόμενα ενοίκια ασφαλώς μετρώνται σε πληθωριστικές δραχμές των πρώτων μεταπολεμικών χρόνων.

Ιερέας της εκκλησίας το 1954 αναφέρεται ο Ιωάννης Οικονόμος.

26.— Τα αδέρφια Κωνσταντίνος και Αλκιβιάδης ήταν γιοί του ιερέα Νικολάου, που αναφέρεται συχνά στον κώδικα και το όνομά του έγινε επίθετο των παιδιών του.

Όπως αναφέραμε σε προηγούμενο σχόλιο (αρ. 2) η θέση του Κλύδωνα εντοπίζεται στο βραχώδες έξαρμα πάνω από την ακτή, δεξιότερα από

την Ντραμπάτοβα, κι αμέσως δεξιά του η θέση Κανέτσου, Δ. Σαλαμάγκας, *ό.π.*, 679. Η αναφερόμενη τοποθεσία ανήκε στην εκκλησία (βλ. καταχώριση αριθ. 3, κτήμα υπ' αριθ. 2 της εκκλησίας), ενώ το σκαρί της αμπασιάς ανήκε στους δύο αδελφούς, που ανέλαβαν να την επισκευάσουν με δικά τους έξοδα για να την εκμεταλλευτούν. Σ' αντάλλαγμα, αντί ενοικίου, κατέβαλλαν στην εκκλησία κάθε χρόνο 90 γρόσια. Ενδιαφέρον προκαλούν οι όροι που περιγράφουν τη μορφή αυτή της συνιδιοκτησίας: οι Παπανικολάου την κατέχουν κληρονομικά και υποχρεούνται να επισκευάζουν την αμπασιά, όταν παθαίνει ζημιές από τρικυμία του βοριά. Αν δεν πληρώσουν το ορισμένο ποσό, οι επίτροποι δικαιούνται να ενοικιάσουν με δημοπρασία μόνο το μερίδιο της εκκλησίας (το ήμισυ).

27.— Βανταλήκι (το) είναι τα υπάρχοντα του σπιτιού (τουρκ. *avantalik*). Ε. Μπόγκας, *Τα γλωσσικά ιδιώματα της Ηπείρου*, τ. Β', σ. 209.

Για το εθιμικό δίκαιο που επικρατούσε χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι ο εγγονός του διαθέτη κληρονομεί όλα τα πράγματα της οικίας και τίποτε οι συγγενείς της συζύγου του Σπ. Καραλή.

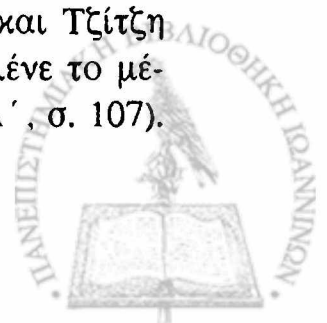
Το σπίτι του Καραλή εντοπίζεται κατά πάσα πιθανότητα στην περιοχή της ακτής του Νησιού αριστερά από τον μώλο, Δ. Σαλαμάγκας, *ό.π.*, 680.

28.— Η οικία του άτεκνου διαθέτη Αναστ. Τασιά υπήρχε στην περιοχή του οικισμού πάνω από την μικρή πλατεία «μαχαλά», κοντά στην πίσω δεξιά πλευρά της εκκλησίας. Ο Διαμ. Σκούρης, του οποίου το σπίτι συνορεύει μ' αυτό του διαθέτη, είναι ο ενοικιαστής του κελλιού της καλόγριας.

Η θέση του βιβαρίου Μπανταλά βρίσκεται κοντά στον Αγ. Νικόλαο Κοπάνων, όπως επίσης το αυλάκι Γαβρά και το βιβάριο Ρησίδα βρίσκονται στην ίδια περιοχή. Στη θέση Γαβρά, δίπλα δεξιά από τη θέση Μπανταλά, ενώνονταν τα χαντάκια και τα βιβάρια, Δ. Σαλαμάγκας, *ό.π.*, 680.

Αντί «ἀποθηκεύσεως» διάβαζε υποθηκεύσεως.

29.— Η θέση Μεγάλη Βαθιά εντοπίζεται στην περιοχή στο ύψος του συνοικισμού της Ανατολής και αποτελεί την πρώτη καμπή της ακτής της Λίμνης προς τα αριστερά και έχει σχήμα λιμνοπούλας, Δ. Σαλαμάγκας, *ό.π.*, 679. Στην περιοχή αυτή υπήρχαν τα βιβάρια Πατερίτσες και Τζίτζη και η θέση Κάτω Γρύμος (= πυκνό δασώδες μέρος· στη λίμνη λένε το μέρος, όπου τα καλάμια είναι πολύ πυκνά, Ε. Μπόγκας, *ό.π.*, τ. Α', σ. 107).

Τα μερίδια απ' αυτά τα δύο βιβάρια προφανώς ήταν η προίκα της διαθέτιδος Άννας Γκατζά· το δε μερίδιό της από το βιβάριο Μπανταλά δεν ήταν αυτό του συζύγου της, αλλά διαφορετικό· δηλαδή το ζεύγος κατείχε, όπως φαίνεται, τα 2/32 του βιβαρίου, όπου υπήρχαν πολλοί συνιδιοκτήτες εξαδιαιρέτου.

30.— Αντιμήνσιο είναι ύφασμα με άγια λείψανα που αντικαθιστά την Αγία Τράπεζα.

Όπου «φαινόλια» διάβαζε φαιλόνια και όπου «μανάλια» διάβαζε μανουάλια.

Το κασίον (ρ. κάθομαι) είναι μάλλον το μικρό κάθισμα.

Το μουσκέτο είναι φορητό οσφοφυλάκιο, κλεισμένο πλευρικά με μετάλλιο πλέγμα δικτυωτό (ιταλ. moschetto), Δ. Σαλαμάγκας, *Κάποιο βράδυ του Νοέμβρη*, σ. 63.

Πύραυλος (πῦρ+αὔω) είναι το μαγκάλι και πυράγρα (πῦρ+ἀγρεύω) η λαβίδα, τσιμπίδι, μασιά.

Στο Ιερό της εκκλησίας υπάρχει φορητή εικόνα του Αγίου Γεωργίου Νεομάρτυρος, πολιούχου των Ιωαννίνων. Αυτή φέρει τρεις επιγραφές, επάνω αριστερά: «Ο ἍΓΙΟΣ ΜΑΡΤΥΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ὁ νέος ὁ ἕξ Ἰωαννίνων»· δεξιά: «Τὸ Μαρτύριον τοῦ ἁγίου» και κάτω στο πλαίσιο της εικόνας την εξής: «[Πέτρος Γεωργίου Πρωτο]ψάλτης Τῆς Μητροπόλεως Ἰωαννίνων. 1843 Ἰουνίου 8: Δι' ἐξόδων Τοῦ Ἰωάννου Ἐ(ξ)άρχου Νησιώτου». Πρόκειται λοιπόν για εικόνα —μάλιστα από τις πρώτες του— του γνωστού ζωγράφου Πέτρου Γεωργίου ἢ Γεωργιάδη, ο οποίος δημιούργησε νέο εικονογραφικό τύπο στην απεικόνιση του μαρτυρίου του αγίου, Μ. Γαρίδης-Θ. Παλιούρας, «Συμβολή στην Εικονογραφία Νεομαρτύρων», *Η.Χ.* 22 (1980), 180 και πίν. 12. Στην εικόνα κυριαρχούν τα θερμά χρώματα, κυρίως καφέ και κόκκινο σε διάφορους τόνους και το λευκό. Η χλαμύδα του αγίου τονίζεται στις πτυχώσεις με χρυσαφές πινελιές και πάνω από τον φοίνικα που κρατεί, διακρίνουμε ανερχόμενη κόκκινη φλόγα που συμβολίζει πιθανότατα την αθανασία της ψυχῆς· αίμα ρέει από πληγή στο αριστερό μέρος του στήθους του απαγχονισμένου αγίου. Από πίσω υψώνονται τα τείχη (πύργος) με κανόνια στις επάλξεις και στη βάση τους φαίνεται η τάφος («χαντάκι») και το καϊκι με το οποίο ο νεκρός του αγίου μεταφέρθηκε στη Μητρόπολη. Η εικόνα δωρήθηκε στην εκκλησία από τον Ιωάννη Α. Έξαρχο, αντιπρόσωπο του «κοινού τῆς χώρας» στα έτη 1862-1864 (βλ. καταχώριση αριθ. 9β).

Οι δύο «γυναικείες θέσεις» που αναφέρονται, είναι ο νάρθηκας στο δυτικό μέρος της εκκλησίας και ο νότιος νάρθηκας, όπου φυλασσόταν

και η κòλυμβήθρα.

Οι κρεμαστοί άγγελοι και ο Χριστός είναι ζωγραφισμένοι με λάδι σε υλικό μουσαμά και αναρτώνται κατά την αναστάσιμη λειτουργία της Αγάπης ακόμη και σήμερα.

Χαμαλί ή χαΐμαλί (hamâyil) είναι το φυλακτό, περίαπτο, Κ. Κουκκίδης, *ό.π.*, 195.

Το γκιούτσι ή γκιούλτζι (τουρκ. gül suyu) είναι το ροδόσταμο (τριανταφυλλόνηρο), Ε. Μπόγκας, *ό.π.*, τ. Β΄, σ. 16. Έβγαινε από τα πέταλα ειδικής για το σκοπό ροζ αρωματικής τριανταφυλλιάς και μ' αυτό έρριζαν τον Επιτάφιο τη Μ. Παρασκευή.

Το μπρικολέγενο, λέξη σύνθετη από το μπρίκι ή μπρίκ (ibrik) είναι η υδροχόη, Κ. Κουκκίδης, *ό.π.*, 121 και το λεγένι (= λεκάνη), όπου έπλεναν χέρια και πρόσωπο, βλ. και Ευαγγελή Ντάτση, *ό.π.*, 163, 164.

Το τάσι, μικρό χάλκινο υδροφόρο σκεύος, που χρησίμευε ως ποτήρι για νερό ή κρασί, στο λουτρό ή για το χτένισμα, Ευαγγελή Ντάτση, *ό.π.*, 158 κ.ε.

Επιτροπικό είναι το σημείο της εκκλησίας όπου στέκουν οι επίτροποι, δηλ. ο μπάγκος με το δίσκο και τα κεριά.

Οι κιτσέδες από την τουρκ. λ. κετσές ή κετσιά (keçe) είναι το πύλημα, κάλυμα κεφαλής, Κ. Κουκκίδης, *ό.π.*, 130.

Ο μπιρτές ή μπερντές (perde) είναι το παραπέτασμα, ο πέπλος, Κ. Κουκκίδης, *ό.π.*, 150.

Ο ξύλινος δοκός γριντιά ή γρεντά ήταν το μεγαλύτερο σε πάχος και αντοχή ξύλο, το κορυφαίο — η «μάνα» θα λέγαμε της στέγης. Πάνω στη γριντι(ι)ά πατούσαν τα γριντάρια, λίγο μικρότερα σε πάχος ξύλα, που στήριζαν τη στέγη. Η λέξη είναι σλαβικής προέλευσης (greda), Ε. Μπόγκας, *ό.π.*, τ. Β΄, σ. 17.

31.— Ανάλογη μέριμνα για την ενίσχυση των άπορων ασθενών είχε λάβει την ίδια περίπου εποχή (1910) εκ νέου η κοινότητα της πόλης των Ιωαννίνων, Δ. Σαλαμάγκας, *Στέφανος Σαλαμάγκας (1868-1913) Βιογραφικά Κείμενα*², Γιάννινα 1959, σ. 39.

Τα επώνυμα των οικογενειών του Νησιού που αναφέρονται στον κατάλογο αυτό αποτελούν ως επί το πλείστον παρωνύμια, που δόθηκαν στους κατόχους τους εξαιτίας κάποιου περιστατικού. Ενδεικτικά αναφέρουμε την περίπτωση του επώνυμου Παγωτός, που το πήρε ο Τσούλιας επειδή γεννήθηκε στην παγωμένη Λίμνη του 1864, Δ. Σαλαμάγκας, *Γιαννιώτικα Σύμμεικτα*, σ. 15. Το επώνυμο Σακελλίων ή Σακελλίου προέρχεται από το εκκλησιαστικό αξίωμα που έφεραν συνήθως πρεσβύτεροι, αλ-

λά και διάκονοι. Οι σακελλίωνες είχαν την εποπτεία του ναού, μετείχαν στη διαχείριση της περιουσίας του και ήταν μέλη του εκκλησιαστικού δικαστηρίου. Ακόμη το επώνυμο Ρεπανάς με τα χρόνια έγινε Ρεφανάς ή Ραφανάς, κτλ. Σε μερικές περιπτώσεις —βλ. αριθ. 7, 10, 19, 23, 36 του καταλόγου απόρων— σημειώνεται δίπλα από το επίθετο (πιθανό παρωνύμιο) ένα δεύτερο παρωνύμιο. Από τα ονόματα αυτά σήμερα πολλά δεν υφίστανται πλέον στο Νησί, επειδή πολλοί κάτοικοι αποδήμησαν σε μέρη της Ελλάδας ή σε χώρες του εξωτερικού στα τέλη του 19ου και τις αρχές του 20ου αι. Άλλος λόγος είναι ότι πολλές οικογένειες έσβησαν καθώς δεν άφησαν άρρενες απογόνους για να διαιωνίσουν το όνομά τους ή ήταν άτεκνες.

32.— Πρόκειται για καταγραφή εκ μέρους της εκκλησίας των αγαθών που υπήρχαν στο παντοπωλείο-κρασοπωλείο του Νησιού, προκειμένης της ενοικίασης των καταστημάτων αυτών. Ο ενοικιαστής υποχρεούται να τα επιστρέψει σώα με τη λήξη της ενοικίασης στην κοινότητα.

Οι βόμβες ήταν στρογγυλά γυάλινα δοχεία, όπου έβαζαν τα ποτά.

Το κιούπι είναι ψηλή πήλινη στάμνα, μεγάλης χωρητικότητας, για τη φύλαξη του λαδιού.

Το τάληρο ήταν καδί για τυρί, ελιές, λαχαρμιά κ.τ.λ. Βλ. Ε. Μπόγκας, *ό.π.*, τ. Α', σ. 381 τη λ. τάλαρους.

Ο Χριστόδ. Ν. Γκατζιάς, που το 1906 είχε αποδημήσει (βλ. καταχώριση αριθ. 30), ξαναβρίσκεται επίτροπος το 1912.

33.— Παρόμοια καταγραφή έγινε και για τα κοινοτικά είδη του αροτοποιείου, καθώς παρέδωσε ο ενοικιαστής του.

Πινακωτό ή πινακωτή ήταν ξύλινο «καλούπι», φόρμα, μέσα στο οποίο πήγαιναν στο φούρνο το ζυμωμένο ψωμί για να ψηθεί.

Το γράβαλο (από λ. άγρα;) είναι μακριά μεταλλική βέργα με απόληξη σχήματος Γ, για τον καθαρισμό της εστίας του φούρνου από τις στάχτες και τη διευθέτηση στα κάρβουνα και καιόμενα ξύλα.

34.— Η καταγραφή των οικιακών ειδών του κελλιού της καλόγριας δείχνει, με την ψυχρότητα και ακρίβεια της αυστηρής απαρίθμησης εκ μέρους της εκκλησιαστικής επιτροπής, τι διέθετε ένα καλογερικό νοικοκυριό στο Νησί το 1875.

Το ταψί (tersi) ήταν και είναι ο γνωστός μεταλλινός δίσκος που χρησιμοποιείται στο ψήσιμο, Κ. Κουκκίδης, *ό.π.*, 180.

Η τζιούμα (ίσως από τουρκ. güğüm) ήταν υδροφόρο δοχείο σε σχήμα

κουβά για την άντληση νερού, Δ. Σαλαμάγκας, *Γιαννιώτικα Σύμμεικτα*, σ. 83.

Το σαγάνι ή σαχάνι (sahan) ήταν χάλκινο πιάτο, Κ. Κουκκίδης, *ό.π.*, 172.

Απλάδα έλεγαν την πιατέλλα ή τον στρογγυλό δίσκο κεράσματος, Ε. Μπόγκας, *ό.π.*, τ. Α', σ. 54. Στάγκινος ήταν ο φτιαγμένος από λευκοσίδηρο, κασσίτερο, βλ. Λεων. Ζώης, *Λεξικόν Ιστορικόν και Λαογραφικόν Ζακύνθου*, τ. Β' Λαογρ., Αθήναι 1963, σ. 442 τη λ. Στάγκος.

Καρπέτα έλεγαν το σκέπασμα (βελέντζα) χωρίς κρόσσια.

Το χιρέμι, χιράμι ή χράμι (ihgam) ήταν το ύφασμα για περιτύλιξη ανθρώπων ή σκέπασμα αλόγων ή καναπέδων, κλινοσκέπασμα, ύφασμα μάλλινο κροσσωτό, Κ. Κουκκίδης, *ό.π.*, 200.

Ρέμπελα έλεγαν τα απλά στρωσίδια, χωρίς κρόσσια (φλόκια) ή τα κουρέλια, πρβλ. Ε. Μπόγκας, *ό.π.*, τ. Β', σ. 244 τη λ. ρέμπελο.

Το λιγένι (= λεκάνη) χρησιμοποιόταν, εξαιτίας του σχήματος που είχε και ως μαγκάλι (πύραυλος).

Το φαράσι (fagas) είναι το μικρό φτυάρι για τα απορρίμματα, Κ. Κουκκίδης, *ό.π.*, 192.

Η γαράφα (καράφα) είναι η φιάλη για το λάδι, κρασί, ξύδι.

Η πυροστιά, σε τριγωνικό σχήμα, είναι ο μεταλλινός σκελετός όπου στηρίζονται τα σκεύη για την παρασκευή του φαγητού, πάνω από τη φωτιά.

Το πινάκι ήταν δοχείο ξύλινο κυλινδρικό με λαβή και βάση ξύλινη χωρίς σκέπασμα. Ακόμη ήταν μέτρο για τα δημητριακά, χωρητικότητας 20 οκάδων περίπου (1/4 ξαγιού), Ε. Μπόγκας, *ό.π.*, τ. Α', σ. 304 λ. π'νάκ'.

35.— Το σχολείο αρρένων λειτουργούσε στο σημερινό κτίριο του δημοτικού σχολείου του Νησιού, ενώ το παρθεναγωγείο σε χώρο της μονής Φιλανθρωπηνών.

Όπου «κατάλλαλα» διάβαζε κατάλληλα.

Α. Πίνακας Εσόδων-Εξόδων των Ετών 1856-1887

Έτη	Έσοδα (Λαβείν)	Έξοδα (Δοῦναι)
1856-1860	51.654,12	50.288,18
1860-1862	20.730, 7	20.864,12
1862-1864	30.986,10	29.973, 3
1864-1866	22.410,28	23.524,13
1866-1870	48.402,30	45.709,21
1870-1871	4.697,37	19.863,38
1871-1872	15.944	7.401
1872-1873	22.112,10	18.182,18
1870-1873	45.447,16	45.447,16
1873-1874	17.298,13	15.665,27
1874-1875	16.639,28	16.639,18
1875-1876	13.072,35	13.073,38
ΚΕΝΟ		
1878-1879	22.251,17	21.721,37
1879-1881	20.287,30	20.044, 5
1881-1882	16.988,35	14.588,30
1882-1883	12.622,30	11.197,30
1883-1884	18.490,15	18.798,35
1884-1885	13.087,20	12.079,15
1885-1886	15.188, 5	15.618, 5
1886-1887	21.702,10	22.011,10

Β. Πίνακας Αλφαβητικός Ειδών των Εσόδων-Εξόδων

α. Έσοδα

αγρουπνία	διάφορα	έλεος	ετήσιο
ακόντο	διαθήκη	ελιά	καπάρο
άλλα	δίσκος	ενοίκια	καύματα
αμπασιές	δώρα	εν τρίτον	κεριά
ανάλογο	είδη	εξίσωση	κηροπωλησία
αφιέρωμα	εικόνες	εργαστήρια	κουμπαράς
βιβάριο	εκτίμηση	έσοδα	κτήματα
βουνό	ελεημοσύνη	εσωτερικά	λείψανα

λογαριασμός	παλάντζες	σπίτι	φαρμακείο
λοιπά	περίσσευμα	στεφάνια	φιγούρες
μείναντα	πολύελαιος	συναλλάγματα	φίλος
μνημόσυνα	πώληση	ταξείδι	φούρνος
μπάγκος	σάλδος	ταξιδευτές	χείρα
νυφάδες	σκάλωμα	τεμετού	χρέος
ξύλα	σκαμινές	τυχερά	χρονικό

β. Έξοδα

αγαρεία	δοσίματα	κεράσματα	μώλος
αγόρασμα	δραγατικό	κιουλχάνι	νεκροκρέββατο
αγρυπνία	είδη	κλειδί	νήμα
άζιο	εκτίμηση	κορδέλλες	νταβάνι
ακόντο	ελεημοσύνη	κόψιμο	ομόλογο
άλυσοι	έλεος	κρασοπωλείο	οψάριο
αμοιβή	ενοίκιο	κώδωνες	οψώνια
αμπάρι	έξοδα	λάδι	περιτοίχισμα
αμπασιές	εξώπορτα	λαμπάδες	περιτραχήλια
ανάγκη	εξωτερικά	λείποντα	πηγάδι
αναφορά	επιδιόρθωση	λειτουργία	πλάκες
(α)πανταχούσα	επισκευές	λιανικά	πληρωμή
άρρωστοι	επιχορήγηση	λιθάρια	πλήσιμο
ασθένεια	εργατικά	λόγος	πλόσκα
αφιέρωμα	εσωτερικά	λοιπά	πολύελαιος
βαένια	εφημερία	λουριά	σάλδος
βακαλιό	εφημερίδα	μεταξωτά	σαπούνι
βιβάριο	ζημιά	μετρητά	σιάξιμο
βιβλίο	θυμιάματα	μισθοδοσία	σκάλωμα
βοήθεια	ιατρικά	μισθός	σκάψιμο
βουνό	ιμπλιάκι	μνημόσυνα	σκούπες
δαδί	καθημερινό	μοίρασμα	στιχάριο
δάνειο	καθυστερούμενα	μοσχοθυμίαμα	στρατολογία
δασκαλίκι	κανδύλες	μουχταριέ	σφουγγάρι
δάφνη	κάρβουνα	μπεκαές	ταμβάκι
δημοπρασία	κατασκευή	μπίμτσα	τενεκές
διανομή	καφφάσια	μπόλιασμα	τεμετού
διάφορα	κελλά	μπουχαριά	τέντζερης
διόρθωση	κέντημα	μπρούτζινος	τζιαμί

τζιατί	υαλιά	χαμαλιάτικα	χρέος
τόκος	υπόθεση	χάρτες	χρονικό
τόπος	φαιλόνια	χαρτόσημο	ψωμί
τόρτσα	φκιάσιμο	χέλι	
τροφή	φούρνος	χοτζέτι	

Όπως εύκολα μπορεί κανείς να διαπιστώσει, βλέποντας τον πίνακα Α, τα έσοδα ως επί το πλείστον είναι υψηλότερα από τα έξοδα, αυτό σημαίνει ότι οι επίτροποι της εκκλησίας περιόρισαν τα έξοδα σε δεδομένες χρονικές περιόδους για να έχουν περίσσευμα. Ακόμη παρατηρούμε ότι στις περιπτώσεις που τα ποσά των εξόδων υπερβαίνουν εκείνα των εσόδων είναι με μικρές διαφορές και ότι σε δύο τουλάχιστον περιπτώσεις οι λογαριασμοί εμφανίζονται ισοσκελισμένοι. Εδώ πρέπει ν' αναφέρουμε ότι οι κατά καιρούς επίτροποι φρόντιζαν να εξισώνουν τους λογαριασμούς, παραδίδοντας στους επόμενους, με το λεγόμενο «σάλδος» (ιταλ. saldo = υπόλοιπο λογαριασμού) ή «περίσσευμα». Το ύψος των εσόδων είναι βέβαιο ότι θα καθόριζε και το ύψος των ενεργούμενων δαπανών. Τα έσοδα για την δεκαπενταετία 1873-1887, που οι λογαριασμοί τρέχουν κατ' έτος, ανέρχονται στο ποσό των 187.630 γρ. και κατά μέσο όρο το κάθε έτος παρουσιάζει έσοδα 17.057,3 γρ., με κατώτερο κυμαινόμενο όριο τα 13.080 γρ. και ανώτερο τα 22.250 γρ., δηλαδή εισοδήματα σταθερά χωρίς μεγάλες αυξομειώσεις.

Όσο αφορά την προέλευση και το είδος των εσόδων με βάση τον πίνακα Β και άλλα στοιχεία του κώδικα, έχουμε να παρατηρήσουμε ότι σε ποσοστό 85% περίπου αυτά προέρχονται από ενοίκια των ακίνητων κτημάτων της εκκλησίας, ήτοι καταστήματα (εργαστήρια, κουρείο, φαρμακείο, φούρνος κ.ά.), αμπασιές, βιβάρια, οικίες, το βουνό, καθώς και την εκτίμηση και φορολογία τους. Το υπόλοιπο περίπου 15% μοιράζεται σε έσοδα εσωτερικά από τις διάφορες λειτουργίες και τελετές του ναού (δίσκος, πολυέλαιος, αγρυπνίες, ελεημοσύνες, γάμοι, κεριά, στεφάνια, μνημόσυνα, λείψανα, εικόνες, φιγούρες, δώρα, αφιερώματα, τυχερά κ.ά.)· ακόμη έσοδα από διαθήκες, ταξείδια, συναλλάγματα, χρέη, πωλήσεις, ξυλεία, σκάλωμα, διάφορα, άλλα, λοιπά.

Όσο αφορά την κατανομή των εξόδων με βάση τα ίδια στοιχεία, αυτή παρουσιάζει μεγάλη ποικιλία. Το 50% περίπου απορροφάται από τους μισθούς που κατέβαλλε η εκκλησία στους ιερείς, τους δασκάλους, τον υπηρέτη, τον πνευματικό, τον διάκονο, την καλόγρια, την επιχορήγηση του μητροπολίτη, και άλλες ανάγκες των προσώπων αυτών. Από το υπόλοιπο, ένα ποσοστό 25% καταναλώνεται σε έξοδα λειτουργικά (εσωτερι-

κά) της εκκλησίας (διάφορες επισκευές, αγορές ποικίλων ειδών, έξοδα κατά τις λειτουργίες και διάφορες τελετές, κτλ.), σε εξωτερικά (αμοιβές εργατών, επισκευές καταστημάτων και άλλων ακινήτων π.χ. αμπασιών, εισφορές, φόροι για τα κτήματα, έξοδα και εκτιμήσεις, τόκοι, κ.ά.). Το υπόλοιπο 25% καλύπτεται ως εξής: μεγάλο κεφάλαιο στον βίο εν γένει της εκκλησίας αποτελεί η φιλανθρωπική της δράση, τα ελέη όπως αυτά υλοποιούνται στο ψωμί των πτωχών όλο το έτος, στις προικοδοτήσεις άπορων κοριτσιών, στην ανακούφιση των ασθενών κλπ. Η φροντίδα επίσης της εκκλησίας για την ίδρυση και απρόσκοπτη λειτουργία του Σχολείου και τις διάφορες ανάγκες του, απορρόφησε σημαντικά ποσά. Μεγάλα επίσης έξοδα αποτέλεσαν τα διάφορα δοσίματα της κοινότητας, οι εισφορές στην οθωμανική διοίκηση, οι αγγαρείες κλπ., ποσά που διαχειρίστηκαν οι κοινοτικοί άρχοντες του Νησιού.

Γ. Πίνακας Τοπωνυμίων

Αγ. Νικόλαος Κοπάνων	Μεγάλη Βαθειά
Αργαστή	Μεγάλη Τούμπα (Τζιμαίων)
Αλευροπάζαρο	Μετόχια
Βουνό (Νήσου)	Μπανταλά
Γαβρά	Μώλος (Νήσου)
Ελεούσης (τόπος)	Νήσος Ιωαννίνων
Καρακοφωλιά	Ντραμπάτοβα (Κρουονέρι)
Κανέτζου	Παλιαγούς
Κάτω Γρύμος	Παντελεήμονος (ενν. τόπος)
Κησλάς (Ιωαννίνων)	Πατερίτσες
Κιόσκι	Πλήτζη (Μπλιτς)
Κλύδωνας	Ρησίδα
Κόπανοι (Άγιος Νικόλαος)	Σαντενίκος ή Σεντενίκος
Κούτσουρο	Σεργιού
Κρουονέρι (Ντραμπάτοβα)	Σιάννα
Κστάδι	Σκάλα
Λειβαδιώτης	Τζίτζη
Λιαμ (τζιαμί)	Τρύπα (Ντραμπάτοβας)
Λίμνη (Ιωαννίνων)	Ψαράδικα
Μα(ν)τρί	Ψαροπάζαρο παλαιό

Δ. Πίνακας Εφοροεπιτρόπων Εκκλησίας

Χρονολογίες	Όνοματεπώνυμα
1850;-24/ 3/1856	Επίτροπος: Διαμάντης Ματζακούλης (βλ. καταχ. αρ. 7α)
25/ 3/1856-17/ 1/1860	Επίτροποι: Ιωάννης Γ. Λάμπας και Ιωάννης Ζαφείρης
18/ 1/1860-18/ 2/1862	» »
18/ 2/1862- 3/ 5/1864	» »
3/ 5/1864-15/ 5/1866	» »
15/ 5/1866- 1/11/1870	» »
1/11/1870-14/ 4/1873	Επίτροπος: Ιωάννης Ζαφείρης
15/ 4/1873-11/ 5/1874	Επίτροποι: Ιωάννης Αναστ. Τζήμας και Ιωάννης Αναστ. Ματζιακούλης
	Έφοροι: Γεώργιος Κων/νου Καζανάς (ή Κόκκινος) και Παναγιώτης Αναστ. Πασιαλής
» »	Επίτροποι: Δημήτριος Κ. Μπήτζηκας και Δημήτριος Γιαννόπουλος
	Έφοροι: Βασίλης Μπασάς και Δημήτρης Ζάνο(υ)
12/ 5/1874-24/ 5/1875	Επίτροποι: Δημήτριος Κ. Μπήτζηκας και Δημή- τριος Γιαννόπουλος
	Έφοροι: Βασίλης Μπασάς και Δημήτριος Φούτζος
25/ 5/1875-25/ 5/1876	Επίτροπος: Ιωάννης Ζώη Καλόγηρος
26/ 5/1876-12/ 3/1878	» Βασίλης Μπασάς (βλ. καταχώρ. αρ. 17α)
13/ 3/1878-30/ 8/1879	» Ιωάννης Παπούλης
1/ 9/1879- 1/ 3/1881	Επίτροποι: Ιωάννης Δ. Αβδελάς και Νικόλαος Γ. Γκέγκας
1/ 3/1881-30/ 4/1882	» Σταύρος Γ. Μπασάς και Ιωάννης Π. Χατζής
1/ 5/1882-13/ 2/1883	Επίτροπος: Σταύρος Μπασάς
13/ 2/1883-30/ 4/1884	Επίτροποι: Γεώργιος Ιωάν. Ζαφείρης και Ιωάννης Α. Τζήμας
1/ 5/1884-30/ 4/1885	» Ιωάννης Δ. Αβδελάς και Νικόλαος Ιωάν. Φίλιος
1/ 5/1885-30/ 4/1886	Επίτροπος: Νικόλαος Ιωάν. Φίλιος
1/ 5/1886- 1/ 5/1887	Επίτροπος: Νικόλαος Φίλιος και Ιωάννης Τσιτώνης. Έφοροι: Αδαμάντιος Λάμπας και Γεώργιος Π. Πασιαλής.

ΚΕΝΟ

1891-1893	Επίτροποι: Κωνσταντίνος Ζώτος και Κωνσταντίνος Σάλιος.
KENO	
1902-1905;	Επίτροποι: Αθανάσιος Σιούλης και Δημήτριος Σαντάς. Έφοροι: Θωμάς Λούϊας και Αθανάσιος Π. Βροσκολίτης.
1906	Επίτροποι: Ιωάννης Μπήτσικας και Χαράλαμπος Ν. Λάμπας Έφοροι: Ιωάννης Ν. Τζιαφάς και Νικόλαος Διαμ. Σκούρης, Χριστόδουλος Ν. Γκατζιάς
KENO	
1911;	Επίτροπος: Ιωάννης Μπασάς
1912	Επίτροποι: Δημήτριος Ξ. Τσιόμπος, Χριστόδουλος Ν. Γκατζιάς, Γεώργιος Ν. Γκέγκας.

Ε. Πίνακας Ιερέων της Εκκλησίας

Έτη	Όνοματεπώνυμο
1866-1870	Χριστόδουλος Ιερεύς (1866-1885) Νικόλαος Ιερεύς (1866-1887)
1870-1873	» »
1873-1874	» »
1874-1875	» »
1875-1876	» »
KENO	
1878-1879	» » παπαΚώστας διδάσκαλος (1/6/1878-1887)
1879-1881	» » » και εφημέριος
1881-1882	» » » »
1882-1883	» » » »
1883-1884	» » » »
1884-1885	» » » »
1885-1886	— » » »
1886-1887	— » » »
KENO	
1902	Πέτρος Ιερεύς
KENO	
1905	Νικόλαος Μπήτσικας Ιερεύς
1906	Πέτρος Ιερεύς, Νικόλαος Μπήτσικας Ιερεύς

ΣΤ. Πίνακας Μουχτάρηδων (= παρέδρων)

Έτη	Όνοματεπώνυμο
1856-1860	Τόλος Σπ. Ρεπανάς, Πάνος Ξαϊκούστου
1860-1862	Γεώργιος Κόκκινος
1862-1864	»
1864-1866	Αθανάσιος Γ. Λάππας
1866-1870	Δημογέροντες: Πάνος Ξαϊκούστου, Τόλος Τζόμπος
1870-1873	Γεώργιος Ν. Κατσαρού, Βασίλειος Γεωργίου Καραλής
1873-1874	Γεώργιος Ν. Κατσαρού
1874-1875	Γ. Κατσαρόπουλος, Ν. Γκέγκας
1875-1876	Νικόλαος Γ. Γκέγκας
KENO	
1885-1886	Νικόλαος Γκέγκας, Νικόλαος Τζιαφάς
	Αζάδες: Κώστας Φίλιος, Ζούκας, Μπράμης
1886-1887	Γεώργιος Κατσαρός (;)
KENO	
1912	Πάρεδρος: Ιωάννης Τζιαφάς
KENO	
1930	Πρόεδρος: Γεώργιος Μπήτσικας Αντιπρόεδρος: Αδαμάντιος Καμπαλώνης

Ζ. Πίνακας Αντιπροσώπων Κοινού Χώρας Νήσου

<u>1856-1860</u>	<u>1860-1862</u>
Χαράλαμπος Γ. Λάπα	Δημήτριος Κ. Τζίμα
Σπυρίδων Λάλου	Πάνος Ξαϊκούστου
Γεώργιος Ν. Κατσαρού	Τόλος Τζόμπος
Πέτρος Ι. Γκατζά	Γεώργιος Γκέγκας
Τόλος Τζόμπος	Αρχιμ. Αββακούμ, ηγούμ. Ελεούσης
Ιωάννης Ματζακούλη	Βενέδικτος, ηγούμ. Ντίλιου
Χριστόδ. Ν. Κατσαρού	Χρυσάνθος, ηγούμ. Παντελεήμονος
Γεώργιος Παππαδόπουλος	Κωνσταντίος, ηγούμ. Σπανού
Γεώργιος Γκέγκας	Σπύρος Λόλου
Πέτρος Τσαβαλάς	Χαράλαμπος Γ. Λάπα
Γεώργιος Κ. Τζίμα	Δημήτριος Διαμάντη
Παναγιώτης Ζαφείρη	Δημήτριος Γιαννοπούλου
Γεώργιος Κ. Καζανά	Γεώργιος Ν. Κατσαρού
	Παναγιώτης Παντελής
	Γεώργιος Μπασά

1862-1864

Αββακούμ, ηγούμ. Ελεούσης
Χριστόδουλος Σπ. Ρεπανάς
Ιωάννης Α. Εξάρχου
Πάνος Ξαϊκούστου
Γεώργιος Ν. Κατσαρού
Παναγιώτης Παντελή
Μιχαήλ Ι. Μπίτζικας
Γεώργιος Μπασάς
Γεώργιος Γκέγκας

1864-1866

Δημήτριος Κ. Μπίτζικας
Δημήτριος Γιαννοπούλου
Γεώργιος Κόκκινος
Γεώργιος Ν. Κατσαρού
Δημήτριος Κ. Τζίμα
Σπυρίδων Λόλου
Παναγιώτης Ξαϊκούστου
Χριστόδουλος Σπ. Ρεπανάς
Ιωάννης Ματζακούλη
Πέτρος Ι. Γκατζά
Δημήτριος Τάφλου
Δημήτριος Διαμάντη
Βασίλειος Γ. Μπασά
Ιωάννης Αναστ. Τζίμας
Δημήτριος Χριστοδούλου
Τόλος Τζόμπος

1866-1870

Χριστόδουλος Ιερεύς
Νικόλαος Ιερεύς
Ιωάννης Γ. Λάπα
Τόλος Σπ. Ρεπανάς
Νικόλαος Ιωάννου
Γεώργιος Κόκκινος
Ιωάννης Αναστ. Τζήμας

Γεώργιος Τζιτόνης
Χριστόδουλος Κατσαρός
Μίχος Παύλη
Δημήτριος Τζίμας

1870-1873

Βασίλης Φίλιου δημογέροντας
Νικόλαος Ν. Τσαφάς
δημογέροντας
Χριστόδουλος Σπύρου Ρεπανάς
δημογέροντας

1873-1874

Τόλος Σπύρου Ρεπανάς δημογέροντας
Βασίλης Φίλιου δημογέροντας
Σάββας Χ. Τζιόμπου δημογέροντας
Νικόλαος Ιωάννου Τζιαφά
δημογέροντας

1874-1875

Σάββας Χαραλ. Τζιόμπου
δημογέροντας
Βασίλης Φίλιου δημογέροντας
Αποστόλης (Καρκαλομίτης;)
πρωτόγερος (βλ. πράξη αρ. 14β)

1875-1876

Γεώργιος Ν. Κατσαρού
Βασίλης Σπ. Τζιντζιλιάρης
Νικόλαος Γιώργη Γκέγκας
Βασίλειος Γεωργίου Καραλή
Κωνσταντίνος Β. Φίλιου
Ιωάννης Δ. Αβδελά

ABSTRACT

CODEX OF 19TH CENTURY FROM THE CHURCH OF ASSUMPTION OF THE VIRGIN MARY - A CONTRIBUTION TO HISTORY OF THE ISLAND OF IOANNINA

by

Constantine D. Vakatsás

This historical church of the Island of Ioannina, which originally was a monastery probably since about 1500, became parochial maybe at the same time when the Maniotes was settled on the Island (beginning of the 16th century). The church was repaired twice, once after the destruction of Ali pacha (1821) and the second time the southern narthex was repaired between the years 1856-1868.

This old church has in her possession a guardian's account code for the years 1856-1887. Except for the accounts the codex also includes various registrations like the landed and mobile properties of the temple, the mobile of the last nun, a catalogue of the poor sickmen, wills of donors to the church, etc.

Very interesting and diverse are the historical information for the society, economy and culture of the Island of Ioannina and covers the periode 1856-1954, for almost a century: toponymy of the Island, of Ioannina and of coastal area of the Lake; companies (trade unions) of the islander fishermen; names and surnames of old priests, of guardians, of monks, of inhabitants, of communal archonts, and other. Also are comprised economical elements about the management of the temple, charity, endowments, school's operation, priests and teachers payment of wages, etc.; material of glossology in words of idiomatic local language, wich are very rare. The codex besides offers to us the possibility to date two incomplete inscriptions of the church and also gives a description of the old aspect of interior of the temple, with optical details such as the icons and other belongings of the church. However the most important information concerns to the existence of a monastery in the place of the temple.

University of Ioannina
Department of History

24

Γούραι.

Ο Νοταριόλογος Γου. Καρβούνης Πίς Ευαγγελίας

Από Σε 1866 Μόλιον 15. μέχρι Σε 1870

Όσα έγραφο από Σε ενόμιμα εν κτηματικώ κ' από άλλα
έκτακτη ως φαίνεται εν ονόματι ενός ως ιδιωτικού βιβλίου Σφ. 28402 30

Ο παλιός Γραφός έδωκε ενόμιμα εν κτηματικώ κ' αποκαταστάσεως εν
καταστάσεως από κτηματικώ εν. ως έγρα φαίνεται

» Τριετώντες, Τριών, Κιούρας-Τριών, Σωάνης Σ. Τριών, Τριών Σε. Ριζανιά, Νικό
» Τριών Τριών επημερως, Τριετώντες Κιούρας, Κιούρας Κιούρας, Τριετώντες Τριών

Ο Γραφός Σε Καρβούνης Πίς Ευαγγελίας Πίς Κήπος
έγρα ενός από Σε 1870 Κιούρας 1^{ος} μέχρι

Όσα έγραφο από Σε ενόμιμα εν κτηματικώ κ' από άλλα Σφ. 2693 9

Όσα έγραφο από ενόμιμα εν κτηματικώ κ' από άλλα
έκτακτη ως φαίνεται εν ονόματι ενός ως ιδιωτικού βιβλίου
από Σε 1870 ενός Σε 1871 " 4697 37

Όσα έγραφο από ενόμιμα εν κτηματικώ κ' από άλλα
έκτακτη ως φαίνεται εν ονόματι ενός ως ιδιωτικού βιβλίου από Σε 1871 ενός Σε 1872. " 15944

Όσα έγραφο από ενόμιμα εν κτηματικώ κ' από άλλα
έκτακτη ως φαίνεται εν ονόματι ενός ως ιδιωτικού βιβλίου από Σε 1872 ενός 1873. " 22112 10

Σφ. 45447 16

Παλιός παλαιός γραφός ενόμιμα εν κτηματικώ κ' αποκαταστάσεως εν
καταστάσεως από κτηματικώ εν. ως έγρα φαίνεται
» Τριετώντες, Τριών, Κιούρας-Τριών, Σωάνης Σ. Τριών, Τριών Σε. Ριζανιά, Νικό
» Τριών Τριών επημερως, Τριετώντες Κιούρας, Κιούρας Κιούρας, Τριετώντες Τριών

Οι σελ. 24-25, με τα χαρακτηριστικά σφραγίσματα των Μουχτάρηδων (τουρκ. δακτυλιόλιθοι).

